

BULGARIAN

BASIC COURSE

Volume VI

Lessons 48 - 55

November 1963

Revised October 1983

DEFENSE LANGUAGE INSTITUTE
FOREIGN LANGUAGE CENTER

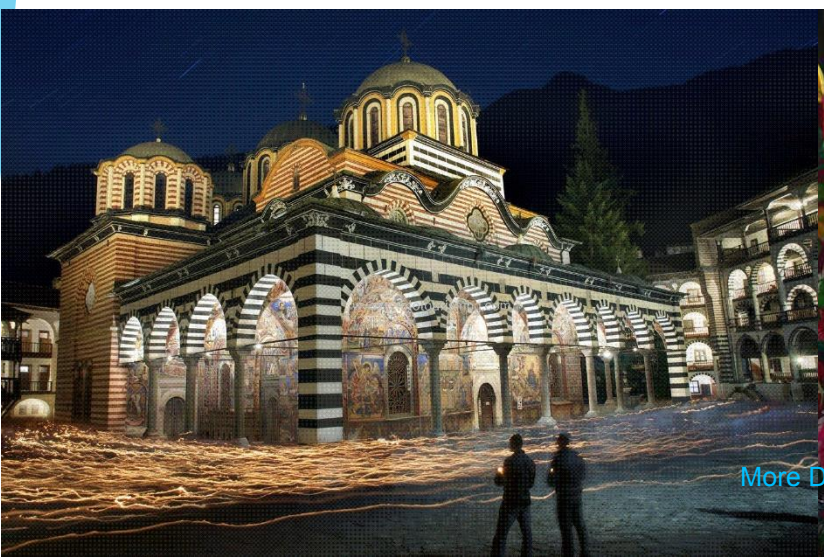

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

PREFACE

The Bulgarian Course, consisting of 136 lessons in 13 volumes, is one of the Defense Language Institute's Basic Course Series. The material was developed at the Defense Language Institute and approved for publication by the Institute's Curriculum Development Board.

The course is designed to train native English language speakers to Level 3 proficiency in comprehension and speaking and Level 3 proficiency in reading and writing Bulgarian. The texts are intended for classroom use in the Defense Language Institute's intensive programs employing the audio-lingual methodology. Tapes accompany the texts.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 50 ____ 47-70

Grammar Perception Drill ____ 48
Cartoon Guide ____ 53
Dialogue: At the Beach ____ 54
Grammar Analysis:
Formation of Imperfective Verbs from Perfective: 56
1. Suffix - ЯМ ____ 56
2. Suffix -ВАМ ____ 57
Grammar Drill ____ 59
Reading Text ____ 62
Translation ____ 63
Questions & Answers ____ 64
Homework ____ 67
Vocabulary ____ 68

Lesson 51 ____ 71-96

Grammar Perception Drill ____ 72
Cartoon Guide ____ 75
Dialogue: Repair of a House ____ 76
Grammar Analysis:
The Hearsay Form of the Verb, its Usage and Meaning ____ 78
Hearsay Form - Present & Imperfect Tenses ____ 81
Grammar Drill ____ 85
Reading Text ____ 87
Translation ____ 89
Questions & Answers ____ 90
Homework ____ 93
Vocabulary ____ 94

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

TABLE OF CONTENTS

Page

1. Lessons 48-55 ____ 1-188

Lesson 48 ____ 1-20

Grammar Perception Drill ____ 2
Cartoon Guide ____ 5
Dialogue: At the Physician's ____ 6
Grammar Analysis:
Monosyllabic Masc. Nouns Ending in Plural in -Е ____ 8
Neuter Nouns Ending in Plural in -И ____ 10
Vocative Case of Masculine Nouns in -Е ____ 10
Grammar Drill ____ 11
Reading Text ____ 13
Translation ____ 14
Questions & Answers ____ 15
Homework ____ 18
Vocabulary ____ 19

Lesson 49 ____ 21-46

Grammar Perception Drill ____ 22
Cartoon Guide ____ 27
Dialogue: At the Dentist's ____ 28
Grammar Analysis:
Formation of Imperfective Verbs from Perfective ____ 30
Imperfective Aspect Formed with the Suffix -АЙ ____ 33
Grammar Drill ____ 35
Reading Text ____ 38
Translation ____ 39
Questions & Answers ____ 40
Homework ____ 43
Vocabulary ____ 44

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 52 _____ 97-122

Grammar Perception Drill _____ 98
Cartoon Guide _____ 103
Dialogue: In the Country _____ 104
Grammar Analysis:
The Interrogative Pronouns _____ 106
Grammar Drill _____ 111
Reading Text _____ 113
Translation _____ 115
Questions & Answers _____ 116
Homework _____ 119
Vocabulary _____ 120

Lesson 53 _____ 123-146

Grammar Perception Drill _____ 124
Cartoon Guide _____ 129
Dialogue: At a Party _____ 130
Grammar Analysis:
Double Forms of the Personal Pronouns _____ 132
Grammar Drill _____ 135
Reading Text _____ 137
Translation _____ 139
Questions & Answers _____ 140
Homework _____ 144
Vocabulary _____ 145

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Lesson 50 ____ 47-70

Grammar Perception Drill ____ 48
Cartoon Guide ____ 53
Dialogue: At the Beach ____ 54
Grammar Analysis:
Formation of Imperfective Verbs from Perfective: 56
1. Suffix - ЯМ ____ 56
2. Suffix -ВАМ ____ 57
Grammar Drill ____ 59
Reading Text ____ 62
Translation ____ 63
Questions & Answers ____ 64
Homework ____ 67
Vocabulary ____ 68

Lesson 51 ____ 71-96

Grammar Perception Drill ____ 72
Cartoon Guide ____ 75
Dialogue: Repair of a House ____ 76
Grammar Analysis:
The Hearsay Form of the Verb, its Usage and Meaning; Imperfect Past Active Participle 78
Hearsay Form - Present & Imperfect Tenses ____ 81
Grammar Drill ____ 85
Reading Text ____ 87
Translation ____ 89
Questions & Answers ____ 90
Homework ____ 93
Vocabulary ____ 94

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И О С М И У Р О К

L E S S O N 4 8

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Monosyllabic Masculine Nouns Ending in Plural in И

II. Neuter Nouns Ending in Plural in И

III. Vocative Case of Masculine Nouns in Е

I. Monosyllabic Masculine Nouns Ending in Plural in И

1.

Това е зъб.
Това са зъби.

Какво е това? — Това е зъб.
Какво е това? — Това са зъби.

Това е пръст.*
Това са пръсти.

2.

Този зъб ме боли.
Зъбът ме боли.
Зъбите ме болят.

Кой зъб те боли? — Този зъб ме боли.
Боли ли те много зъбът? пръстът? — Да, зъбът ме боли много. Не, зъбът не ме боли много.
Болят ли те много зъбите? пръстите на ръцете? на краката?
го
я
ги
ви

---

* пръст на ръка́ - finger
пръст на крак - toe

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Имахте ли гости снощи? — Да, имахме гости. / Не, нямахме гости.

Колко души гости имахте?
В колко часа пристигнаха гостите?
Докога стояха гостите?
Какво правиха гостите?
Кога си отидоха гостите?
Имате ли често гости?
Вие ходите ли понякога на гости?
Кой Ви идва често на гости?
Кой Ви е гост сега?

4.

Колко пъти се бръснеш на ден? — Аз се бръсна един път на ден.
се къпеш на седмица? — два пъти
ядете — три пъти
си миеш лицето — много пъти
ръцете — няколко пъти
краката
ходите на кино
на черква
на училище
на театър
на екскурзия

5.

Колко дена /дни/ има месец юни? — Месец юни има 30 дена /дни/.
февруари
април

От колко дена /дни/ сте тук? — Аз съм тук от два дни /дена/.
пет
няколко

От колко дена сте болен?
От колко дена Ви болят зъбите?
пръстите на ръцете?
пръстите на краката?
От колко дена Ви боли главата?
гърлото?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. Neuter Nouns Ending in Plural in И

Това е око. *
Това са очи.

Какво е това? — Това е око.
Какво е това? — Това са очи.

Това е ухо. **
Това са уши.

Боли ли Ви ухото? — Да, ухото ме боли.
окото? — Не, ухото не ме боли.
Болят ли го ушите?
те очите?
Братовчедка ти има ли хубави очи?
Какъв цвят ѝ са очите?
От колко дена я боли лявото ухо?
дясното

III. Vocative Case of Masculine Nouns in Е.

Сега аз ще кажа на Иван да дойде тук.
Иване, ела тук!

Г-н....., кажете на Иван да дойде тук! — Иване, ела тук!

Г-н....., кажете на Стоян да учи повече!

..... на Драган да стане!
на Атанас да донесе книгата!
на Емануил да Ви даде молива си!
на Иван да си сложи кепето!
на Богдан да излезе от стаята!
на Борис да отиде в ъгъла!
на Боян да сложи учебника си в чекмеджето!
на Цветан да яде повече!
на Иван да не се напива често!
на Ангел да се отбие у нас довечера!
и т. н.

---

* окó = eye
** ухó = ear

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 48.

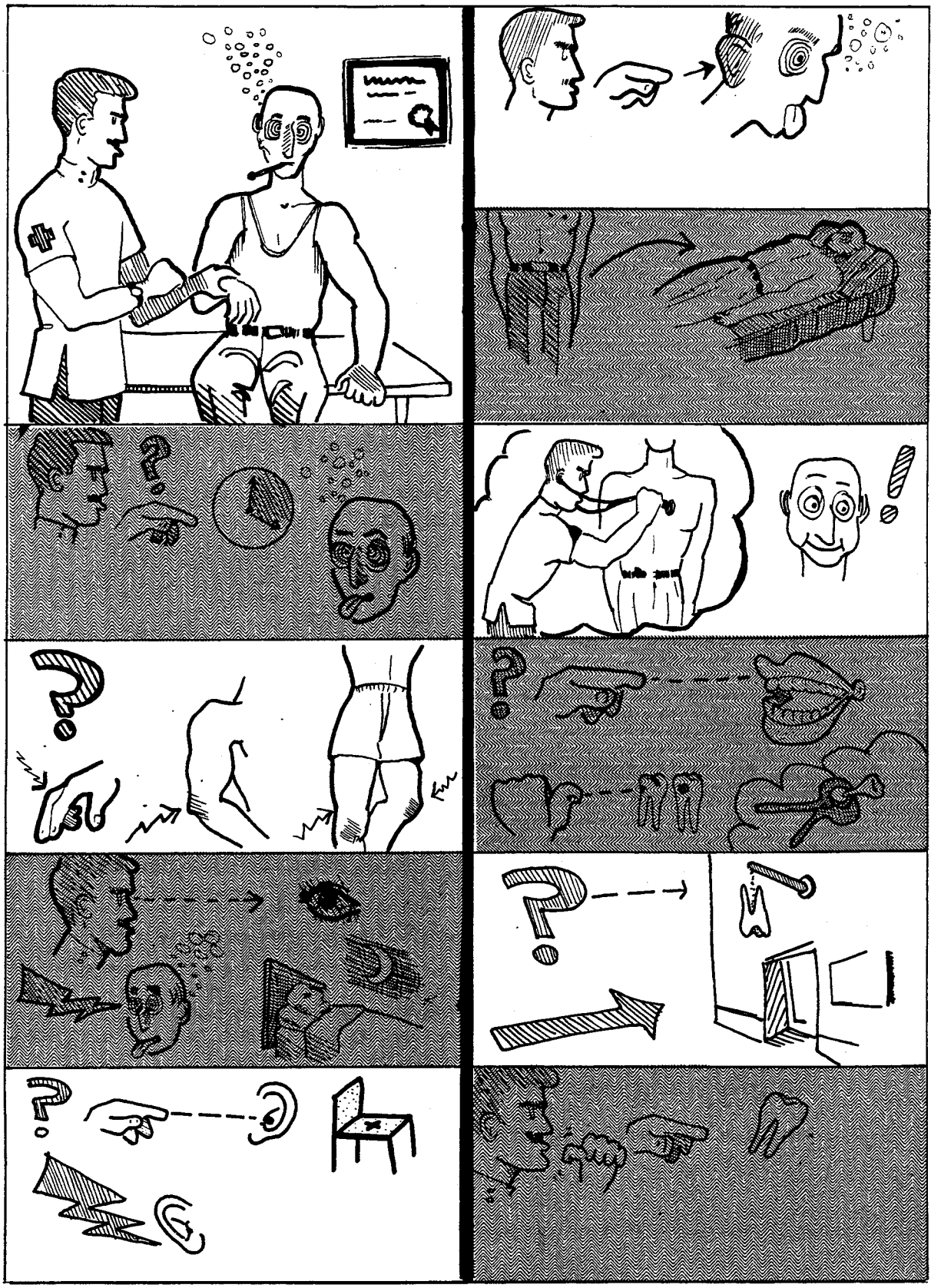

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 48 - РАЗГОВОР

ПРИ ЛЕКАРЯ

Лекарят
Тодор Ганчев

- Какво́ и́ма, г-н Га́нчев?
- От изве́стно вре́ме не се чу́вствувам добре́.

- Боли́ ли Ви не́що?
- Боля́т ме пръ́стите на ръце́те, ла́ктите и колена́та.

- Ви́ждам, че очи́те Ви са възпале́ни.
- Имам стра́шно главобо́лие. Не мо́га да спя напосле́дък.

- Мо́же да е от уши́те. Седне́те да ги прегле́дам.
- Възмо́жно е. И те ме наболя́ват.

/ Ле́карят го прегле́жда. /

- Имате сла́бо възпале́ние на ля́вото ухо́.
- Сега́ разби́рам защо́ не мо́га да спя.

- Съблече́те се до кръ́ста и легне́те по гръб на куше́тката!
- Добре́, г-н до́кторе.

/ Ле́карят прислу́шва със слуша́лка гърди́те му,
а след това́ гърба́ му. /

- Дро́бовете Ви са здра́ви.
- Сла́ва Бо́гу! Ра́двам се, че поне́ гърди́те ми са здра́ви.

- Здра́ви ли са зъби́те Ви?
- Имам ня́колко разя́дени зъ́ба. Ми́сля да ги изва́дя?

- При кой зъболе́кар ще оти́дете?
- При г-н Сара́фов. Препоръ́чаха ми го мно́го.

- Ела́те пак при мен, след като́ ги изва́дите!
- Ще дойда непреме́нно.

- Предпи́сах Ви лека́рство. Ето рецептата!
- Благодаря́. Дови́ждане!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

AT THE PHYSICIAN'S

The Physician
Todor Ganchev

- What's wrong, Mr. Ganchev?
- I haven't been feeling well for some time.
- Does something hurt you?
- My fingers, elbows,and knees ache.
- I see that your eyes are inflamed.
- I have a terrible headache. I haven't been able to sleep lately.
- It might be your ears. Sit down so that I can examine them.
- It's possible. They also hurt me a bit.
- (The physician examines him.)
- You have a slight inflammation of the left ear.
- Now I understand why I cannot sleep.
- Undress to your waist and lie down on your back on the couch.
- All right, Doc.
  (The physician listens to his chest with a stethoscope and after that to his back.)
- Your lungs are all right.
- Thank God! I'm happy that at least my chest is all right.
- Are your teeth in good condition?
- I have a few decayed teeth. I am thinking of having them pulled out.
- To which dentist will you go?
- To Mr. Sarafov. He was highly recommended to me.
- Come again to me after you have them pulled out.
- I'll come without fail.
- I prescribed a medicine for you. Here is the prescription.
- Thank you. Good-by.

---

4. какво́ и́ма? lit. what is the matter? what's up?
5. от for; не се чувствувам colloquially pronounced не се чу́ствам. The Bulgarian present tense here equals the English present perfect, since it expresses an action which has started in the past and is still continuing. See Vol.II,19.
10. седне́те да ги прегле́дам lit. sit down so that I examine them.
11. наболя́ват from на-боля́ват. The prefix НА here shows: 1. that the action takes place from time to time, or 2. that its intensity is low. Compare with the prefix ПО which often attaches the same meanings to a verb.
19. дроб liver or lung: че́рен дроб liver; бял дроб lung.
22. ми́сля да ги изва́дя lit. I am thinking to pull them out. Of course he is not going to do that himself, but a dentist.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. MONOSYLLABIC MASCULINE NOUNS ENDING IN PLURAL IN -И

A number of masculine monosyllabic nouns form their plural with the ending И (instead of the ending ОВЕ*, cf. Vol.III, p. 78-80).
Examples:

зъб	tooth	pl.	зъ́би	teeth
пръст**	finger toe	pl.	пръ́сти	fingers toes

The most common monosyllabic masculine nouns of this category are given below. Notice that some of them form plural also with the ending ОВЕ.

бик	bull	би́ци	(also би́кове)
внук	grandson	вну́ци	
вълк	wolf	вълци	
гост	guest	го́сти	
грък	a Greek (Notice the displacement of ъ and р)	гърци	
ден	day (Notice the disappearance of е)	дни	
звук	sound	зву́ци	(also зву́кове)

---

* There are five monosyllabic masculine nouns which end in plural in Е instead of ОВЕ. Cf. Vol.V, p.125

** пръст means finger and toe. When one needs to specify which are meant, one says: пръ́сти на ръце́те = fingers, пръ́сти на крака́та = toes. The same noun пръст when it is feminine means "dirt", with art. пръстта́, but has no plural.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

знак	sign	зна́ци	(also зна́кове)
клон*	branch	кло́ни	(also кло́не and кло́нове)
лъч	ray	лъчи́	
път**	time	пъ́ти	times
рак	crab cancer	ра́ци	crabs (also ра́кове)
роб	slave	ро́би	
храст	bush	хра́сти	

After numerals these nouns take the ending А.

Examples:

два би́ка
two bulls

три въ́лка
three wolves

There are two exceptions to this rule:

1. ден- may have the ending И or the ending А after numerals.
два дни or два де́на two days

2. път- "time" ends with И only:

три пъ́ти three times

два пъ́тя would mean "two roads". See the footnote**

---

* кло́ни и кло́не - mean branches of a tree only;
кло́нове - means 1. branches of a tree.
2. branches of an enterprise e.g. bank, etc.

** път - means 1. road. In that case its plural is пъ́тища, after numerals пъ́тя.
2. time: еди́н път - one time, once. In this case its ordinary plural and the plural after numerals is пъ́ти: мно́го пъ́ти - many times; два пъ́ти - two times.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. NEUTER NOUNS ENDING IN PLURAL IN И

The following three nouns end in plural in И (instead of А or ТА)*

окó	eye	очи́	eyes
ухó	ear	уши́	ears
живóтно	animal	живóтни	animals

III. VOCATIVE CASE OF MASCULINE PROPER NAMES

In Bulgarian the names, when used to address a person, have special endings. These special forms of the names are called vocative. Thus masculine nouns ending in a consonant receive the ending Е, when used as an address.

Examples:

Ива́не, ела́ тук!	Ivan, come here.
Стоя́не, дай ми кни́гата!	Stoyan, give me the book.
Мари́не, помогни́ ми!	Marin, help me.

If the name ends in ър, the ъ disappears in the vocative.

Examples:

Пе́тър	Voc. case:	Пе́тре!
Дими́тър	Voc. case:	Дими́тре!

---

* Cf. Vol. II, 147.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: I. Monosyllabic Masculine Nouns Ending in Plural in И

II. Neuter Nouns Ending in Plural in И

III. Vocative Case of Masculine Nouns in Е

1.

Какво е това? — Това е пръст.
Какво е това? — Това са пръсти.

зъб, ухо, коляно, око

2.

Какво Ви боли? — Боли ме ухото.
го — Болят ме ушите.
я
те
ги

пръстите на ръцете
на краката
на дясната ръка
на левия крак
очите, лявото ухо, дясното око, коляното, колената, зъбите, един преден зъб, гърдите, дробовете, кръстът, коляното на десния крак, левият лакът, лактите

3.

От колко дена /дни/ — Лявото ухо ме боли от няколко дена /дни/.
Ви боли лявото ухо? — два
го болят ушите? — четири
имате възпаление на ушите? — много
ти е възпалено окото?
я болят пръстите на ръцете?
на краката?
зъбите
дробовете
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Г-н Х....,попитайте г-н Б.....от колко дена /дни/ е тук!

.....от колко дена го болят зъбите!
дали има разядени зъби!
колко разядени зъба има!
кои от зъбите му са разядени!
дали мисли да извади разядените си зъби!
дали зъбите му са здрави!
дали има здрави зъби!
защо му са възпалени очите!
защо му е възпалено лявото око!
от колко дена има възпаление на дясното ухо!
защо не може да спи напоследък!
при кой зъболекар си прави зъбите!
кой лекар му прегледа ушите!
какво го наболява!
дали го наболяват колената!
пръстите на ръцете!
пръстите на краката!
кръстът!
кое коляно го наболява!
дали ходи често на гости!
дали е ходил на гости у Христови напоследък!
кои му бяха гостите миналата събота!
колко пъти се бръсне на ден!
се къпе на седмица!
се мие
си мие ръцете
си чисти зъбите
ходи на кино
на концерт
на черква

5.

Г-н Х....., кажете на Иван да дойде тук! Иване,ела тук!

.....на Стоян да стане!
на Богдан да донесе книгите!
на Драган да види какво има в чекмеджето!
на Цветан да не яде толкова много!
на Атанас да идва навреме на училище!
на Емануил да телефонира на сестра си довечера!
на Боян да отиде на мач в неделя!
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

След Коледа Ганчеви отидоха на село на гости у дядо Славчо. Те стояха там близо една седмица. Случи се, че времето беше много хубаво. По цял ден децата им играеха на двора. Техните родители се разхождаха из селото или вън от него и се радваха на хубавата природа. Ходеха на гости у познатите си. Прекараха много весело.

На тях им се искаше да останат по-дълго време на село, но трябваше да се върнат в града. Тодор имаше бърза работа там. Затова той рано сутринта на седемнайсети януари приготви автомобила си за път. След като закусиха, те тръгнаха веднага за София. Пристигнаха късно вечерта.

На другия ден Тодор не се чувствуваше добре. Беше настинал, но не отиде на лекар. След няколко дена се почувствува още по-лошо. Боляха го пръстите на ръцете, лактите и колената. Наболяваха го и ушите. Имаше страшно главоболие и не можеше да спи. Чак тогава той отиде на лекар.

Лекарят прегледа очите му. Каза му, че те са възпалени. Прегледа и ушите му и намери, че има слабо възпаление на лявото ухо. Тогава Тодор разбра защо имаше главоболие и защо не можеше да спи.

След това Тодор се съблече до кръста и легна по гръб на кушетката. Със слушалка докторът прослуша гърдите и гърба му. Дробовете[1] му бяха здрави. Той се зарадва, че поне белите му дробове бяха в ред.

Лекарят го попита дали зъбите му са здрави. Тодор имаше няколко разядени зъба. Имаше намерение да отиде при зъболекаря Сарафов. Бяха му го препоръчали много. Докторът му каза да не се бави, да каже на зъболекаря да ги извади веднага и след това да дойде пак при него.

После лекарят му предписа лекарство. Даде му рецепта, за да може да го купи от аптека.[2]

---

1. Дробовéте = бéлите дробовé
2. аптéка "drugstore". One sells only drugs, medical equipment, and some toilet articles in an аптека.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

Last summer my wife, the children, and I went vacationing in Varna. We were my brother's guests. He had two houses: one in the center of the town, the other at the seashore. We lived in the house in town. This house was bigger than that at the beach. But that at the beach was much prettier. From the veranda of the house one could see the whole bay and the harbor.

We used to go to the beach every morning. We bathed and swam in the sea. Sometimes we would take a rowboat and would row for hours along the coast. This coastline is the most beautiful that I've ever seen. We had a wonderful time this summer.

We returned home a few days before the school started. The first day we had a lot to do. I went to the stationer's with the children. We had to buy a lot of things for school: pencils, erasers, rulers, fountain pens, copybooks, ink, etc. My son needed a Bulgarian-English dictionary and a ribbon for the typewriter. But the stationer didn't have such a ribbon as the one we wanted.

That evening we all were very tired. We had supper at nine-thirty and went to bed right after that.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Къде отидоха Ганчеви след Коледа?
   Те отидоха на село на гости у дядо Славчо.

2. Защо отидоха те на гости у дядо Славчо?
   Те отидоха на гости у него, защото той не можа да ги посети през празниците.

3. Какво правеха децата им по цял ден?
   Те играеха на двора.

4. Защо можеха децата им да играят по цял ден на двора?
   Децата им можеха да играят по цял ден на двора, защото се случи, че времето беше хубаво.

5. Какво правеха Ганчев и жена му, докато стояха на село?
   Те се разхождаха из селото или вън от него и се радваха на хубавата природа.

6. Какво друго правеха те?
   Ходеха на гости у познатите си.

7. Защо им се искаше да останат по-дълго време на село?
   На тях им се искаше да останат по-дълго време на село, защото прекарваха много весело.

8. Защо трябваше да се върнат в града?
   Те трябваше да се върнат в града, защото Тодор имаше бърза работа там.

9. Какво направи Тодор на 17 януари?
   Той прегледа и приготви автомобила си.

10. Какво направиха те сутринта, преди да тръгнат за София?
    Преди да тръгнат за София, те закусиха.

11. Кога пристигнаха те в София?
    Те пристигнаха в София късно вечерта на същия ден.

12. Как се чувствуваше Тодор на другия ден?
    Той не се чувствуваше добре.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Защо не се чувствуваше добре на другия ден?
Той не се чувствуваше добре на другия ден, защото беше настинал.

14. Какво стана с Тодор след няколко дена?
След няколко дена той се почуствува още по-лошо.

15. Болеше ли го нещо?
Да. Боляха го пръстите на ръцете, лактите и колената. Наболяваха го и ушите.

16. Защо не можеше да спи той?
Той не можеше да спи, защото имаше главоболие.

17. Какво направи той тогава?
Отиде при лекар и му разправи всичко.

18. Какво му каза лекарят, след като го прегледа?
Каза му, че очите му са възпалени.

19. Само това ли намери лекарят?
Не. След като прегледа ушите му, лекарят намери, че Тодор има слабо възпаление на лявото ухо.

20. Какво разбра Тодор, като чу, че има възпаление на лявото ухо?
Като чу това, той разбра защо имаше главоболие и защо не можеше да спи.

21. Какво направи Тодор, преди да легне на кушетката?
Той се съблече до кръста.

22. Защо се съблече той до кръста?
Той се съблече до кръста, защото лекарят искаше да прослуша белите му дробове.

23. Какво намери лекарят, след като го прослуша?
Той намери, че дробовете му бяха здрави.

24. Какво направи Тодор, като чу, че дробовете му бяха здрави?
Като чу това, той се зарадва, че белите му дробове бяха в ред.

25. Какво го попита лекарят?
Той го попита дали зъбите му са здрави.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

26. Какви бяха зъбите на Тодор?
Не бяха здрави. Той имаше няколко развалени зъба.

27. Защо Тодор имаше намерение да отиде при зъболекаря Сарафов?
Той имаше намерение да отиде при него, защото приятели му го бяха препоръчали.

28. Какво му каза лекарят, като чу, че ще отиде при зъболекаря Сарафов?
Каза му да отиде веднага да му извадят разядените зъби.

29. Какво му предписа лекарят после?
Той му предписа лекарство.

30. Какво му даде той, за да може да купи лекарството?
Даде му рецепта.

31. Откъде ще купи Тодор лекарството?
Той ще го купи от аптека.

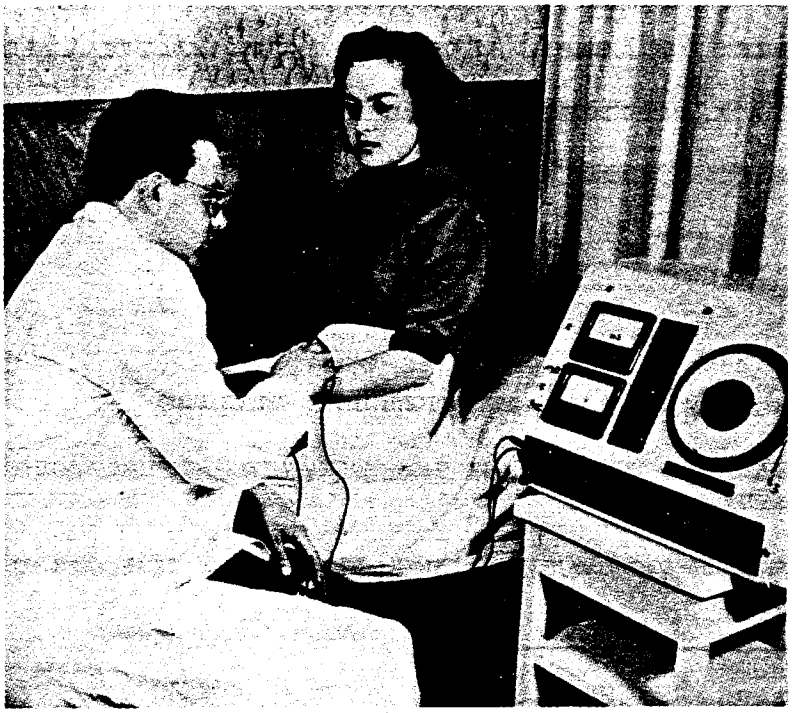

Лекуване в къщи с електрически апарат

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Част I

Преведете на български:

My brother hasn't been feeling* well lately. His fingers, elbows, knees, and toes have been hurting him for the last few days. He hasn't been able to sleep well for some time. His left eye is inflamed and he has a terrible headache.

This morning my brother and I went to a physician. I usually don't go with him but this time I had to do it because he was very sick.

The doctor examined him carefully. He found that my brother's eyes were inflamed. After that the doctor listened to his chest with a stethoscope. Then he listened to his back. He told my brother that his lungs were all right. I was very glad to hear that**.

Част II

Домашна работа на магнитофонен апарат:

1. Запишете разговора на урока на магнитофонна лента!
2. Разкажете за едно свое посещение при лекар!

---

* Present tense in Bulgarian.
** Translate "to hear that" - when I heard that.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 48

РЕЧНИК

апара́т m.	apparatus
магнитофо́нен апа́рат	tape recorder
апте́ка f.	pharmacy, apothecary's shop, drugstore where drugs only are sold
възмо́жен, жна, о, и	possible
възмо́жно е	it is possible
възпале́н, а, о, и	inflamed
възпале́ние n.	inflammation
вън adv.	outside
главобо́лие n.	headache
гърди́ pl.	chest, breast(s)
гръб with art. гърбъ́т, -а́ pl. гърбове́ after numerals гъ́рба	back
по гръб	on your (his,her, etc.) back
да conj.	so that, in order to
до́ктор m.	physician
дроб m.pl. дро́бове́ after numerals дро́ба	1. liver; 2. lung
бя́л дроб, бе́ли дро́бове́	lungs
запи́свам не́що на.., в не́що	1. to write down 2. to record
запи́ша, е запи́сах	(on a tape or on a record)
запи́свам на магнитофо́нна ле́нта	to record on a magnetic tape
здрав, а, о, и	all right, healthy
зъболе́кар	dentist
изве́стен, тна, о, и	certain, known, famous
от изве́стно вре́ме	for some time
изва́ждам ня́кому не́що	to take out, to pull out something
изва́дя, и, их	from somebody
след като́ изва́дите зъ́бите	after you have the teeth pulled
и́ма	what's the matter?,what's up?
какво́ и́ма?	
коля́но n.pl.колена́ и колене́	knee
кръст m.pl. кръ́стове	waist
куше́тка f.	couch
ла́кът m.with art. ла́кътят, -тя pl. ла́кти after numerals ла́кътя	elbow
лека́рство m.	medicine, drug
ля́гам	to lie down
ле́гна, е, ах	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

магнитофо́н m.	tape recorder
магнитофо́нен, нна, о, и	magnetophone
магнитофо́нен апара́т	tape recorder
на	in, to, into
на бъ́лгарски	in (into) Bulgarian
преведе́те на бъ́лгарски	translate into Bulgarian
каже́те го на бъ́лгарски	say it in Bulgarian
наболя́вам	to hurt, ache a little bit
наболя́, и́, наболя́х	
напосле́дък adv.	lately
око́ n.pl. очи́	eye
превеждам	to translate
преведа́, е́, преве́дох, е́де	
преведе́те на бъ́лгарски	translate into Bulgarian
предпи́свам на́кому не́що	to prescribe something to somebody
предпи́ша, е, предпи́сах	
прислу́швам	to listen to
прислу́шам	
пръст m.pl. пръ́сти	finger
after numerals пръ́ста	
пръст на ръка́	finger
пръст на крак	toe
разя́ден, а, о, и	decayed, eaten away
реце́пта f.	prescription
слаб, а, о, и	slight, weak
слуша́лка f.	stethoscope; earphone
стра́шен, шна, о, и	terrible, horrible, awful
събли́чам се	to undress, to take one's clothes off
съблека́ се, съблече́ се	
събля́кох се, събле́че се	
ухо́ n.pl. уши́	ear

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И Д Е В Е Т И У Р О К

L E S S O N 4 9

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Formation of Imperfective Verbs from Perfective:

Imperfective Aspect Formed with the Suffix АМ

1.

Аз чета вестник.
Аз ще прочета целия вестник.
Аз прочитам по един вестник всеки ден.

Какво четете сега? — Аз чета вестник.
Ще прочетете ли целия вестник? — Да, аз ще прочета целия вестник.
По колко вестника прочитате всеки ден? — Аз прочитам по един вестник всеки ден.

той, те, тя, ние, ти

2.

Аз предпочитам да ходя на кино.
Довечера аз ще предпочета да отида на театър.

Какво предпочиташ ти? — Аз предпочитам да ходя на кино.
Къде ще предпочетеш да отидеш довечера: на театър или на кино? — Аз ще предпочета да отида .....

той, тя, ние, вие, те

3.

Аз никога не намирам свободно място в трамвая.
Утре аз ще намеря място, защото ще отида на спирката рано.
Вчера аз не намерих място.
Ти намираш ли.....
Ти ще намериш ли....
Ти намери ли.....

той, тя, момичето, ние, вие, те

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ч Е Т И Р И Д Е С Е Т И Д Е В Е Т И У Р О К

L E S S O N 4 9

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Аз ще си легна рано довечера.
Аз винаги си лягам рано.
Аз си легнах рано снощи.

Кога ще си легнеш довечера? Аз ще си легна рано довечера.

и т. н.

той, тя, ние, вие, те

Аз ще седна на този стол.
Аз обикновено сядам на този стол.
Аз седнах на другия стол преди малко.

Аз ще отседна в хотел "България".
Аз обикновено отсядам в хотел "България".
Аз отседнах в хотел "България" миналата събота.

Майсторът ще затегне ръчната спирачка.
Майсторът винаги затяга ръчната спирачка.
Майсторът затегна ръчната спирачка.

Аз ще сметна всичко след малко.
Аз обикновено смятам всичко.
Аз сметнах всичко преди малко.

6.

Аз ще стигна на върха в пет часа.
Аз понякога стигам на върха в три часа.
Вчера аз стигнах на върха в шест часа.

Кога ще стигнеш на върха? Аз ще стигна на върха в пет часа.

и т. н.

той, ние, вие, те

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Аз взимам често пари на заем.
Аз ще взема пари на заем утре.
Аз взех пари на заем миналата седмица.

Аз ще се прибера в осем часа.
Аз винаги се прибирам късно.
Снощи аз се прибрах рано.

Аз ще облека новия си костюм довечера.
Аз обличам новия си костюм един път на седмица.
Аз облякох новия си костюм снощи.

Сутрин аз се обличам, след като закуся.
Утре сутрин аз ще се облека, преди да закуся.
Тази сутрин аз се облякох рано.

Сега аз ще пресека улица "Раковски".
Аз винаги пресичам улицата на това място.
Аз пресякох улицата на друго място вчера.

4.

Аз ще помогна на приятеля си.
Аз винаги помагам на приятеля си.
Аз помогнах на приятеля си вчера.

Ще помогнете ли на приятеля си? — Да, ще му помогна.
Помагате ли винаги на приятеля си? — Да, помагам му винаги.
Помогнахте ли на приятеля си вчера? — Да помогнах му.

той, Радка, ние, вие, те

Аз ще сложа масата сега.
Аз винаги слагам масата.
Аз сложих масата снощи.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Аз ще си легна рано довечера.
Аз винаги си лягам рано.
Аз си легнах рано снощи.

Кога ще си легнеш довечера? Аз ще си легна рано довечера.

и т. н.

той, тя, ние, вие, те

Аз ще седна на този стол.
Аз обикновено сядам на този стол.
Аз седнах на другия стол преди малко.

Аз ще отседна в хотел "България".
Аз обикновено отсядам в хотел "България".
Аз отседнах в хотел "България" миналата събота.

Майсторът ще затегне ръчната спирачка.
Майсторът винаги затяга ръчната спирачка.
Майсторът затегна ръчната спирачка.

Аз ще сметна всичко след малко.
Аз обикновено смятам всичко.
Аз сметнах всичко преди малко.

6.

Аз ще стигна на върха в пет часа.
Аз понякога стигам на върха в три часа.
Вчера аз стигнах на върха в шест часа.

Кога ще стигнеш на върха? Аз ще стигна на върха в пет часа.

и т. н.

той, ние, вие, те

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Аз ще пристигна във Варна в седем часа вечерта.
Аз обикновено пристигам във Варна сутрин.
Аз пристигнах във Варна по обяд.

Аз искам да настигна тая платноходка.
Аз често настигам платноходки.
Аз настигнах платноходката.

7.

Аз ще се спра в Бояна.
Аз обикновено се спирам във Владая.
Аз се спрях на моста преди малко.
Аз не искам да умра.
Много хора умират от плеврит.
Той умря преди няколко седмици.

8.

Аз ще изпусна моторницата.
Аз често изпускам моторницата.
Аз изпуснах моторницата вчера.

Ще изпуснете ли моторницата?
Често ли изпускате моторницата?
Изпуснахте ли моторницата вчера?

той, тя, ние, те

Аз мога да допусна това.
Аз допускам това.
Аз допуснах това.

Аз ще напусна купето.
Аз напускам купето сега.
Аз напуснах купето преди малко.

Аз ще се спусна с колата си по улица "Раковски".
Аз винаги се спускам с колата си по улица "Раковски".
Аз се спуснах с колата си по улица "Раковски".

Аз ще го пусна под гаранция.
Аз го пускам под гаранция.
Аз го пуснах под гаранция.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Художник - реалист

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 49.

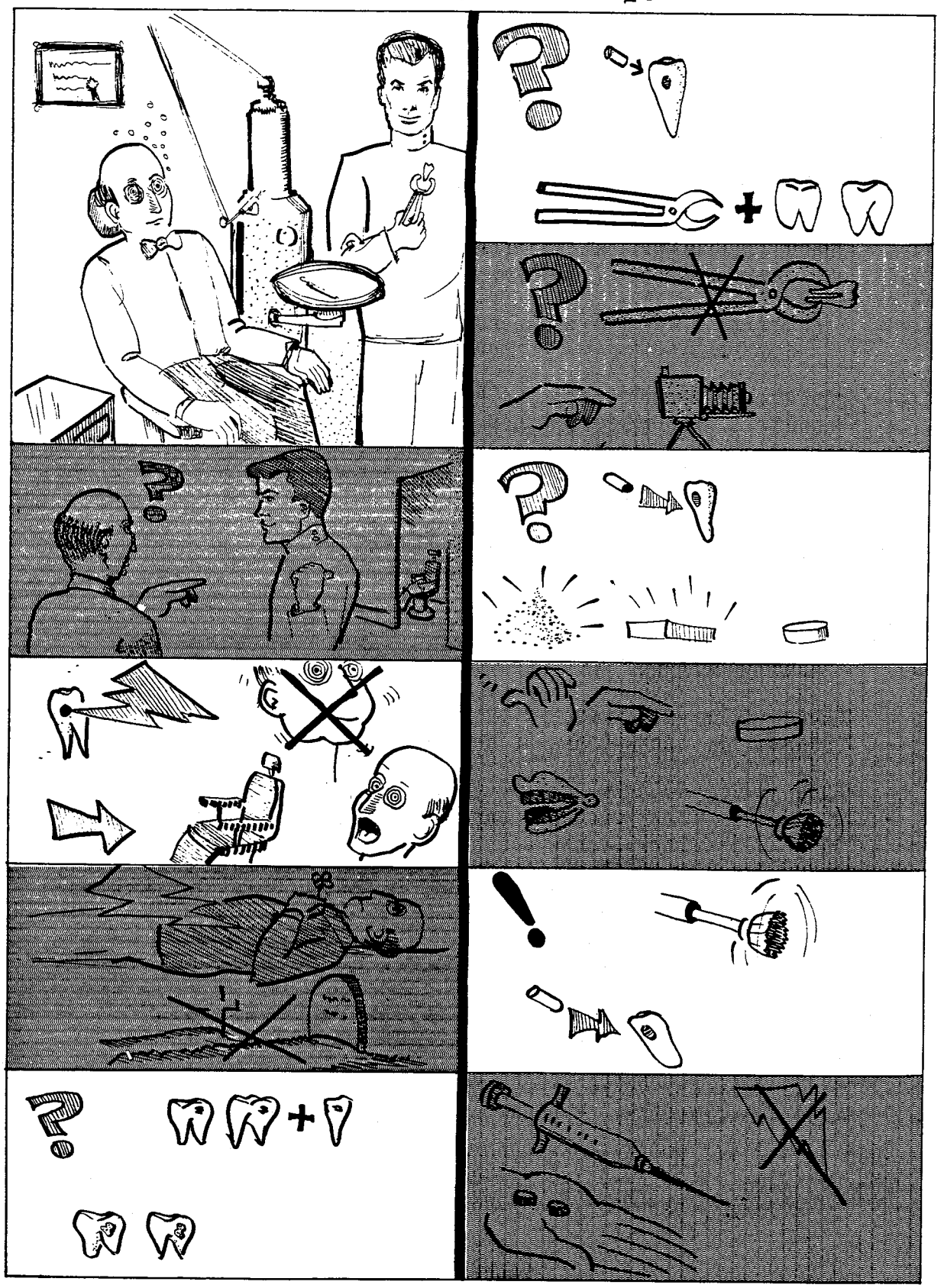

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 49 - РАЗГОВОР

ПРИ ЗЪБОЛЕКАРЯ

Тодор Ганчев
Зъболекарят

- Дóкторе, мóжете ли да ме приéмете сегá?
- Да, свобóден съм. Влéзте в кабинéта!

/ Влúза в кабинéта на зъболéкаря. Глéда уплáшено всúчки инструмéнти наóколо. /

- Стрáшно ме болят зъ́бите, дóкторе. Не мóга да дъ́вча.
- Седнéте и отворéте устáта си!

/ Зъболéкарят започва да прегléжда зъ́бите на пациéнта. /

- Олелеее, дóкторе, умúрам от бóлки!
- Бъдéте спокóен. Нямá да умрéте.

- Имам ли мнóго развалéни зъ́би?
- Два кътника и едúн прéден зъб. Двáта кътника úмат голéми дýпки.

- Какво́ ще направúте?
- Прéдния ще пломбúрам, а кътниците вероя́тно ще извáдя.

- Бóже мой! Не мóже ли да не ги извáждате?
- Ще вúдим, след като́ Ви направя́ рéнтгенова снúмка.

- Каквá плóмба мúслите да ми постáвите на прéдния зъб?
- Каквáто предпочетéте: злáтна, срéбърна или порцелáнова.

- Предпочúтам порцелáнова.
- Имате мнóго зъ́бен кáмък. Тря́бва да почúстя зъ́бите Ви.

- Прав сте, дóкторе. Никóга не съм ги почúствал.
- Сегá ще Ви слóжа врéменна плóмба на прéдния зъб.

- Ще ми постáвите ли инжéкция, за да не ме болú?
- Не е необходúмо. Ето Ви две хáпчета протúв бóлки.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

AT THE DENTIST'S

Tofor Ganchev
The Dentist

- Doc, can you receive me now?
- Yes, I'm free. Go into the office.
  (He enters the dentist's office. He looks with awe at all the instruments around.)
- I have an awful toothache, Doc. I cannot chew.
- Sit down and open your mouth.
  (The dentist starts to examine the teeth of the patient.)
- Ooh, Doc, the pain is killing me.
- Be calm. You won't die.
- Do I have many bad teeth?
- Two molars and a front tooth. The two molars have large cavities.
- What are you going to do?
- I'll put a filling in the front one and probably will pull the molars.
- My God! Isn't it possible for you not to pull them?
- We'll see, after I take an X-ray of you .
- What kind of filling do you think you'll put in my front tooth?
- Whatever you prefer: gold, silver, or porcelain.
- I prefer porcelain.
- You have a lot of tartar. I have to clean your teeth.
- You're right, Doc. I have never had them cleaned.
- Now I'm going to put a temporary filling in the front tooth.
- Are you going to give me an injection, so that it doesn't hurt?
- It isn't necessary. Here you have two pills for (killing) pain.

---

5. A physician seldom has a nurse in his private office.
8. Стра́шно ме боля́т зъ́бите lit. My teeth ache terribly.
11. уми́рам от бо́лки I'm dying of pain.
13. Бъде́те споко́ен don't worry.
14. развале́ни lit. rotten
16. ду́пки lit. holes.
18. изва́дя lit. to take out.
20. Ви of your teeth.
25. Ни́кога не съм ги почи́ствал lit. I haven't cleaned them ever. It is meant that he has never asked a dentist to clean them.
28. проти́в бо́лки lit. against pains.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. FORMATION OF IMPERFECTIVE VERBS FROM PERFECTIVE

1. GENERAL

We have seen that many imperfective verbs form their perfective aspect by the addition of a prefix to their imperfective form (see Vol. V,p. 51-62). The perfective verbs which are formed this way very often have a meaning completely different from the meaning of the basic verb.

Example 1.

Imperfective Aspect

мра
to be dying
to die

a. Perfective Aspect with the Same Meaning

умра́
to die

b. Perfective Aspect with a Different Meaning

замра́
to fade away,
to disappear (of a sound)

измра́
to die to the last

примра́
to faint
to pass out

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Imperfective Aspect

бия
to beat, to spank

a. Perfective Aspect with the Same Meaning

наби́я
to beat, to thrash
to finish spanking
поби́я
to beat for a while

b. Perfective Aspect with a Different Meaning

заби́я
to drive in;
to start beating
изби́я
to kill to the last
проби́я
to perforate
пре́бия
to kill by beating
отби́я
to turn off e.g.(a river)
подби́я
to undercut, (prices, authority)
разби́я
to break (a door);
to defeat (an army)
уби́я
to kill

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The verbs under b., which have a meaning different from that of the basic verbs мра or бия, need imperfective forms in order to indicate an incompleted (lasting or repetitious) action. For that purpose new imperfective verbs are created by means of the special suffixes -ам, -ям, -вам. These suffixes are added to the perfective forms.

The verbs under a., which have the same meaning as the basic verbs, also form a second imperfective aspect in the same way as the verbs under b. This second imperfective aspect has the same meaning as the basic imperfective verb.

Imperfective Aspect	Perfective Aspect	New Imperfective Aspect
мра to die	умра to die	умира́м
	замра́ to fade away	замира́м
	примра́ to faint	примира́м
би́я to beat	поби́я to beat for a while	поби́вам
	наби́я to spank	наби́вам
	заби́я to drive in	заби́вам
	проби́я to perforate	проби́вам

All new imperfective verbs are in the third group.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. IMPERFECTIVE ASPECT FORMED WITH THE SUFFIX-AM

The suffix AM is mainly added to several verbs of the 1st group and to a few verbs of the 2nd.
This suffix is added to the stem of the perfective verb in the following ways:

a. The root vowel E changes to И.

Examples:

Imperfective Basic Verb:	Perfective	New Imperfective
чета́, е to read	изчета́ to finish reading	изчи́там to finish reading
	зачета́ to start reading	зачи́там to start reading
	почета́ to honor to read for a while	почи́там to read for a while to honor
	прочета́ to read through	прочи́там to read through
ме́ря, и to aim	намéря to find	нами́рам to find

b. The root vowel O changes to A.

мо́га can	помо́гна to help	пома́гам to help
	сло́жа to put	сла́гам to put

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

c. An И is inserted into the root:

Examples:

Imperfective	Perfective	New Imperfective
мра, мре to die	замра́ to fade away	зами́рам to fade away
	измра́ to die to the last	изми́рам to die to the last
	умра́ to die	уми́рам to be dying

d. Some perfective verbs ending in НА form the imperfective counterpart by adding АМ after omitting НА.

ле́гна to lie down	ля́гам * to lie down
се́дна to sit down	ся́дам * to sit down

Notice the change of Е to Я.

---

* Cf. Vol. I, p. 58-59, where some of these verbs are given from the viewpoint of the imperfective aspect. ля́гам и ся́дам are also pronounced ле́гам и се́дам in Western Bulgaria.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 49

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Formation of the Imperfective Verbs from Perfective:

Imperfective Aspect Formed with the Suffix AM

1.

Какво правите сега?
Кога ще прочетете целия вестник?
По колко вестника четете на ден?

Аз чета вестник.
списание
роман

той, тя, ние, вие, те, ти

Къде предпочитате да ходите:
на кино или на театър?
А довечера?.....А снощи?

2.

Кога стигате обикновено на хижата?
А утре?

А вчера?

Обкновено аз стигам на хижата в пет часа.
Утре аз ще стигна на хижата в седем часа.
Вчера аз стигнах.....

той, тя, ние, вие, те

Къде се спирате обикновено?
А утре?.....А миналата неделя?
Мислите ли, че ще изпуснете моторницата?
Изпускате ли често трамвая?
А тази сутрин?

Кой напусна купето сега?
А преди малко?
А след малко?

Помагате ли на приятеля си?
А миналата седмица?
А утре?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Аз ще седна на този стол
  Аз обикновено.....
  Преди малко.....

Аз обикновено сядам на този стол.
Преди малко аз седнах на..

  той, тя, ние, вие, те

Аз си легнах рано снощи.
  Понякога аз.....
  Довечера аз.....

Аз ще отседна в хотел "България".
  Аз често.....
  Миналата събота...

Аз ще сложа масата този път.
  Аз винаги.....
  Вчера аз.....

Снощи аз облякох новия си костюм.
  Понякога аз.....
  Довечера аз.....

Сутрин аз се обличам, след като закуся.
  Утре сутрин аз....
  Тази сутрин аз....

Утре аз ще взема пари на заем.
  Аз често.....
  Преди няколко дена...

Майсторът ще затегне ръчната спирачка.
  Той винаги.....
  Вчера той.....

Тя ще сметне всичко след малко.
  Тя винаги.....
  Преди малко тя....

Аз не искам да умра.
  Много хора.....от плеврит
  Миналата година много хора..

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Г-н Х....., попитайте г-н Г....., дали ще се прибере рано довечера!
обикновено, всяка вечер,
понякога, често, винаги;
снощи, вчера и т. н.

Г-н Х.....: Г-н Г....., ще се приберете ли рано довечера?
прибирате ли се рано всяка вечер?
прибрахте ли се рано снощи?

.....дали ще изпусне трамвая
напусне купето
се спусне по улица "Раковски"
се спре в Бояна
стигне навреме на върха
прочете вестника до довечера
предпочете да отиде на кино или на театър
помогне на приятеля си
облече новия си костюм
вземе пари на заем
сложи масата
отседне в този хотел
седне на този стол
си легне късно довечера
пристигне навреме следобед
затегне ръчната спирачка
намери свободно място в това купе

..... кога ще стигне на хижата
пристигне в София
прочете списанието
пресече улицата
помогне на приятеля си
облече новия си костюм
се облече
си легне
сложи масата
пристигне

.....къде ще се облече
се спре
отседне
седне
пресече тая улица
предпочете да отиде: на училище или на кино

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Тодор беше настинал много, когато се върна от село. Очите му бяха възпалени. Боляха го пръстите на ръцете, лактите и колената. Наболяваха го и ушите. Имаше страшно главоболие и не можеше да спи. Затова той отиде на лекар.

Лекарят намери, че той имаше главоболие и не можеше да спи, защото лявото му ухо беше възпалено. Предписа му лекарство и му даде рецепта. Препоръча му да отиде на зъболекар, за да прегледа зъбите му.[1] Тодор отиде веднага при зъболекаря Сарафов. Бяха му го препоръчали много.

Зъболекарят беше свободен. Той посрещна Тодор в приемната си.[2] Двамата влязоха в кабинета. Тодор почна да гледа уплашено всички инструменти. Каза, че зъбите го болят страшно и, че не може да дъвче. След малко седна на зъболекарския стол и си отвори устата. Зъболекарят започна да преглежда зъбите му.

Тодор не беше никак спокоен. Уплаши се и почна да вика. Зъболекарят му каза, че няма защо да се безпокои. Като го преглеждаше, той видя, че два кътника и един преден зъб бяха развалени. Кътниците имаха големи дупки.

Зъболекарят направи най-напред рентгенова снимка на развалените му зъби. От снимката той разбра, че трябва да извади разядените кътници и да пломбира предния зъб. Можеше да му постави златна, сребърна или порцеланова пломба. Тодор предпочете порцеланова.

Преди зъболекарят да почне да работи, Тодор го помоли да му постави инжекция. Мислеше, че без инжекция ще го боли много, когато зъболекарят започне да пломбира предния му зъб. Зъболекарят му каза, че инжекция не е необходима. Даде му само две хапчета против болки. Почисти зъба добре и му сложи временна пломба. Той каза на Тодор да дойде при него след няколко дена, за да му извади двата кътника и да му почисти зъбния камък. Тодор никога не беше почиствал[3] зъбите си.

---

1. за да прегле́да зъ́бите му - to let the dentist check his /teeth.
2. прие́мна - waiting room.
3. About почи́ствал see note 25 in the dialogue.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

This year I wanted to spend the Christmas holidays with my family in the country. We were thinking of visiting our grandfather Slavcho. However, a few weeks before New Year's Day a motorcycle hit my wife and broke her leg. She had to stay in the hospital almost a month. Two days before New Year's Day she got well and was able to come home. She didn't feel like traveling, however. That's why I decided that we should stay home instead of going to the country.

We invited some of our relatives and friends to spend the holidays with us.

Our guests were: my aunt, my uncle, the Christoffs and their grandchildren, and Ivanov with his niece. Our grandpa couldn't come. He promised to come for Christmas without fail.

On New Year's Eve we had a rooster for supper as do many other people in Bulgaria. On New Year's Day we had turkey and sauerkraut for dinner.

My cousin was in Sofia with his wife. His mother and father were at a lodge in the mountains. He had to stay in Sofia, because he had to take an examination at the end of January.

I went to visit him at his place. He was studying. He promised that he would come to our place as soon as he was able.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Кога разбра Тодор, че е настинал?
   Той разбра, че е настинал, когато се върна от село.

2. Какви бяха очите му?
   Очите му бяха възпалени.

3. Какво го болеше?
   Боляха го пръстите на ръцете, лактите и колената.

4. Какво го наболяваше?
   Ушите му го наболяваха.

5. Защо мислеше Тодор, че не може да спи?
   Той мислеше, че не може да спи, защото имаше страшно главоболие.

6. Понеже не се чувствуваше добре, къде отиде той?
   Той отиде при лекар.

7. Какво мислеше лекарят?
   Лекарят мислеше, че Тодор имаше главоболие и не можеше да спи, защото имаше възпаление на лявото ухо.

8. Какво му предписа лекарят за възпалението на лявото ухо?
   Той му предписа лекарство.

9. С какво можеше Тодор да купи лекарството?
   Той можеше да го купи с рецептата, която лекарят му даде.

10. Какво му препоръча лекарят?
    Той му препоръча да отиде **на** зъболекар, за да прегледа зъбите му.

11. Защо отиде Тодор при зъболекаря Сарафов?
    Той отиде при зъболекаря Сарафов, защото приятели му го бяха препоръчали.

12. Къде посрещна зъболекарят Тодор?
    Той го посрещна в приемната си.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Защо зъболекарят можа да посрещне Тодор в приемната си?
Той можа да го посрещне в приемната си, защото беше свободен.

14. Къде отидоха двамата след това?
След това те отидоха в кабинета на зъболекаря.

15. Какво направи Тодор, когато влезе в кабинета на зъболекаря?
Той почна да гледа уплашено.

16. Какво гледаше уплашено той?
Той гледаше уплашено всички инструменти в кабинета.

17. Какво каза Тодор на зъболекаря за зъбите си?
Той му каза, че зъбите го болят и че не може да спи.

18. Къде седна той след това?
Той седна на зъболекарския стол.

19. Какво направи, след като седна на зъболекарския стол?
След като седна на зъболекарския стол, той си отвори устата.

20. Какво започна да прави зъболекарят, след като Тодор си отвори устата?
Той започна да преглежда зъбите му.

21. Защо Тодор се уплаши и почна да вика?
Той се уплаши и почна да вика, защото не беше спокоен.

22. Какво му каза зъболекарят тогава?
Той му каза, че няма защо да се безпокои.

23. Какво видя зъболекарят, като го преглеждаше?
Той видя, че два кътника и един преден зъб бяха развалени.

24. Какво имаха кътниците?
Кътниците имаха големи дупки.

25. Защо зъболекарят направи рентгенова снимка на разядените му зъби?
Той направи рентгенова снимка на разядените му зъби, за да знае какво да направи с тях.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

26. Какво разбра той от снимката?
Той разбра от нея, че трябва да извади разядените кътници и да пломбира предния зъб.

27. Каква пломба можеше да му постави на предния зъб?
Той можеше да му постави златна, сребърна или порцеланова пломба.

28. Каква пломба предпочете Тодор?
Той предпочете порцеланова.

29. Какво помоли Тодор зъболекаря, преди да почне да работи?
Той го помоли да му постави инжекция.

30. Защо го помоли той да му постави инжекция?
Защото мислеше, че без инжекция ще го боли много, когато зъболекарят започне да пломбира предния зъб.

31. Какво му каза зъболекарят, когато Тодор го помоли да му постави инжекция?
Той му каза, че инжекция не е необходима.

32. Какво му даде той против болки?
Той му даде две хапчета против болки.

33. Какво направи зъболекарят, след като почисти добре зъба му?
След като почисти добре зъба му, той му сложи временна пломба.

34. Кога трябваше Тодор да отиде пак при зъболекаря?
Той трябваше да отиде пак след няколко дена.

35. Защо трябваше да отиде пак след няколко дена?
Защото зъболекарят искаше да му извади двата кътника и да му почисти зъбния камък.

36. Беше ли почиствал Тодор зъбите си?
Не. Той никога не беше ги почиствал.

37. Защо ходят хората при зъболекар?
Те ходят при зъболекар, за да запазят зъбите си.

38. Вие ходил ли сте при зъболекар?
Да, ходил съм много пъти. Не. Никога не съм бил при зъболекар.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 49

ДОМАШНА РАБОТА

Част I

Преведете на български:

A few days ago I had a terrible toothache. I had to go to a dentist. He was able to receive me right away. When I was entering the dentist's office,I was looking with awe at all the instruments around. As soon as I entered, I sat down in the dentist's chair. My God, I was thinking, am I going to die?

The dentist started to examine my teeth. After he examined them, he found that I had many bad teeth: two front ones and three molars. He took an X-ray of my teeth. He had to pull two molars and to fill the others. I usually prefer silver fillings to gold or porcelain ones. But this time I prefered porcelain. They look much better.

Част II

Домашна работа на магнитофонен апарат:

1. Запишете разговора на урока на магнитофонна лента!
2. Разкажете за едно свое посещение при зъболекар!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

Бог	
Бо́же мой!	my God!
бо́лка f.	pain, ache
уми́рам от бо́лки	the pain is killing me
вероя́тен, вероя́тна, о, и	probable
вероя́тно adv.	probably
ви́кам	to shout
изви́кам	
вре́менен, вре́менна, о, и	temporary
ду́пка f.	hole, cavity
дъ́вча, е p.t. дъ́вках	to chew
сдъ́вча	
защо́?	
ня́ма защо́	there's no reason why
ня́ма защо́ да се безпоко́и	there's no reason why he should worry
зла́тен, зла́тна, о,и	gold, golden
зъ́бен, зъ́бна, о, и	(of) tooth, dental
зъ́бен ка́мък	tartar
зъболе́кар m.with art.-ят,-я	dentist
зъболе́карски, а, о, и	of or pertaining to a dentist, dentist's
инструме́нт m.	instrument, tool
кабине́т m.	office
ка́мък m.pl.ка́мъни	stone
зъ́бен ка́мък	tartar
ке́тник m.pl. ке́тници	molar
ня́ма	
ня́ма защо́	there's no reason why
ня́ма защо́ да се безпоко́и	there's no reason why he should worry
отва́рям	to open
отво́ря, и, их	
о́леле	oh! ah! interj. expressing pain, grief, compassion,regret,fear
пацие́нт m.	patient
пло́мба f.	filling (of a tooth)
пломби́рам	to put a filling (in a tooth)
порцела́нов, а, о, и	porcelain
почи́ствам	to clean
почи́стя, и, их	
прав, а, о, и	right
ти си прав	you're right

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 49

приéмна f.	reception room
протúв prep.	against
протúв бóлки	for (killing) pain
развалéн, а,о,и	spoiled, ruined
развалéни зъ́би	bad teeth, decayed teeth
рéнтгенов, а, о, и	X-ray
рéнтгенова снúмка	X-ray picture
прáвя рéнтгенова снúмка	to take an X-ray
сéло	
от сéло	from the country, from (ours,his, etc.) village
спокоéн, споко́йна, о,и	calm
сре́бърен, сре́бърна, о,и	silver
стрáшно adv.	terribly, awfully
стрáшно ме боля́т зъ́бите	I have an awful toothache
уплáшен, а,о,и	frightened
уплáшено adv.	with awe
уплáшвам се	to get scared, frightened
уплáша се, и се, их се	
устá f.	mouth
хáпче n.	pill

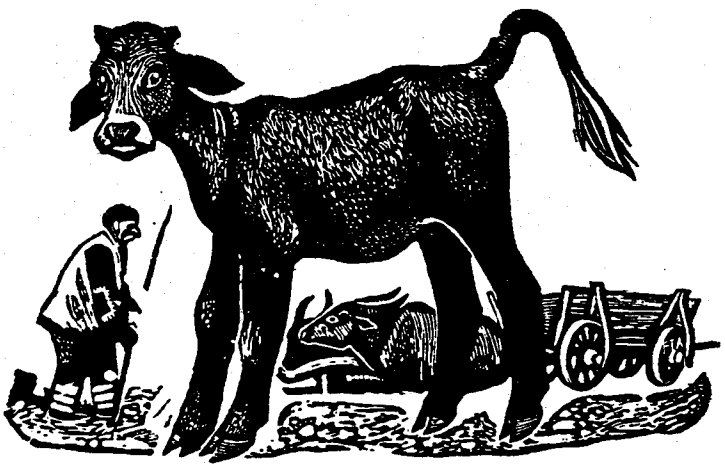

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Селянка сред нива от мак, от който
се произвежда опиум.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

П Е Т Д Е С Е Т И У Р О К

L E S S O N 5 0

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Formation of Imperfective Verbs from Perfective:

Imperfective Aspect Formed with the Suffixes ЯМ and ВАМ

1.

Аз се готвя за излета.
Аз ще се приготвя за излета довечера.
Аз се приготвям за излета.

Какво правите сега? — Аз се готвя за излета.
Какво ще правите довечера? — Ще се приготвя за излета.
Какво правите сега? — Приготвям се за излета.

той, ние, тя, те, ти

Аз ще поправя колата утре.
Аз поправям колата си всяка седмица.

Аз ще Ви разправя за катастрофата.
Аз Ви разправям сега за катастрофата.

Аз ще Ви припомня за това.
Аз винаги Ви припомням за това.

Аз ще оставя книгата на масата.
Аз обикновено оставям книгата на масата.

Аз ще сваля шапката си.
Аз винаги свалям шапката си, когато поздравявам някого.

Аз ще сменя запалителните свещи.
Аз сменям запалителните свещи един път на година.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз ще платя в събота.
Аз винаги плащам в събота.
Аз платих миналата събота.

Кога ще платите?
Кога плащате винаги?
Кога платихте?

Аз ще платя в събота.
Аз винаги плащам в събота.
Аз платих миналата събота.

той, те, тя, ти, ние

Аз ще пратя колетите утре.
Аз пращам колетите сега.
Аз пратих колетите вчера.
Аз ще изпратя колетите утре.
Аз ще изпращам по един колет на месец.

3.

Аз ще се разходя довечера.
Аз се разхождам в парка следобед.
Аз се разходих в парка вчера следобед.

Аз ще го видя утре.
Аз го виждам всеки ден.
Аз го видях снощи.

Аз ще се събудя рано.
Аз винаги се събуждам рано.
Аз се събудих рано тази сутрин.

Лекарят ми вади зъбите сега.
Той ще ми извади зъбите утре.
Той ми изважда по един зъб на седмица.
Лекарят ми извади два зъба вчера.

Аз ще доведа жена си тук.
Аз ще заведа децата на кино.
и т. н.

4.

Аз нося книги.
Аз ще занеса книгите в къщи.
Аз ще донеса книгите утре.
Аз ще изнеса столовете навън.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Аз нося книги.
Сега аз занасям книгите в къщи.
Сега аз донасям книгите тук.
Сега аз изнасям столовете.

Аз занесох книгите в къщи вчера.
Аз донесох книгите тук тази сутрин.
Аз изнесох столовете навън преди малко.

5.

Аз му пиша писмо сега.
Аз ще му напиша писмо довечера.
Аз му написвам по едно писмо всеки ден.
пиша

Какво пишете сега? — Аз пиша писмо сега.
Кога ще напишете писмо? — Аз ще напиша писмо довечера.
По колко писма пишете всеки ден? — Аз пиша по едно писмо всеки ден.
написвате

той, те, ние, ти, тя

Аз пия мляко.
Аз ще изпия една чаша мляко.
Аз изпивам по една чаша мляко всяка сутрин.
пия

Аз ще се напия довечера.
Аз се напивам често.

6.

Аз ще тръгна след малко.
Аз тръгвам сега.

Аз ще опъна палатката.
Аз опъвам палатката сега.

7.

Аз ще мина покрай киното.
Аз често минавам покрай киното.

Аз ще премина реката утре.
Аз преминавам реката всеки ден.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Аз не заминавам сега.
Аз ще замина утре.

8.

Аз ще ти кажа това довечера.
Аз ти казвам това всеки ден.

Аз ще ти разкажа за пътуването си.
Аз ти разказвам сега за екскурзията.

Аз ще смажа шасито утре.
Аз смазвам шасито един път на месец.

Аз ще се порежа с това ножче.
Аз често се порязвам.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

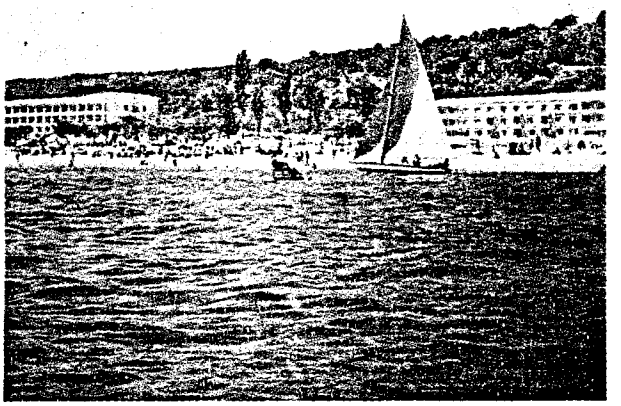

Златните пясъци

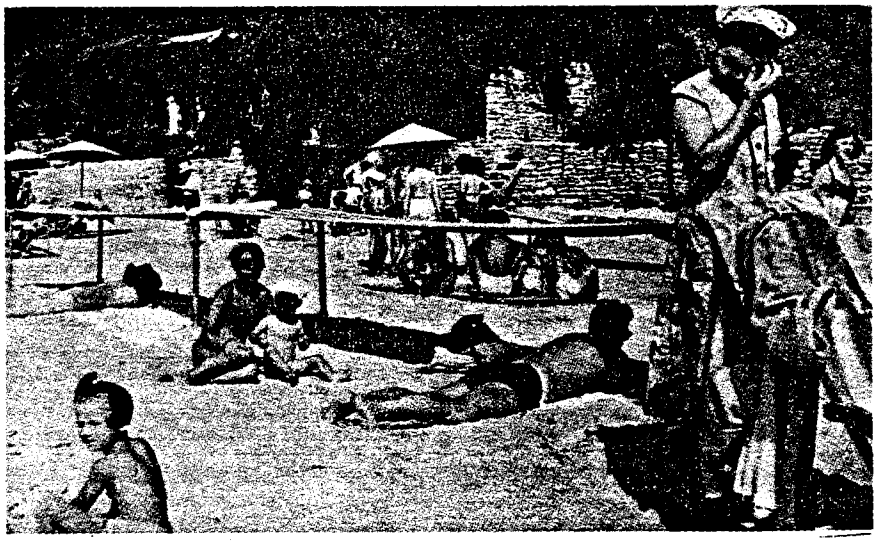

На плажа в град Балчик

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 50.

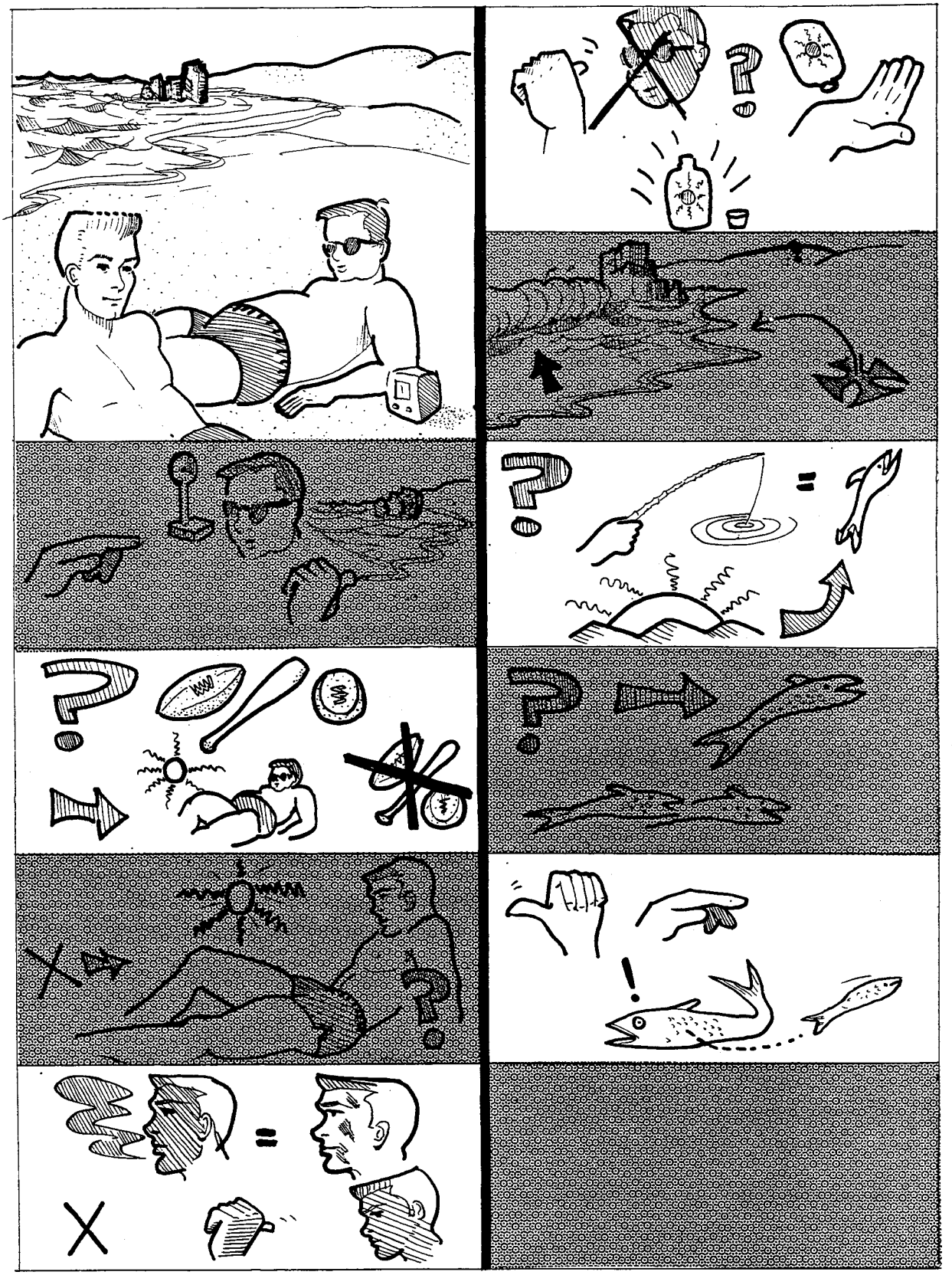

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 50 - РАЗГОВОР

НА ПЛАЖА

Асен
Стоян

- А бре Стоя́не, мно́го си надебеля́л.
- Нали́ зна́еш, че аз ви́наги надебеля́вам, кога́то съм на море́.

- Защо́ не поспорту́ваш ма́лко?
- По ми е прия́тно да лежа́. Па и не съм спорти́ст.

- Не се печи́ то́лкова на слъ́нце!
- Защо́? Какво́ ще ми ста́не?

- Ще изгори́ш и ще ти се обе́ли ко́жата.
- Не изга́рям така́ ле́сно. Ка́кто ви́ждаш почерня́л съм до́ста.

- Аз мъ́чно почерня́вам. С какво́ си ма́жеш тя́лото?
- Отнача́ло се нама́звах със специа́лен крем ня́колко пъ́ти.

- Виж как се разби́ват вълни́те! Ха́йде да се окъ́пем!
- Току́-що изля́зох от вода́та. Пък и ме мързи́.

- Ей, голя́м си мързели́вец! Хо́диш ли поне́ на риболо́в?
- Да. Лови́х ри́ба та́зи су́трин.

- Е, улови́ ли не́що?
- Ня́колко ри́би. Аз ви́нагиула́вям по не́що.

- **Сле́дващият път и аз ще до́йда с теб.**
- Ела́, но се страху́вам, че ри́бата ще побе́гне, кога́то те ви́ди.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

AT THE BEACH

Assen
Stoyan

- Well, Stoyan, you've put on a lot of weight.
- You know that I always put on weight when I'm at the seashore, don't you?
- Why don't you go in a bit for a sport?
- It's more pleasant for me to lie around. Besides I am not a sportsman.
- Don't bake yourself so much in the sun.
- Why? What is going to happen to me?
- You'll get burned and your skin will peel.
- I don't get burned so easily. As you see I've got quite a tan.
- I get a tan with difficulty. What do you rub your body with?
- At the beginning I rubbed myself with special cream a few times.
- See how the waves are breaking. Let's bathe.
- I just came out of the water. And I feel lazy.
- Eh, you're quite a lazybones. Do you at least go fishing?
- Yes, I went fishing this morning.
- Well, did you catch anything?
- A few fish. I always catch something.
- Next time I'll come with you, too.
- Come, but I'm afraid that the fish will flee when they see you.

---

4. мно́го си надебеля́л is past indefinite tense. It shows a present condition derived from a past action. See Vol.V, p. 18 para C.
5. когато́ съм на море́ when I am (vacationing) at the seashore.
8. па и besides.
12. почерня́л съм past indefinite tense, see 4. above.
17. пък и and, besides that.
19. лови́ ри́ба 1. to go fishing 2. to catch fish.
21. по не́що something; по only shows that the action is repetitious.
23. ри́ба is used collectively and in that case it is always singular in Bulgarian.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

I. FORMATION OF IMPERFECTIVE VERBS FROM PERFECTIVE
(continued from L. 49)

1. SUFFIX -ЯМ

Several perfective verbs of the 2nd group form new imperfective forms with suffix -ЯМ. This suffix is added to the stem of the perfective verbs in the following ways:

a. With no change of the root vowel:

Imperfective	Perfective	New Imperfective
гóтвя to cook to prepare	приготóвя to prepare	приготóвям to prepare
тóпля to warm	затóпля to start warming	затóплям to warm

b. The stem vowel О change to А in some verbs:

горя́, иш to burn	изгоря́ to finish burning	изга́рям to burn
	повтóря, иш to repeat	повта́рям to repeat
трóвя to poison	отрóвя to poison	отра́вям to poison
ловя́ to catch	уловя́ to catch	ула́вям to catch

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

c.
When the perfective verb has a Т or Д sound before the ending -ЯМ, Т changes to Щ, Д to ЖД,and the Я sound in the ending -ЯМ becomes А.

Examples:

Imperfective	Perfective	New Imperfective
	платя́ to pay	пла́щам to pay
	пра́тя to send	пра́щам to send
	ви́дя to see	ви́ждам to see
хо́дя to walk	разхо́дя to take for a walk	разхо́ждам to walk
	родя́ to give birth	ра́ждам to give birth
ва́дя to take out	изва́дя to take out	изва́ждам to take out

2. SUFFIX -ВАМ

-ВАМ is the most common suffix used to form imperfective verbs from perfective. It is used with verbs of all three groups. When added to a verb it does not cause any change of the root vowel the way the suffixes АМ and ЯМ often did.

Examples:

	1st Group	
би́я	разби́я to defeat	разби́вам to defeat
	ка́жа to say	ка́звам to say

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Imperfective	Perfective	New Imperfective
мажа **spread**	**намажа**	**намазвам**
дебеле́я to get fat, heavy	надебеле́я	надебеля́вам
пи́ша to write	напи́ша	напи́свам
черне́я to become dark	почерне́я	почерня́вам
	2nd Group	
пла́ша to scare	упла́ша	упла́швам
па́зя to guard	запа́зя	запа́звам
	3rd Group	
бъ́рзам to hurry	побъ́рзам	побъ́рзвам
и́скам to want	пои́скам	пои́скам

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Formation of Imperfective Verbs from Perfective:

Imperfective Aspect Formed with the Suffixes ЯМ and ВАМ

1.

Какво пиете сутрин?
По колко чаши мляко пиете всяка сутрин?
По колко чаши мляко изпивате всяка сутрин?
Колко чаши мляко ще изпиете утре сутрин?

Аз пия мляко сутрин.
чай
кафе

той, те, ние, ти, тя

Какво пишете?
По колко писма пишете на седмица?
написвате
А идущата седмица?
А миналата седмица?

Ловите ли риба често?
Улавяте ли риба всеки път?
А миналия път?

С какво се мажете, когато се печете на слънце?
се намазвате
А вчера?
А утре?

Често ли смазвате шасито на колата си?
А миналия месец?
А идущия месец?

Порязвате ли се често,когато се бръснете?
А тази сутрин?
А утре сутрин?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз ще мина покрай театъра довечера.
Аз често.....
Снощи аз.....

Аз често минавам покрай театъра.
Снощи аз минах покрай театъра.

той, те, тя, ние, аз, ти

Аз ще премина реката при вира.
Аз винаги.....
Вчера аз не.....

Аз ще замина с аероплан. от София.
Аз обикновено.....
Миналия месец.....с влак.

3.

Аз ще докарам автомобила в пет часа.
Аз обикновено.....
Вчера аз.....

Аз закарвам колата в автомобилната работилница един път на месец.
Миналия месец аз не....
Идущия месец ще.....

4.

Какво носите?
Къде ще ги занесете?
Винаги ли занасяте книгите в къщи след училище?
А вчера?
А утре?

Аз нося книги.
Ще ги занеса в къщи.

Донасяте ли си тетрадките всеки ден?
А утре?.....А вчера?

Кой ще изнесе столовете навън?
Кой ги изнася обикновено?
А миналия път?
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5.

Г-н Х....., попитайте г-т Р.....,
дали ще мине покрай училището довечера!
утре
обикновено, всеки ден и т. н.
вчера, миналата събота и т. н.

Г-н Х....; Г-н Р... ще минете ли покрай училището довечера?
минавате ли покрай училището всеки ден?
минахте ли покрай училището тази сутрин?

разхождам се в парка; опъвам палатка; порязвам се с ножче за бръснене; доливам масло в мотора; спазвам правилата за движение; купувам...;тръгвам рано на училище; заминавам с влак; почернявам лесно; почиствам зъбите си; написвам писма; забивам колчета; смазвам шасито и т. н.

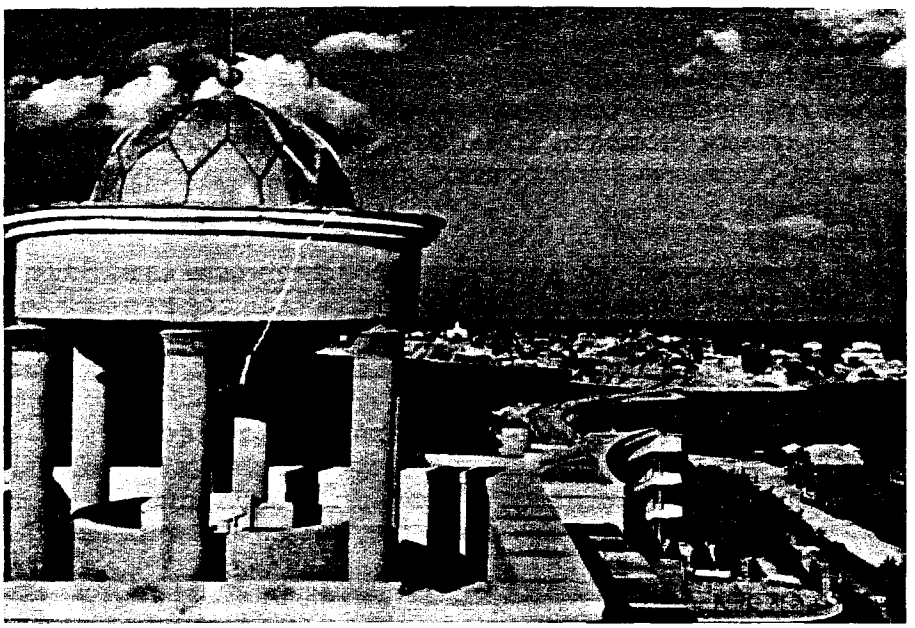

На плажа край град Созопол

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Стоян посещаваше **Медицинската академия.** Той следваше медицина. Тази година той учи много за последните си изпити. Издържа ги с успех.[1] След изпитите той се чувствуваше уморен. Искаше да прекара ваканцията си на море.Не му се отиваше във Варна. Реши да отиде на "Златните пясъци".

Един неделен ден той пристигна там. Нае стая на втория етаж в един хотел. От стаята си той виждаше морето и плажа. Вечер той дълго стоеше на верандата на хотела и гледаше разбиващите се вълни. Храната в ресторанта на хотела беше много хубава. Стоян имаше голям апетит. Както винаги, когато отиделе на море, той ядеше много и **надебеляваше.**

Стоян се запозна на плажа с много от посетителите на курорта. Повечето от тях спортуваха: играеха на волейбол, тенис и баскетбол. Стоян не беше спортист, Той предпочиташе да ходи на плажа. По му беше приятно да лежи на пясъка и да се пече на слънце. Понякога ходеше на риболов. През първите няколко дена,[2] щом пристигнеше на плажа, той намазваше тялото си със специален крем, за да не изгори и за да не му се обели кожата.Той почерня много.Като го гледаха да лежи по цял ден на пясъка, приятелите му го нарекоха "мързеливец".

Един ден братовчед му Асен, който живееше във Варна, го посети. Намери го да лежи на плажа и да се пече[3] След като двамата братовчеди си поприказваха,Асен поиска да се окъпят. Стоян го мързеше. Беше станал рано и беше ходил на риболов.

Преди залез слънце те се прибраха в хотела. Там те ядоха пържена риба. Тя беше много вкусна. Асен поиска да отидат на риболов следния ден. Стоян се съгласи и на шега му каза, че рибата щяла да побегне,[4] като го види.

---

1. издържа ги с успех = he passed them successfully.
2. през първите няколко дена = during the first few days.
3. намери го да лежи на плажа и да се пече = he found him lying on the beach sunbathing.
4. рибата щяла да побегне = the fish would flee.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

When my son went to the garage in order to drive the automobile home, he saw that they hadn't repaired it yet. The foreman hadn't changed the spark plugs. He had, however, cleaned the gas pump and oiled the steering mechanism. He had also checked the generator and changed the oil in the motor. He had forgotten to tighten the hand brake and to lubricate the chassis. Boris, my son, had to go there once again in order to get the car.

The following day we left for Varna. Before that, I had put in the car everything necessary for the trip. I had bought a lot of apples and pears, because my children like them very much. My wife had bought cheese, yellow cheese, and dry salami. We had also taken bread and some other things.

After we had traveled for an hour, the car suddenly stopped. I tried to start the engine but I couldn't. When I checked everything, I saw that there was no gasoline in the tank. Then I understood why the motor had stopped. Boris had forgotten to have the tank filled with gas. We had to wait for two hours until they brought us some gasoline from a gas station.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Коя **академия** посещаваше Стоян?
   Той посещаваше **Медицинската академия.**

2. Какво следваше той?
   Той следваше медицина.

3. Защо можа той да издържи с успех последните си изпити?
   Той можа да ги издържи с успех, защото тази година учи много за тях.

4. Как се чувствуваше той след изпитите?
   След изпитите той се чувствуваше уморен.

5. Къде искаше той да прекара ваканцията си?
   Той искаше да я прекара на море.

6. Къде не му се отиваше на него?
   На него не му се отиваше във Варна.

7. Защо реши той да отиде на "Златните пясъци"?
   Той реши да отиде на "Златните пясъци", защото мислеше, че там ще прекара по-хубаво.

8. Къде нае стая, когато пристигна там?
   Той нае стая на втория етаж на един хотел.

9. Какво виждаше той от стаята си?
   От нея той виждаше морето и плажа.

10. Къде стоеше той дълго вечер?
    Той стоеше дълго на верандата на хотела.

11. Какво гледаше той от верандата на хотела?
    Той гледаше оттам разбиващите се вълни.

12. Каква беше храната в ресторанта на хотела?
    Храната в ресторанта на хотела беше много хубава.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Защо се хранеше той в ресторанта на хотела?
Той се хранеше в ресторанта на хотела, защото храната там беше много хубава.

14. Защо надебеляваше винаги, когато отиваше на море?
Той надебеляваше винаги, защото имаше голям апетит и ядеше много.

15. С кого се запозна той на плажа?
Той се запозна с много от посетителите на курорта.

16. Какво правеха повечето от тях?
Повечето от тях спортуваха.

17. На какво играеха те?
Те играеха на волейбол, тенис и баскетбол.

18. Какво предпочиташе да прави Стоян?
Той предпочиташе да ходи на плажа.

19. Защо предпочиташе да ходи на плажа?
Защото му беше приятно да лежи на пясъка и да се пече на слънце.

20. Къде ходеше той понякога?
Понякога той ходеше на риболов.

21. Какво правеше той през първите няколко дена, щом пристигнеше на плажа?
Той намазваше тялото си със специален крем.

22. Защо намазваше той тялото си със специален крем?
Той го намазваше, за да не изгори и за да не му се обели кожата.

23. Как го нарекоха приятелите му?
Те го нарекоха "мързеливец".

24. Защо го нарекоха те "мързеливец"?
Те го нарекоха "мързеливец", защото го гледаха да лежи на пясъка по цял ден.

25. Кой посети Стоян един ден?
Братовчед му Асен го посети.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

26. Къде живееше братовчед му?
Той живееше във Варна.

27. Какво правеше Стоян, когато братовчед му Асен го намери на плажа?
Той лежеше на пясъка и се печеше.

28. Какво направиха двамата братовчеди най-напред?
Най-напред те си поприказваха.

29. Защо Стоян не искаше да се окъпят?
Той не искаше да се окъпят, защото го мързеше.

30. Какво беше правил той,преди да дойде на плажа?
Той беше станал рано и беше ходил на риболов.

31. Кога се прибраха в хотела Стоян и братовчед му Асен?
Те се прибраха в хотела при залез слънце.

32. Какво ядоха в хотела те?
Там те ядоха пържена риба.

33. Каква беше рибата?
Тя беше много вкусна.

34. Какво поиска Асен, след като ядоха риба?
След като ядоха риба, той поиска да отидат на риболов следния ден.

35. Какво му каза Стоян на шега, след като се съгласи да отидат на риболов?
Той му каза на шега, че рибата щяла да побегне, като го види.

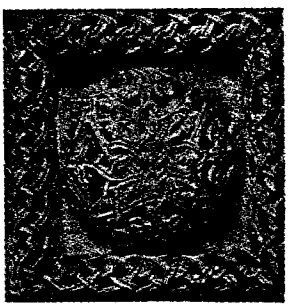

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 50

ДОМАШНА РАБОТА

Част I

Преведете на български:

Every summer I go vacationing by the sea. This year I went there a little bit later, because I had to take some examinations at the university.

I usually don't burn easily. This year, however, I wasn't very careful. I baked myself in the sun for hours and I got burned a lot. My skin peeled. I always get quite a tan, but this time I couldn't get a tan at all.

My friend, who used to rub himself at the beginning with a special cream, got a wonderful tan. Both of us used to go fishing at least twice a week. We usually caught a few fish. We were fishing this morning,too. However, we didn't catch anything this time.

Част II

Домашна работа на магнитофонен апарат:

1. Запишете разговора на урока на магнитофонна лента!
2. Разкажете как прекарахте миналото лято!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

а бре	interj. fam. used as address alone, or accompanied by a person's name
а бре Стоя́не!	say, Stoyan!
ба́скетбол m.	basketball
во́лейбол m.	volleyball
вълна́ f.	wave
надебеля́вам	to become fat, to put on weight
надебеле́я	
изга́рям	to get burned, to get sunburned
изгоря́, и́, я́х	
изде́ржам	to hold out, to bear
издържа́, и, их	
издържам и́зпит	to pass an examination
ко́жа f.	leather, skin
ле́сен, ле́сна, о, и	easy
ле́сно adv.	easily
ловя́, и́, и́х	to catch
уловя́	
ловя́ ри́ба	**to catch fish, fishing**
ля́то, лета́	**summer**
ма́жа, е, ма́зах	to rub, to apply on, to grease
намаа́жа	
море́	at the seashore
на море́	
бя́х на море́	I was vacationing at the seashore
мързели́вец m.pl.мързели́вци	lazybones, a lazy person
мързи́ ме /го, я, и.т.н./ imps.	I (he,she,it) feel lazy
мъ́чен, мъ́чна, о, и	difficult
мъ́чно adv.	with difficulty
на prep.	in
на сля́нце	in the sun
надебеля́вам	to put on weight, to become fat
надебеле́я, е́е, ля́х	
нае́мам	to rent
нае́ма, е, нае́х	
нама́звам се	to rub oneself
намаа́жа се, е се, нама́зах се	
неде́лен, неде́лна, о, и adj.	Sunday
еди́н неде́лен ден	on a Sunday

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

обе́лвам	to peel
обе́ля, и, их	
отнача́ло adv.	at (from) the beginning
пека́ се, пече́ се	to bake oneself in the sun, to
пе́кох се, пе́че се	sun oneself
попека́ се	
пека́ се на сл'ънце	to bake oneself in the sun
побя́гвам	to flee
побя́гна, побе́гне,	
побя́гнах	
почерня́вам	to get a tan, to become dark
почерне́я, е́е, я́х	
пя́сък m.pl. пя́съци	sand
Зла́тните пя́съци	"The Golden Sands" a resort near Varna
разби́вам се	to break
разби́я се, е се, и́х се	
ри́ба f.	fish
риболо́в m.	fishing
хо́дя на риболо́в	to go fishing
специа́лен, лна, о, и	special
спорти́ст m.	sportsman
спорту́вам	to go in for a sport, to parti-
поспорту́вам	cipate in sports
страху́вам се	to be afraid
те́нис m.	tennis
тя́ло́ n.pl. тела́	body
ула́вям	to catch
уловя́, и, и́х	
успе́х m.pl. успе́хи	success
хо́дя на риболо́в	to go fishing
храна́ f.	food
шега́ f.	joke
на шега́	jokingly

МАГИЧЕСКИ КВАДРАТ

Водоравно и отвесно — едни и същи думи: 1. Отстъпка. 2. Бойни действия. 3. Избухливо вещество. 4. Хищно морско животно. 5. Химически елемент.

1	2	3	4	5
2				
3				
4				
5				

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Във фоайето на хотел край Варна

Плажът при град Варна

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

П Е Т Д Е С Е Т И П Ъ Р В И У Р О К

L E S S O N 5 1

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Hearsay Form of the Verb: Present and Imperfect Tenses

1.

Аз говоря английски хубаво.
Той казва, че аз съм говорел английски хубаво.

Ти говориш английски хубаво.
Той казва, че ти си говорел английски хубаво.

Г-н Х...,г-н П... говори ли английски хубаво?
Да, той говори английски хубаво.
Г-н П..., какво казва г-н Х....?
Той казва, че аз съм говорел английски хубаво.
Аз съм говорел английски хубаво.

Г-н Д..., аз говоря ли английски хубаво?
Да, ти говориш английски хубаво.
Г-н С..., какво казва г-н Д.....?
Той казва, че ти си говорел английски хубаво.
Ти си говорел английски хубаво.

пиша български хубаво; уча много; не пуша; не работя в Народната банка; пея хубаво; бръсна се по два пъти на ден; шия сам дрехите си; свиря на пиано; играя на карти често; ходя на кино всеки ден; не се мия често; къпя се всяка сутрин и т.н.

аз съм болен; ти си на курорт; аз съм много строг; ти си на кино;

прекарвам на море всяко лято; обличам новия си костюм само в неделя; вечерям, обядвам, закусвам; не помагам на приятелите си; лягам си рано; ставам късно; прибирам се в полунощ; предпочитам да ходя на театър; пътувам с аероплан винаги; отбивам се в кръчма често; изпускам трамвая обикновено; и т. н.

/горните изречения да се използват в точки: 1 - 5/

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Той говори английски хубаво.
Чух, че той говорел английски хубаво.

Той говори ли английски хубаво?

Чух, че той говорел английски хубаво.
Да, той говорел.....

тя, то, ние, вие, те

3.

Те учат много.
Чувам, че те учели много.
Чух, че.....
Той казва, че.....
Тя казва, че.....
Той пише, че.....
Те писаха, че.....
Той разправя, че..
Те учат ли достатъчно в къщи?

Учели много.
Чух, че учели много.
Той ми писа, че.....
Тя ми каза, че.....
и т. н.

4.

В този магазин има хубави ризи.
Чух, че в този магазин имало хубави ризи.

Има ли хубави ризи в този магазин?

Имало,
Чух, че имало.
и т. н.

В този магазин няма летни костюми.
Аз трябва да ставам по-рано.
Той трябва да учи повече.
и т. н..

5.

Порано той работеше в банката.
Къде работеше той по-рано?
аз, ти, тя, ние, те, вие

Чух, че той работел.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Стари български къщи в град Котел

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 51

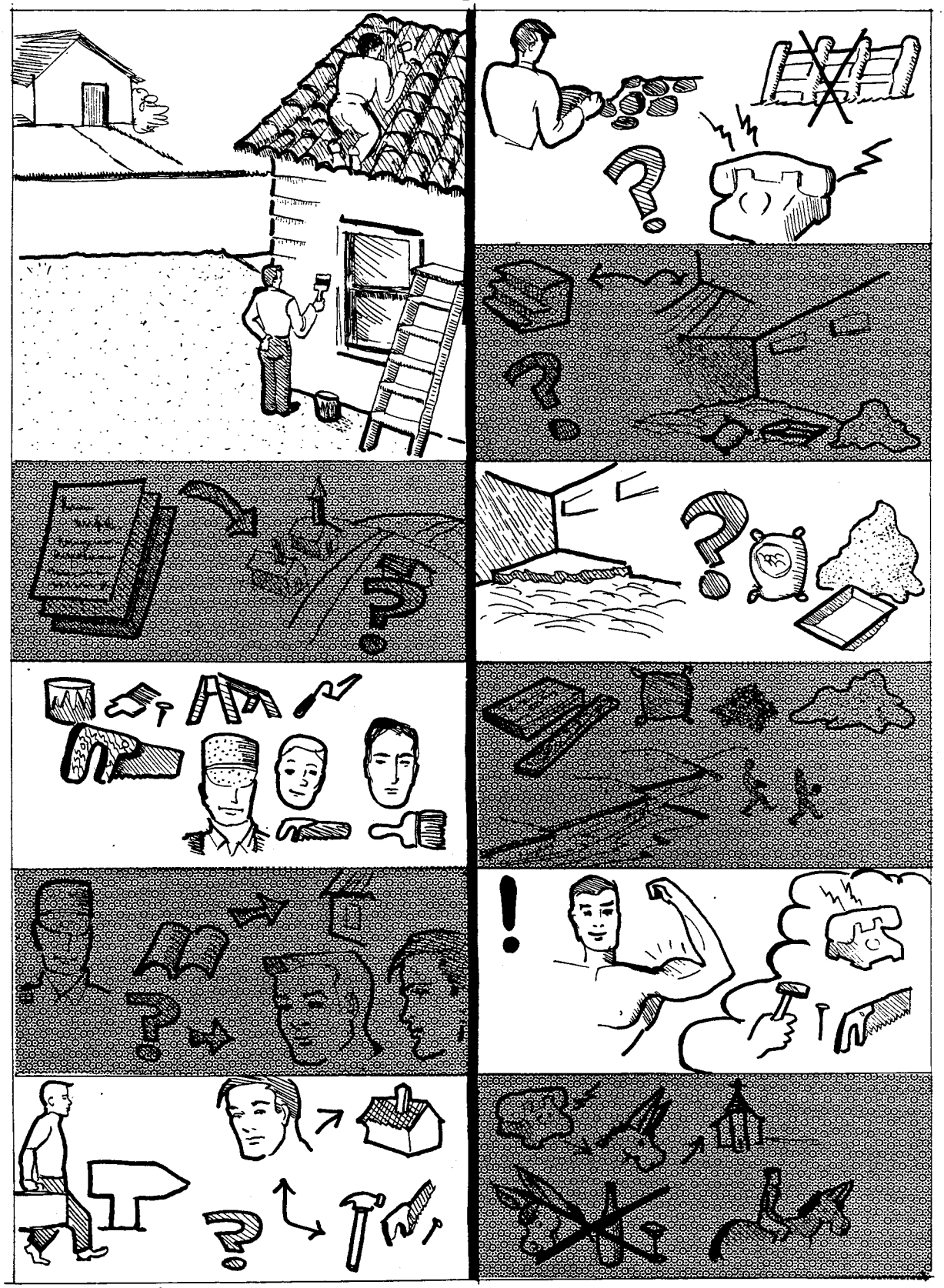

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПОПРАВКА НА КЪЩА

Борис
Кирил

- На́шите ми пи́шат да сме се вър́нели на се́ло вед на́га.
- За какво́ пък им тря́бваме то́лкова мно́го?

- Имало мно́го ра́бота.
- Знам това́. Но нали́ пазари́ха ма́йстор и рабо́тници?

- **Нае́ли** са́мо ма́йстор. Той поста́вял но́ви керемиди на по́крива.
- Ами Наде́жда и Пе́тко не са ли там?

- Наде́жда замина́вала за Ру́се. Са́мо Пе́тко бил там.
- Той защо́ не им пома́га?

- Пома́гал. Строе́л но́ва ка́менна огра́да вме́сто ста́рата дъ́рвена.
- За какво́ ни ви́кат нас тога́ва?

- За по́довете и стъ́лбите. Искали да ги подновя́т.
- Ще бетони́рат ли **по́да на маза́ето**?

- Зали́вали го ве́че с бето́н.
- Имат ли необходи́мите материа́ли?

- Имали доста́тъчно дъ́рвен материа́л, цимен́т, чакъ́л и пя́сък.
- Си́гурно ще тря́бва да прена́сяме ка́мъни от река́та.

- Голя́ма ра́бота! Здра́ви мъже́ сме.
- Абе знам: като до́йде до те́жка ра́бота, все нас ви́кат.

Поповорка: Мага́рето го ви́кат на сва́тба да но́си, а не да гуля́е.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

REPAIR OF A HOUSE

Boris
Kiril

- Our folks are writing to me that we should return to our village at once.
- And for what do they need us so much? (They say) There is a lot of work.
- I know that. But they hired a roofer and some workers, didn't they?
- (They say) They hired only a roofer. He's putting new tiles on the roof.
- But aren't Nadejda and Petko there?
- (They write that) Nadejda is leaving for Russe. Only Petko is there.
- Why doesn't he help them?
- (They say) He's helping (lending a hand). He's building a new stone fence in place of the old wooden one.
- What are they calling us for then?
- For the floors and the stairs. (They say) They want to renew them.
- Are they going to cover the cellar floor with concrete?
- (They say that) They're covering it with concrete already.
- Do they have the necessary materials?
- (They write that) They have enough lumber, concrete, gravel and sand.
- Surely we'll have to carry (transport) stones from the river.
- Big deal! We're strong men.
- Well, I know, when it comes to hard work, they always call us.

---

4. На́шите ми пи́шат (witness form - direct speech) are the words of the reporting person. Да сме се въ́рнели ведна́га на се́ло (hearsay form) are a person's words which are being reported by another person. This sequence continues throughout the dialogue. See for explanation the grammar of this lesson.
7. ма́йстор is an expert in his trade, e.g. the one who is an expert in roofing is a roofer ма́йстор покрива́ч or only ма́йстор
8. пазари́ли is hearsay form of the past tense: (they say) they hired.
17. мазе́то the cellar: бетони́рат мазе́то lit. they cover the cellar with concrete i.e. the floor. It's understood, since usually only that part is covered with concrete.
24. до́йде is perf. aspect expressing a repetitious action which is completed in itself each time it happens.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

THE IMPERFECT PAST ACTIVE PARTICIPLE

1. Formation.

The Imperfect Past Active Participle in Bulgarian is formed by adding the endings

for singular	masculine	-Л
	feminine	-ЛА
	neuter	-ЛО
for plural	all genders	-ЛИ

to the stem of the Past Imperfect Tense form of the verb. (See Vol IV, pp 138, 139).

Examples:

	1st Group		2nd Group	
	пи́ша	to write	у́ча	to study
	пи́шех	I was writing	у́чех	I was studying
m	пи́ше-л		у́че-л	
f	пи́ше-ла		у́че-ла	
n	пи́ше-ло		у́че-ло	
pl	пи́ше-ли		у́че-ли	

3rd Group			
да́вам	to give	стре́лям	to shoot
да́вах	I was giving	стре́лях	I was shooting
да́ва-л		стре́ля-л	
да́ва-ла		стре́ля-ла	
да́ва-ло		стре́ля-ло	
да́ва-ли		стре́ля-ли	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Verbs with forms identical for the Past Perfect and Past Imperfect Tenses, have identical forms also for Past Perfect Active Participle and Past Imperfect Active Participle.

Example:	лежа́	лежа́х	лежа́л лежа́ла лежа́ло лежа́ли

2. Usage.

The Past Imperfect Active Participle is used only to form Hearsay forms for Present and Imperfect Past and Future Tenses.

The Past Participles of the auxiliary verb "съм" (to be) are:

Imperfective Aspect: би́л, била́, било́, били́

Perfective Aspect: бъ́дел, бъ́дела, бъ́дело, бъ́дели

HEARSAY *

When we want to say something we have heard from someone else, or something we have read about, we say:

"I heard that.....", or

"I read that.....", or

"They say that.....".

---

* In Bulgarian: Преизка́зно наклоне́ние

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

We use these expression to show that we were not present when the said event took place, or that it is not our opinion but somebody else's.

Examples:

"She said that Tom goes to church every Sunday".

"Sam learned that she runs every day".

"Anna told me that they will do it for me".

In our everyday speech the expressions, "He says that...", "They heard that ....." are usually omitted. We understand from the context that the events are reported by a person who had heard or had read about them, but have not witnessed the happening.

Examples:

" We had a warm winter in New York this year, but it was not so in Europe".
" Severe snow storms raged over the continent and caused great damage to property and livestock".

Whether or not we use the expressions "he says that...", "they heard that ...", etc., or whether we report another person's words or our own, in English we use one and the same verb form.

In the Bulgarian language the forms of Hearsay are distinct, very alive and widely used. They are grouped in the so-called "Преизказно наклонение" (Indirect Indicative Mood or Hearsay).

There are Hearsay forms for each tense in the Bulgarian language. They are compound and complex.

1. Formation.

Hearsay is formed by the participle of the verb and the auxiliary verb "съм" (to be).

пи́шел съм и́скали сте

хо́дел си

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2. Usage.

Hearsay is used mainly in historical writings, fairy tales and for relating somebody else's story.

Пе́тър ка́зва, че Стоя́н сле́двал медици́на.

Цар Самуи́л разби́л византийците при Клоко́тница.

И́мало едно́ вре́ме една́ княги́ня. Тя била́ мно́го краси́ва.

HEARSAY FORM - PRESENT AND PAST IMPERFECT TENSES.

1st Group

аз съм пи́шел, а, о	(they say)	I write,
ти си пи́шел, а, о		I am writing,
той пи́шел		I was writing
тя пи́шела		
то пи́шело		
ние сме пи́шели		
вие сте пи́шели		
те пи́шели		

2nd Group

аз съм хо́дел, а, о	(they say)	I go
ти си хо́дел, а, о		I am going
той хо́дел		I was going
тя хо́дела		
то хо́дело		
ние сме хо́дели		
вие сте хо́дели		
те хо́дели		

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3rd Group

аз съм и́скал, а, о	(they say)	I want I wanted
ти си и́скал, а, о		
той и́скал		
тя и́скала		
то и́скало		
ние сме и́скали		
вие сте и́скали		
те и́скали		

The same way conjugate:

аз съм стре́лял	(they say)	I was firing

the verb "съм" (to be)

аз съм бил, а, о	(they say)	I have been
ти си бил, а, о		
той бил		
тя била́		
то било́		
ние сме били́		
вие сте били́		
те били́		

The Impersonal verbs има, няма, трябва, може

The Hearsay form of the impersonal verbs и́ма, ня́ма, тря́бва, мо́же are:

и́мало, ня́мало, тря́бвало, мо́жело

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

a. Notice that the third person singular and plural are always used without the auxiliary verb.

b. Since the forms for present and imperfect tenses are one and the same, the context would show to which tense reference is made. See the examples below.

c. The forms of the auxiliary verb follow the participle in some cases.

Examples:

Ти си пи́шел писмо́.	(They say) You are writing a
Пи́шел си писмо́.	letter.
Аз ли съм и́скал вче́ра пари́ от не́го?	(Did they say) Was I the one who asked him for money yesterday?
И́скал ли съм вче́ра пари от не́го?	(Did some one say)Did I ask him for money yesterday?

The positions of auxiliary verb, the interrogative participle and the reflexive pronouns, when used with the hearsay forms, follow the patterns they have when used with the past indefinite tense. See Vol V p.16-19

d. In Bulgarian as well as in English the expression "he says that" той казва, че "they say that" казват, че "I heard that" чух, че.. etc. can be used or omitted, since the Bulgarian has special forms for hearsay, these expressions are oftener omitted than in English.

Examples:

На́шите ми пи́шат да сме се вър-нели на село.	Our folks write that we should return to our village.
Те и́мали мно́го ра́бота.	(They say) They have a lot of of work.
Наде́жда замина́вала за Ру́се.	(They say) Nadejda is leaving for Russe.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

e. Notice how a fact reported by a witness changes to hearsay when reported by a person who heard about it.

Examples:

Аз пи́ша ху́бави писма́. I write nice letters.	Аз съм пи́шел ху́бави пи́сма. (They say) I write nice letters.
Ти чете́ше рома́н сно́щи. You were reading a novel last night.	Ти си четя́л рома́н сно́щи. (I was told) You were reading a novel last night.
Той зна́е англи́йски. He knows English.	Той зна́ел англи́йски. (They say) He knows English.

Examples for the Usage of the Hearsay Form of the Impersonal Verbs ИМА, НЯМА, ТРЯБВА, МОЖЕ

В Со́фия и́ма мно́го теа́три. There are many theaters in Sofia.	В Со́фия и́мало мно́го теа́три. (They say) There are many theaters in Sofia.
В града́ и́ма еди́н полк. There is a regiment in the city.	В града́ и́мало еди́н полк. (They say) There is a regiment in the city.
По села́та ня́ма хляб. There is no bread in the villages.	По села́та ня́мало хляб. (They say) There is no bread in the villages.
Ти тря́бва да оти́деш във Ва́рна. You have to go to Varna.	Ти тря́бвало да оти́деш във Ва́рна. (He says) You have to go to Varna.

f. Sometimes in spite of the fact that we did not witness an action but rather heard or read about it, we may use witness form instead of hearsay, if the reported matter is an objective truth or a statement valid for all times.

Галиле́й ка́за, че земя́та е кръ́гла. Той каза, че президентът живе́е във Вашингтон.	Galileo said that the earth was round. He said that the President lives in Washington.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 51

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Hearsay Form of the Verb: Present and Imperfect Tenses

1.

Тя пуши много.

аз, то, ние, той, те,
вие, ти

Аз чувам, че тя пушела много.
Тя пушела много.
Аз чух че.....
Той каза, че....
Разправят, че...

Той е строг.
Момичето е болно.
Те винаги пътуват с аероплан.
По-рано вие ходехте на кино всеки ден.
Тя следваше в Софийския университет.
Има много работа.
Имаше много работа.
Ние учехме в Техническото училище.
Ти беше на курорт.
Аз не се мия често.
Трябва да уча повече.
Аз пушех много миналата година.
Той играе на карти всяка вечер.
Ние бяхме на курорт.
Няма копринени ризи в магазина.
Тя не работеше в Народната банка.
Момчето танцува един път на седмицата.
Тя пее хубаво.
Нямаше пари на масата.
Той нямаше пари.
По-рано тя пееше още по-хубаво.
Аз се бръсна по два пъти на ден.
Те се къпеха всяка сутрин в морето,
когато бяха във Варна.
Той може да чете български.
Тя можеше да говори италиански.
Ние не спим добре.
Аз чета американски списания.
Те са на кино сега.
Те бяха на концерт снощи.
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Какво ти пишат родителите ти? Добре ли са?	Пишат, че били добре.
Има ли много работа на село?	Да, имало.
Трябва ли да поправят къщата?	Да, трябвало да я поправят.
Работят ли вече?	Работели.
Момичето им там ли е?	Било там.
Какво прави майсторът?	Поправял покрива и поставял нови керемиди.
Надежда там ли е?	Била там.
Готви ли се да замине за странство?	Готвела се.
Петко помага ли?	Помагал.
Какво работи?	Строел нова каменна ограда.
Сигурно трябва да пренася камъни от реката.	Да, ...
Имат ли достатъчно материал?	
Искат ли да подновят подовете?	
Момичето им болно ли е още?	
Не беше ли в болницата миналата седмица?	

3.

Кой университет посещаваше Стоян по-рано?	Разправят, че посещавал Софийския университет.
Какво следваше?	Следвал медицина.
Държеше ли изпити всяка година?	Да, държал.
Трябваше ли да чете много за изпитите?	Трябвало.
Как се чувствуваше той след изпитите?	Винаги се чувствувал уморен.
Ходеше ли на курорт през лятото?	Да, ходел.
Къде ходеше?	Ходел във Варна.
Надебеляваше ли, когато отиваше на море?	Винаги надебелявал, когато отивал на море.
Защо?	Защото имал голям апетит и ядял много.
Какво беше обикновено времето там?	Било хубаво обикновено.
Ходеше ли на плажа всеки ден?	Ходел.
Какво правеше на плажа?	Лежал на пясъка.
Чух, че го наричали "мързеливец"	Да, наричали го.
Братовчедка му живеела във Варна по това време?	Да, живеела.
Посещавала ли го често?	Да, посещавала го.
Момичето ѝ можело да плува.	Да, можело.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО - А

Борис Ковачев работеше в един тракторен завод близо до София от 7 години. В завода работеха много работници. Напоследък някои от работниците бяха уволнени. Между тях беше и Борис. Той остана без работа няколко седмици. Преди три дена обаче щастието му се усмихна.[1] Той намери работа в Завода за електрокари. Трябваше да започне работа там след един месец.

Братът на Борис, Кирил, също живееше в София. Той беше ученик в Техникума по металообработване. Кирил живееше отделно от брат си. Той беше наел една стая близо до техникума. В момента той беше във ваканция.

Вчера Борис получи писмо от родителите си, които живеят на село. Той отиде при Кирил и му прочете писмото. Трябваше да заминат за село. Там имаше много работа. Родителите им поправяха къщата.

На Кирил не му се искаше да отиде на село. Знаеше, че родителите им наеха майстор и работници. Знаеше също, че сестра им Надежда и брат им Петко бяха там и можеха да им помогнат.

Борис и Кирил решиха да заминат за село след три дена. Щом пристигнаха там те видяха, че родителите им имат само един майстор. Той поставяше нови керемиди на покрива. Надежда се приготвяше да замине за Русе. Само Петко им помагаше. Строеше нова каменна ограда на мястото на старата, дървена.

Родителите им заливаха пода на мазето с бетон. Те имаха достатъчно дървен материал, цимент, чакъл и пясък. Борис и Кирил трябваше да подновят най-напред стълбите и подовете на къщата. След като свършиха тази работа, те пренесоха от реката камъни за новата ограда.

Трите братя можеха да помогнат на родителите си, защото бяха млади, здрави и силни мъже.

---

1 Щастието му се усмихна. The fortune smiled on him.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО - Б

Стоян чул, че Борис Ковачев работел в един тракторен завод близо до София. В завода работели много работници. Напоследъ обаче някой от работниците били уволнени. Между тях бил и Борис. Той останал без работа няколко седмици преди три дена обаче, щастието му се усмихнало. Той намерил работа в Завода за електрокари. Трябвало да започне работа след един месец.

Братът на Борис, Кирил, също живеел в София. Той бил ученик в Техникума по металообработване. Кирил живеел отделно от брат си. Той бил нает една стая близо до техникума. В момента Кирил бил във ваканция.

Вчера Борис получил писмо от родителите си. Те живеели на село. Той отишел при Кирил и му прочел писмото. Трябвало да заминат за село. Там имало много работа. Родителите им поправяли къщата.

На Кирил не му се искало да отиде на село. Знаел, че родителите им наели майстор и работници. Знаел също, че сестра им Надежда и брат им Петко били там и можели да им помогнат.

Борис и Кирил решили да заминат за село след три дена. Щом пристигнали там видели, че родителите им имат само един майстор. Той поставял нови керемиди на покрива. Надежда се приготвяла да замине за Русе. Само Петко им помагал. Строял нова каменна ограда на местото на старата - дървена.

Родителите им заливали пода на мазето с бетон. Те имали достатъчно дървен материал, цимент, чакъл и пясък. Борис и Кирил трябвало най-напред да подновят стълбите и подовете на къщата. След това пренесли от реката камъни за новата ограда.

Трите братя можели да помогнат на родителите си, защото били млади, здрави и силни мъже.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

(Use the Present Active Participle whenever possible.)

The two brothers were walking along the street. Christo, the older one, had passed his examinations at the University of Sofia and was taking his younger brother to the movies. Suddenly they heard the screaming siren of the fire trucks. A little bit later they saw the fire trucks which were coming toward them. At the same time they saw the rising smoke. They thought that the burning building was the auto-supply store of the Gruncharoff Brothers. They started toward the place of the fire. When they arrived there, they saw the firemen, who were moving around the burning building. They were very careful, because the gasoline and oil in the building could explode at any moment. Some of the firemen were climbing ladders. All the firemen, who were extinguishing the fire, were wearing asbestos clothes. The wind, which was blowing, was very strong. All the buildings around could catch fire if the wind didn't stop soon. That's why the firemen were in a hurry to put out the fire.

The two brothers were in a hurry, that's why they left the place of the fire and went to the movies.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Къде работеше Борис Ковачев?
   Той работеше в един тракторен завод в София.

2. Защо в тракторния завод имаше много работници?
   В тракторния завод имаше много работници,защото той беше голям.

3. Какво стана напоследък с работниците в завода?
   Напоследък нямаше работа за всички, и някои трябваше да отидат в други заводи.

4. Колко време остана Борис без работа?
   Той остана без работа няколко седмици.

5. Къде намери място той?
   Той намери място в **Завода за електрокари.**

6. Кога трябваше да почне да работи там?
   Той трябваше да почне да работи там след един месец.

7. Къде беше брат му Кирил?
   Брат му Кирил беше също така в София.

8. В кое училище беше Кирил ученик?
   Кирил беше ученик в **Техникума по металообработване.**

9. Къде живееше той?
   Той живееше в една малка стая близо до **техникума.**

10. Защо не ходеше на училище в момента?
    Той не ходеше на училище в момента, защото беше във ваканция.

11. От кого получи писмо Борис?
    Той получи писмо от родителите си.

12. Какво направи той, след като прочете писмото?
    След като го прочете, той отиде веднага при Кирила.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Какво каза той на Кирила, когато отиде при него?
Каза му, че техните му пишели, че двамата трябвало да се върнат веднага на село.

14. Защо трябвало да се върнат веднага на село?
Защото там имало много работа.

15. Какво правели родителите им?
Те поправяли къщата.

16. На кого не му се искаше да отиде на село?
На Кирил не му се искаше да отиде на село.

17. Какво беше чул той?
Той беше чул, че родителите му **наели** майстор и работници.

18. Какво знаеше той освен това?
Освен това той знаеше, че сестра им Надежда и брат им Петко бяха там и можеха да им помогнат.

19. Какво били пазарили родителите им според писмото, което Борис получи?
Според него те били **наели** само майстор.

20. Какво правел майсторът?
Той поставял нови керемиди на покрива.

21. Защо не им помагала Надежда?
Тя не им помагала, защото заминавала за Русе.

22. Къде бил Петко?
Той бил на село.

23. Какво правел той?
Той им помагал. Строел нова каменна ограда вместо старата дървена.

24. Защо те викали Борис и Кирил на село?
Те ги викали на село, за да работят на подовете и стълбите.

25. Какво искали техните родители да направят с подовете и стълбите?
Те искали да ги подновят.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

- Какво бетонирали?
  Бетонирали **пода на мазето.**

- Какви материали имали те?
  Те имали достатъчно дървен материал, цимент, чакъл и пясък.

- Какво трябвало да пренасят Борис и Кирил?
  Те трябвало да пренасят камъни от реката.

- Защо мислели родителите им, че те можели да им помогнат?
  Те мислели, че Борис и Кирил можели да им помогнат, защото те са здрави мъже.

- Какво направи Кирил, като чу всичко това?
  Като чу всичко това, той се съгласи да тръгне за село.

- Какво каза той тогава?
  Каза, че като дойдело до тежка работа, все тях викали.

- Защо викат магарето на сватба?
  Магарето го викат на сватба да носи, а не да гуляе.

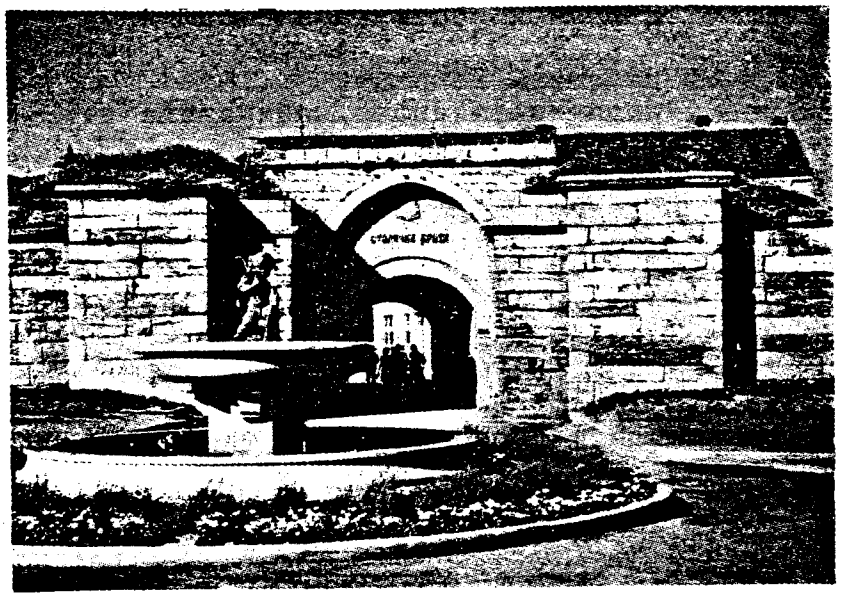

Врата на старата крепостна стена в град Видин

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 51

ДОМАШНА РАБОТА

Част I

Преведете на български:

Stoyan has just returned from the country. Now he is taking a walk in the park. Accidentally he meets his old friend Ivan. He tells him that his parents hired a craftsman who is putting new tiles on the roof. Two workers are painting the walls. Peter is there and is helping them a lot. He is building a new stone fence in place of the old wooden one. Nadejda is not able to help them, because she and a few friends of hers are leaving for abroad.His uncle Petko is covering the cellar floor with concrete.

I heard that your friend used to work in the Sugar Factory and that you were living with him. At that time his wife was studying at the university and was living in the capital. She used to go to the country only once a month.

Част II

Домашна работа на магнитофонен апарат:

1. Запишете разговора на урока на магнитофонна лента.

2. Родителите Ви пишат, че поправяли къщата.
   Разкажете ни какво Ви пишат.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

бето́н m.	concrete
бетони́рам	to pour/lay concrete
вме́сто prep.	instead of
все adv.	always
гуля́я, я́е, гуля́х	to feast, to revel
погуля́я	
дъ́рвен, дъ́рвена, о, и	(of) wood
дъ́рвен материа́л	lumber
електрока́р	carry all electrocar
залива́м	to pour over
зале́я, ее, зале́ях	
залива́м с бето́н	to cover with concrete
здрав, а, о, и	healthy, strong
ка́менен, нна, о, и	(of) stone
керами́да	ceramic roof tile
мазе́, мазе́та	cellar
ма́йстор	master, good hand
материа́л	material
мералообрабо́тване	metal work
мя́сто, места́	place, position
нае́мам	to hire
нае́ма, е, нае́х	
напре́д	forward,
на́й-напред	first of all
огра́да	fence
пазаря́, и, их	to bargain, to hire
поговорка	saying
под, по́дове	floor
подновя́вам	to renew/refurbish
подновя́, и, их	
по́крив	roof
прена́сям	to carry (from one place to another)
пренеса́, е, есох, есе	and (used to emphasize the meaning)
пък	
ра́бота	work
голя́ма ра́бота	big deal
се́ло, а́	village
на се́ло	in the country
строя́, и, их	to build
постро́я	
съкрате́н, а, о, и	laid off (due to RIF)
те́жък, те́жка, о, и	heavy
те́жка ра́бота	hard work
те́хникум	vocational school

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

тéхните	their folks
трябвам някому	somebody needs me
ние им трябваме	they need us
уволнéн, а, о, и	fired, laid off
усмихвам,	to smile
усмихна, е, ах	
цимéнт	cement
чакъл	gravel
щастие	fortune, happiness
	as soon as, just as

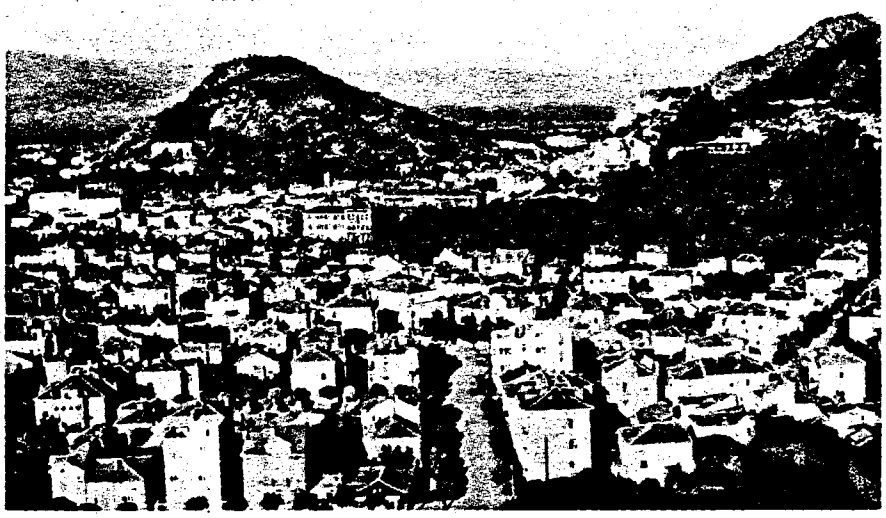

Изглед от град Пловдив

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Селянка

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

П Е Т Д Е С Е Т И В Т О Р И У Р О К

L E S S O N 5 2

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Interrogative Pronouns

1.

Г-н.....пуши.
Кой пуши?

Г-н.....пуши сега.

Аз знам урока добре.
Ние не те разбираме.
Ти им каза това.
Вие следвахте право.
Аз съм ходил в чужбина.
Тя ще отиде на излет.
Майсторът беше поправил колата,
когато аз отидох там.
и т. н.

Г-н.....пуши.

Х: Кой пуши сега?
Б: Г-н.....пуши сега.

2.

Този ученик знае урока.
Кой ученик знае урока?
Тази книга е синя.
Коя книга е синя?
Това кепе е зелено.
Кое кепе е зелено
Тези моливи са жълти,
Кои моливи са жълти?

Този ученик знае урока.

Тази книга е синя.
маса
шапка
и т. н.

Х: Кой ученик знае урока?
Б: Този ученик знае урока.
и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3.

Той даде молива на г-н.....
На кого даде той молива?
Кому даде той молива?

Той даде молива на г-н.....

А.: Кому даде той молива?
На кого.....
В.: Той даде.....

Аз казах това на студентите.
Аз обещах тази книга на г-н...
Той ми разправи за катастрофата.
Яде му се гювеч на него.
Те писаха писмо на майка си.
Аз се обадих на сестра си.
Той телефонира на брат си.
и т. н.

4.

Аз виждам г-н.....
Кого виждам аз?

Вие виждате г-н.....

А.: Кого виждам аз?
В.: Вие виждате.....

Той покани г-жа Иванова.
Аз помолих приятеля си.
Тя гледаше французина.
Аз чакам дъщеря си.
и т. н.

5.

Той говори с учителя.
С кого говори той?

Той говори с учителя.

А.: С кого говори той?
В.: Той говори с учителя.

Тя отиде при майка си.
Аз взех пари от баща му.
Ти отиде на кино с нея.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

6.

Аз взех неговия молив.
Чий молив взех аз?
Аз взех неговата книга.
Чия книга взех аз?
Аз взех кепето на г-н....
Чие кепе взех аз?
Аз взех техните моливи.
Чии моливи взех аз?

Той взе молива на г-н....
кепето
книгата
книгите

А.: Чий молив взе той?
Б.: Той взе молива на г-н...

Той продаде къщата си.
Тя носи шапката на сестра си.
Аз изпратих нейните колети.
Той поправи колата на братовчед си.

и т.н.

7.

Този молив е на г-н....
Чий молив е този?
Чий е този молив?
На кого е този молив?

Този молив е на г-н....

книга, кепе, моливи, гума,
учебник, списание, писмо,
тези дрехи и т.н.

А.: На кого е този молив?
Чий молив е този?
Чий е този молив?
Б.: Този молив е на г-н...

8.

Той пише с Вашия молив.
С чий молив пише той?
С молива на кого пише той?

Той пише с неговия молив.

Той говори със сестра му.
Тя живее при сестра си.
и т.н.

А.: С чий молив пише той?
С молива на кого пише той?
Б.: Той пише с неговия молив.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

9.

Той е добър човек.
Какъв човек е той?
Каква жена е тя?
Какво дете е то?
Какви ученици са те?

Той е добър човек.
и т.н.

А.: Какъв човек е той?
Б.: Той е добър човек.

10.

Той носи синя униформа.
Какво носи той? Униформа.
Каква униформа? Синя.

Той носи синя униформа.

А.: Какво носи той?
Б.: Униформа.
А.: Каква униформа?
Б.: Синя.

Ние имаме нови книги.
Те учат български език.
Вие четете немски вестници.
Ти пишеш дълги писма.
Вие купувате зрели плодове.
Тя облече нова рокля снощи.
и т.н.

11.

Той чете книга.
Знаеш ли каква книга чете той?
Аз не знам каква книга чете той.

Той чете книга.

А.: Знаеш ли каква книга чете той?
Б.: Аз не знам каква книга чете той.

Тя чете американско списание.
Той каза това на г-н.....
Той си купи копринени ризи.
Те взеха униформите на войниците.
Той е на кино.
Този учебник е на г-н....
Книгата е моя.
и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Селянки обират реколтата от рози

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 52.

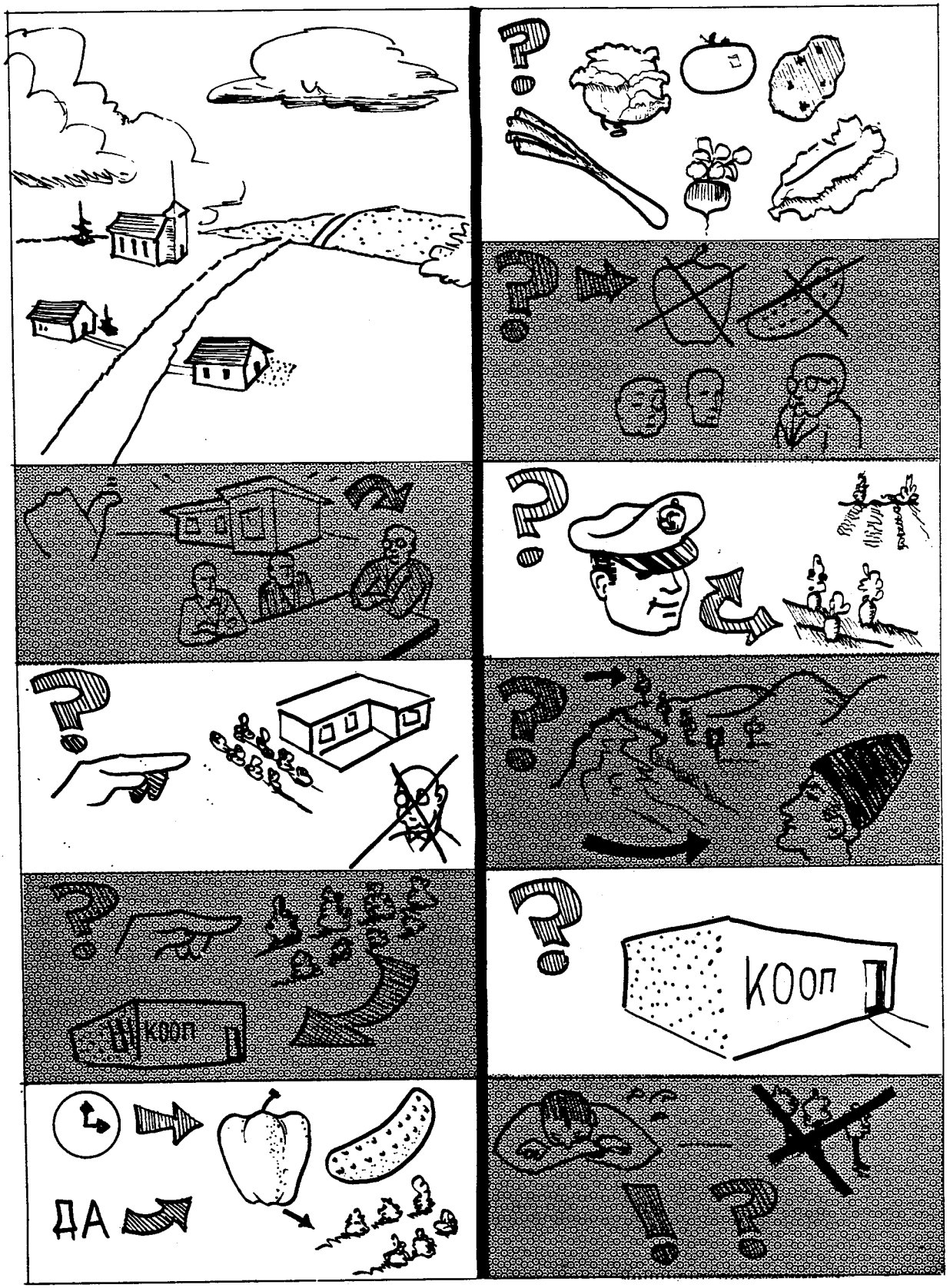

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

НА СЕЛО

Стоян
Кирил

- Чия́ е та́зи но́ва къ́ща?
- Тя е на председа́теля на се́лския съве́т.

- Не́гова ли е зеленчу́ковата гради́на до къ́щата?
- Не е не́гова.

- На кого́ е?
- На кооперати́вното стопа́нство.

- Едно вре́ме ва́шето се́ло бе́ше изве́стно със сво́ите чу́шки и кра́ставици.
- Вя́рно. Преди́ ние садя́хме преди́мно те́зи два ви́да зарзава́т.

- А какъ́в зеленчу́к сади́те сега́?
- Вся́какъв: зе́ле, дома́ти, карто́фи, лук, ре́пички, мару́ли и дру́ги.

- Защо́ преста́нахте да сади́те чу́шки и кра́ставици?
- По за́повед на окръ́жния съве́т.

- Кого́ са натова́рили да следи́ за изпълне́нието на та́зи за́повед?
- Председа́теля на стопа́нството.

- Чии́ са оне́зи ни́ви и лозя́ между́ река́та и хъ́лма?
- Бя́ха на бай Сто́йчо по́-рано.

- Кому́ принадлежа́т сега́?
- На кооперати́ва.

- На бай Сто́йчо тря́бва да му е мъ́чно, че е загу́бил имо́та си.
- Мъ́чно му е , но какво́ да пра́ви. Ня́ма и́збор.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

IN THE COUNTRY (AT A VILLAGE)

Stoyan
Kiril

- Whose new house is this?
- It belongs to the president of the village council.
- Does the vegetable garden next to the house belong to him?
- It doesn't belong to him.
- To whom does it belong?
- To the cooperative.
- At one time your village was known for its peppers and cucumbers.
- It's true. Before we planted (grew) chiefly these two kinds of vegetables.
- And what kind of vegetables do you grow now?
- All kinds: cabbage, tomatoes, potatoes, onion, radishes romaine and others.
- Why did you stop growing peppers and cucumbers?
- By order of the District council.
- Whom did you put in charge of supervising the execution of this order?
- The Chairman of the farm (cooperative).

- Whose are those fields and vineyards between the river and the hill?
- They belonged to Bay Stoycho before.
- To whom do they belong now?
- To the cooperative.
- Bay Stoycho must feel very bad that he has lost his property.
- He does, but what should he do? He doesn't have any choice.

---

5. Окръжен съвет "District Council". People's Republic of Bulgarian is divided administratively into districts. Each District has its District Council, and every Council has departments of Agriculture, Education, Industry and so on. These departments correspond to the Ministries in Sofia (the capital city of PR of Bulgaria). Under the guidance of the respective Ministries and the supervision of the Chairman of the District Council, these departments run day to day business of the localities (town and villages).

9. Кооперативно стопанство "Cooperative Farm". These farms consist of members of the farm. They contributed initially to the farms with their land, animals and inventory, and their labor thereafter. At the end of the year the members get their shares from the profit of the farm in produce and money depending on the amount of labor they put in.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

THE INTERROGATIVE PRONOUNS

1. IN ENGLISH

1. The interrogative pronouns in English are:

who? (whose? whom?) what? which?

2. The interrogative pronouns are used for introducing direct or indirect questions.

Examples:

a. Direct questions:

Who told you that? What did he say?

Whose house is this? Which is your pencil?

b. Indirect questions:

Tell me who gave you that book.

Do you know what he said?

Show me which is your house.

c. The interrogative pronoun <u>who</u> changes to <u>whom</u> when it is not a subject.

Whom did you see?

To whom does she speak?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II. IN BULGARIAN

1. The interrogative pronouns in Bulgarian are the following:

кой?	коя́?	кое́?	кои́?	who?	which?
чий?	чия́?	чие́?	чии́?	whose?	
какъ́в?	каква́?	какво́?	какви́?	what?	what kind of?

2. As in English, the interrogative pronouns are used for introducing direct or indirect questions.

Direct questions

Кой ти ка́за това́?	Who told you that?
Чия́ е та́зи къ́ща?	Whose house is this?
Какво́ ка́за той?	What did he say?
Кой е тво́ят мо́лив?	Which one is your pencil?

Indirect Questions

Кажи́ ми кой ти ка́за това́?	Tell me who told you that?
Зна́еш ли чия́ е та́зи къ́ща?	Do you know whose is this house?
Аз разби́рам какво́ ка́за той.	I understand what he said.
Покажи́ ми кой е тво́ят мо́лив.	Show me which is your pencil.

3. The interrogative pronouns кой? чий? какъв? change and agree in gender and number with the nouns they refer to. Ex.

a. КОЙ?

Кой учени́к зна́е уро́ка?	Which student knows the lesson?
Коя́ кни́га е на́й-ху́бава?	Which book is the best?
Кое́ ке́пе но́сиш?	Which cap do you wear?
Кои́ кни́ги прода́ваш?	Which book are you selling?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

b. ЧИЙ?

Чий мо́лив употребя́ваш?	Whose pencil do you use?
Чия́ униформа но́сите?	Whose uniform do you wear?
Чие́ ке́пе взе той от ста́ята?	Whose cap did he take from the room?
Чии́ ни́ви прода́ват?	Whose fields do they sell?

c. КАКЪВ

Какъ́в чове́к е то́й?	What kind of a man is he?
Каква́ ра́бота и́мате тук?	What kind of business do you have here?
Какво́ е вре́мето днес?	What is the weather today?
Какви́ зеленчу́ци произве́ждате?	What kind of vegetables do you produce?

4. The interrogative pronoun кой has a special form in singular in cases when it is used alone, i.e. without a noun, and it is not a subject. This form is кого?. It is used only for persons in the following way:

Кого́ ви́ждаш на прозо́реца?	Whom do you see on the window?
С кого́ гово́ри тя?	With whom is she speaking?
При кого́ живе́ете?	With whom do you live?
От кого́ взе́хте пари́те?	From whom did you get the money?
На кого́ ка́захте това́?	To whom did you tell that?
На кого́ са те́зи дре́хи?	Whose are those clothes?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

5. Чий? чия? чие? чии? = whose, may be replaced by на кого?

Чий е то́зи мо́лив? = На кого́ е то́зи мо́лив?
Whose is this pencil?

Чи́я е та́зи кни́га? = На кого́ е та́зи кни́га?
Whose is this book?

Чие́ е това́ дете́? = На кого́ е това́ дете́?
Whose is this child?

Чии́ са те́зи дре́хи? = На кого́ са те́зи дре́хи?
Whose are those clothes?

6. Translation of на кого?

a. When used with the verbs: казвам, давам, обещавам, заповядвам, and other verbs with synonymous meaning на кого means "to whom" or "whom".

Examples:

На кого́ ка́звахте това́?	To whom did you tell that?
На кого́ да́де той месо́?	To whom did he give meat?
На кого́ обеща́хте та́зи кни́га?	To whom did you promise that book?
На кого́ заповя́дахте да ку́пи хля́б?	Whom did you order to buy bread?

7. Inversion of the Subject

In the sentences beginning with кой? коя́? кое́? кои́? чий? чия́? чие́? чии́? какъ́в? каква́? какво́? какви́? if the pronoun itself is not the subject, the subject has to follow the verb. Ex:

Кой мо́лив взе́хте ви́е?	Which pencil did you take?
Каква́ кни́га чете́те ви́е?	What kind of book do you read?
Чии́ дре́хи но́сят те?	Whose clothes do they wear?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The same order is followed also in the subordinate clauses:

Ка́жи ми кой мо́лив и́скаш <u>ти</u>?	Tell me which pencil you want?
Зна́еш ли каква́ кни́га чете́ <u>той</u>?	Do you know what kind of book he is reading?
Той не зна́е чия́ униформа взе́ха <u>те</u>.	He doesn't know whose uniform they took.

Гайдарът и новото вино

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Interrogative Pronouns

1.

Г-н.....пуши сега.

Цигарите са на г-н.....
Тази книга е негова.

Той даде тези книги на
студентите.
Те говорят с учителя.
Тя отиде при майка си.
Аз срещнах Христо вчера.
Той ще покани братовчедка си.
Аз попитах учителя за това.
Аз разправих на учителя за това.
Ти писа на жена си.
Ти чакаше жена си пред киното.
Този молив е на Стоян.
Той взе моливите на студентите.
Аз нося кепето на г-н.....
Тази жена е американка.
Той ме видя.
Аз телефонирах на чичо си.
Аз му обещах сто лева.
Той попита Христо.
Тази нова къща е на председателя.
На него му се спи.
Лозята бяха на бай Стойчо.
Те принадлежат на кооператива сега.

А.: Кой пуши сега?
В.: Г-н....
Чии са цигарите?
На кого е тази книга?
Чия книга е тази?
Чия е тази книга?

На кого даде тези книги?
Кому.....
С кого говорят те?
и т. н.

2.

Те говорят за къщата на Иван.

Аз пиша с молива на Иван.
Той влезе в къщата на Христови.
и т.н.

А.: За чия къща говорят?
За къщата на кого говорят?
В.: За къщата на Иван.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Той чете книга.

А.: Кажи ми каква книга чете той?
Знаеш ли.....
В.: Аз не знам каква книга чете той?
Не мога да ти кажа.....

Тя чете американско списание.
българско роман
български вестници
Тази нова къща е на председателя.
Нивите са на кооператива.
Тези лозя принадлежат на кооператива.
Това лозе е на кооперативното стопанство.
Тази нива е на .....
Тези зеленчукови градини са на .....
Той пише писма.
Той пишеше писма на майка си.
Те са натоварили селския милиционер да обикаля нивите и лозята.
Аз поканих г-жа.... на вечеря.
Яде му се.
Пиеше ѝ се много.

3.

Whose house is this?
vineyard
textbook
magazines
building
To whom does it belong now?
To whom did it belong before?
Who told her that?
I don't know whom he saw.
I cannot tell you what he said.
Whose hat are you wearing?
Whom are you going to invite?
Whom did they ask?
Whom did you phone this morning?
With whom did you go to the movies?
I don't know whose hat I found.
I cannot tell you whose building is this.
What did you say?
In whose house do you live?
With whose pencil are you writing?
What are you doing?
etc.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Кирил и Борис отидоха на село. Те помогнаха на родителите си да поправят къщата. Най-напред пренесоха от реката камъни за оградата. След това поправиха подовете и стълбите и боядисаха къщата отвън. За две седмици къщата беше готова. Тя стана много хубава.

Няколко дена след това пристигна от Варна техният братовчед Стоян. Той беше ходил там на курорт. Беше надебелял, беше почернял от слънцето и изглеждаше много добре.

Първият ден Стоян прекара в къщи с братовчедите си. На другия ден той и Кирил излязоха да се поразходят из селото. Понеже Стоян отдавна не беше идвал в селото, той се интересуваше от всичко.

Кирил му показа новата къща на председателя на селския съвет[1]. До къщата се намираше голяма зеленчукова градина. Тази градина беше на кооперативното стопанство.

По-рано селото беше известно със своите чушки и краставици. Съгласно новият петгодишен план[2], селяните бяха престанали да садят тези зеленчудци. Сега те садяха зеле, домати, картофи, лук, репички, марули и други. За изпълнението на плана следеше председателя на стопанството.

След като се разходиха из селото, решиха да излязат извън него. Спряха се на една поляна край гората. Оттам те се радваха на лозята и жълтите ниви между реката и хълма.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Стоян остана в селото до края на седмицата. Те се разхождаха почти всеки ден, къпеха се в реката и ловяха риба.

Кирил, Борис и Стоян се върнаха в София доволни и щастливи.

---

1. Селски съвет - Village Council.
2. Петгодишен план - Five Year Plan.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

We spent a few weeks in the country. We wanted to stay longer but we had to return to the capital. We left the village early in the morning on the 17th of February. The weather was very nice. After we traveled for an hour, we stopped and had breakfast. After having breakfast, we all were in a very good mood. We got into the car and continued our journey. We sang Bulgarian, American, German, French, and Italian songs. We arrived home at midnight.

The following day I didn't feel very well. I had caught a cold. A few days later I felt worse. My fingers, toes, elbows, and knees were aching. My ears were hurting a little bit, too. I had a terrible headache and couldn't sleep. That's why I decided to go to a physician.

The doctor examined my eyes. He told me that they were inflamed. He also examined my ears and found that I had a slight inflammation of the left ear. Then I undressed to the waist and lay down on my back on the couch. The physician listened to my chest with a stethoscope. My lungs were all right. Then he asked me whether my teeth were in good condition. I told him that I had a few decayed teeth, and that I was thinking of having them pulled. He prescribed a medicine for me and gave me the prescription. Then I left.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Къде отидоха Кирил и Борис?
   Те отидоха на село.

2. Защо отидоха те на село?
   Те отидоха на село, за да помогнат на родителите си да поправят къщата.

3. Какво направиха най-напред?
   Най-напред пренесоха за оградата камъни от реката.

4. Какво правиха след това?
   След това те поправиха подовете и стълбите и измазаха къщата отвън.

5. За колко време беше готова къщата?
   Тя беше готова за две седмици.

6. Каква стана къщата след поправката?
   Тя стана много хубава.

7. Кой пристигна от Варна след няколко дена?
   Техният братовчед Стоян пристигна от Варна след няколко дена.

8. Защо беше отишел Стоян във Варна?
   Той беше отишел там, за да прекара няколко седмици на курорт.

9. Как изглеждаше той след курорта?
   Той беше надебелял, почернял от слънцето и изглеждаше много добре.

10. При кого прекара Стоян първия ден на село?
    Той го прекара у братовчедите си.

11. Какво направиха Стоян и Кирил на другия ден?
    На другия ден те излязоха из селото, за да се разходят.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

12. Защо се интересуваше Стоян от всичко?
Той се интересуваше от всичко, защото отдавна не беше идвал в селото.

13. На кого показа Кирил новата къща на председателя на селския съвет?
Той я показа на Стоян.

14. Какво се намираше до къщата на председателя на селсъвета?
До нея се намираше зеленчукова градина.

15. Чия беше зеленчуковата градина?
Тя беше на кооперативното стопанство.

16. С какво беше известно предимно селото по-рано?
То беше известно предимно със своите чушки и краставици.

17. Защо селяните бяха престанали да садят само тези два вида зарзават?
Защото те трябваше да садят зарзават съгласно петгодишния план, а не както те самите искаха.

18. Какъв зеленчук садяха те в момента?
В момента те садяха зеле, домати, картофи, лук, репички, марули и други.

19. Кой следеше за изпълнението на този план?
Председателят на стопанството.

20. Как следеше той за изпълнението му?
Той следеше за изпълнението му, като обикаляше градините и нивята.

21. Какво решиха да направят Кирил и Стоян, след като се разходиха из селото?
След като се разходиха из селото, те решиха да излязат вън от него.

22. Къде се спряха те, когато излязоха вън от селото?
Когато излязоха вън от селото, те се спряха на една поляна край гората.

23. На какво се радваха те от поляната?
Оттам те се радваха на лозята и жълтите ниви.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

24. Кому принадлежаха нивите между реката и хълма?
Те принадлежаха на кооператива.

25. Чии бяха те по-рано?
По-рано те бяха на бай Стойчо.

26. Как се чувствуваше бай Стойчо, след като беше загубил имота си?
Беше му мъчно за нивите.

27. Какво мислеше Стойчо за имота си?
Стойчо мислеше, че нищо не може да направи и, че няма друг избор.

28. Чие беше по-рано лозето между реката и хълма?
То беше на бай Стойчо.

Зарязване на лозята

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Част I

Преведете на български:

Stoyan had not been to the country for a few months. One day he got on the train and went visiting his friend Kiril there. The next day the two friends took a walk around the village. They were walking and talking:

"Whose vegetable garden is this?", asked Stoyan.

"It belongs to the cooperative," said Kiril.

"And this new house?"

"It belongs to the president of the village council."

"To whom does this vineyard belong?"

"It is my uncle's."

"And whose are those fields between the river and the hill?"

"They belong to my uncle, too."

They returned home late in the afternoon, tired but happy.

Част II

Домашна работа на магнитофонен апарат:

1. Запишете разговора на урока на магнитофонна лента!
2. Разкажете за едно свое посещение на село!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

боядúсвам	to paint, to dye
врéме n.	time
едноврéме	a long time ago, once upon a time
всякакъв, -квá, о,и	of every kind, all kinds
гýбя, и, их	to lose
довóлен, лна, лно, лни	satisfied
домáт m.	tomato
зáповед with art. заповедтá	order
по зáповед	by order
зарзавáт m.	vegetable, also used as a collective; vegetables
зéле n.	cabbage
зеленчýк m.pl. зеленчýци	vegetable, used also as a collective singular; vegetables
зеленчýков, а, о, и	vegetable
úзбор	choice
изпълнéние n.	performance, execution
имóт m.	property
интересýвам се от	to be interested in
картóф m.	potato
кооператúв m.	cooperative
кооператúвен, -вна, о, и	cooperative
кооператúвно стопáнство	cooperative
крáставица f.	cucumber
лóзе n.pl. лозя́	vineyard
лук m.	onion
марýля f.	romaine lettuce
милиционéр	policeman
мъ́чно ми е	I feel bad, sad
натовáрвам	to load; to put in charge
натовáря, и, их	
нúва f.pl. нúви with art. -ите	cultivated field (grain field, cornfield, etc.)
нивя́ " -я́та	
обикáлям	to go around
обиколя́, и, их	
план m.pl. плáнове	plan
пéтгодúшен	five year
предúмно adv.	chiefly, above all
председáтел m. with art.	chairman, president
председáтелят	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

престáвам	to stop
престáна, е, ах	
принадлежá, и́, áх	to belong
рéпичка f.	radish
садя́, и́, и́х	to plant
посадя́	
сéлски, а, о, и	village
сéлсъвет m.	village council
abbr.of сéлски съвéт	
следя́, и́, и́х	to follow; to watch, to supervise, to keep an eye on
стопáнство n.	economy, farm, farming
кооперати́вно стопáнство	cooperative farm
съвéт m.	council; advise
съглáсно adv.	in accordance with, in compliance with
хълм m.pl. хъ́лмове	hill
чу́шка f.	(green) pepper

Селски поп

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Селяни отиват на полска работа

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

П Е Т Д Е С Е Т И Т Р Е Т И У Р О К

L E S S O N 5 3

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 53

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Double Forms of the Personal Pronouns

1.

Той ми дава книгата.
Той ми дава книгата на мен/е/.

Аз ти давам книгата.
Аз ти давам книгата на теб/е/.

Ти даваш ли ми книгата на мен? Да, аз ти давам книгата на теб.
Аз давам ли ти книгата на теб? Да, ...
молива
учебника

Кой ти дава книгата на теб?
Кой ми дава книгата на мен?

Какво ти давам на тебе?
Какво ми даваш на мене?

Кой ми телефонира на мен снощи?
ти
донесе учебника
прати списанието
услужи с пари
каза това
обеща това
разправи за катастрофата
показа къщата
продаде този автомобил

Какво ми донесе тя на мен?
ти на теб?
прати
разправи
трябва
каза
обеща

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Аз му давам книгата.
Аз му давам книгата на него.

Аз ѝ давам книгата.
Аз ѝ давам книгата на нея.

Какво давате на г-н.....?
г-жа....?
донесохте
показахте
ще продадете

Аз му давам книгата на него.
Аз ѝ давам книгата на нея.

Кой даде тази книга на г-н...?
на г-жа..?

Аз му дадох книгата на него.
ѝ на нея

Кой телефонира снощи на Боян?
се обади Радка?
писа
разправи това
каза това

3.

Те ни дадоха пари.
Те ни дадоха пари на нас.

Аз ви телефонирах снощи.
Аз ви телефонирах на вас снощи.

Аз им телефонирах.
Аз им телефонирах на тях.

Кой ви даде пари на вас?
ни на нас?
им на Стоеви?
телефонира
се обади
услужи
каза това
писа
разправи това
продаде колата

и т.н.

Той ни даде пари на нас.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Той даде ли ти книгата на теб? — Не, той не ми я даде на мен.
Тя телефонира ли на Христови? — Не, тя не им телефонира на тях.
на г-н....?
на г-жа...?
на мен?
на студентите?
Ти обади ли се на Стоян?
на Радка?
на родителите си?
Аз върнах ли ти парите на тебе?
ви на вас?

и т.н.

5.

Пие ми се бира.
Пие ми се бира на мен.
На мен ми се пие бира.

Какво ти се пие на тебе? — На мен ми се пие бира.
Пие ми се бира на мен.

Какво ти се яде на тебе?
му на него?
ѝ на нея?
ви на вас?
и т.н.

6.

На мен не ми се яде фасул.
На мен ми се яде пиле.

Яде ли ти се фасул на теб? — Не, на мен не ми се яде фасул.
На мен ми се яде пиле.

Пие ли ви се бира на вас?
му на Христо?
ѝ на Радка?
им на студентите?
Ядат ли ми се кюфтета на мен?
ни на нас?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

7.

На мен ми се пие вино.
А на теб?

На нас ни се яде гювеч.
А на вас?

На него му се ходи на кино.
А на нея?

и т.н.

На мен не ми се пие вино.
На мен ми се пие ракия.

8.

На нас ни трябват пари.
Нам ни трябват пари.

На вас ви трябват пари.
Вам ви трябват пари.

Нам трябват ли ни пари?
Вам трябват ли ви пари?
Нам нужни ли ни са пари?
Вам яде ли ви се фасул?
и т.н.

Да, вам ви трябват пари.

нему му, ней ѝ, тям им,
мене ми, тебе ти

9.

Тя ме познава.
Тя ме познава мен/е/.
Тя те познава.
Тя те познава теб/е/.

Тя познава ли те теб?
покани ме мен?
попита
видя
срещна

него го, нея я, нас ни,
вас ви, тях ги

Да, тя ме познава мен.
Да, познава ме мен.
Да, мен ме познава.
Не, ...

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Народни танци

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 53.

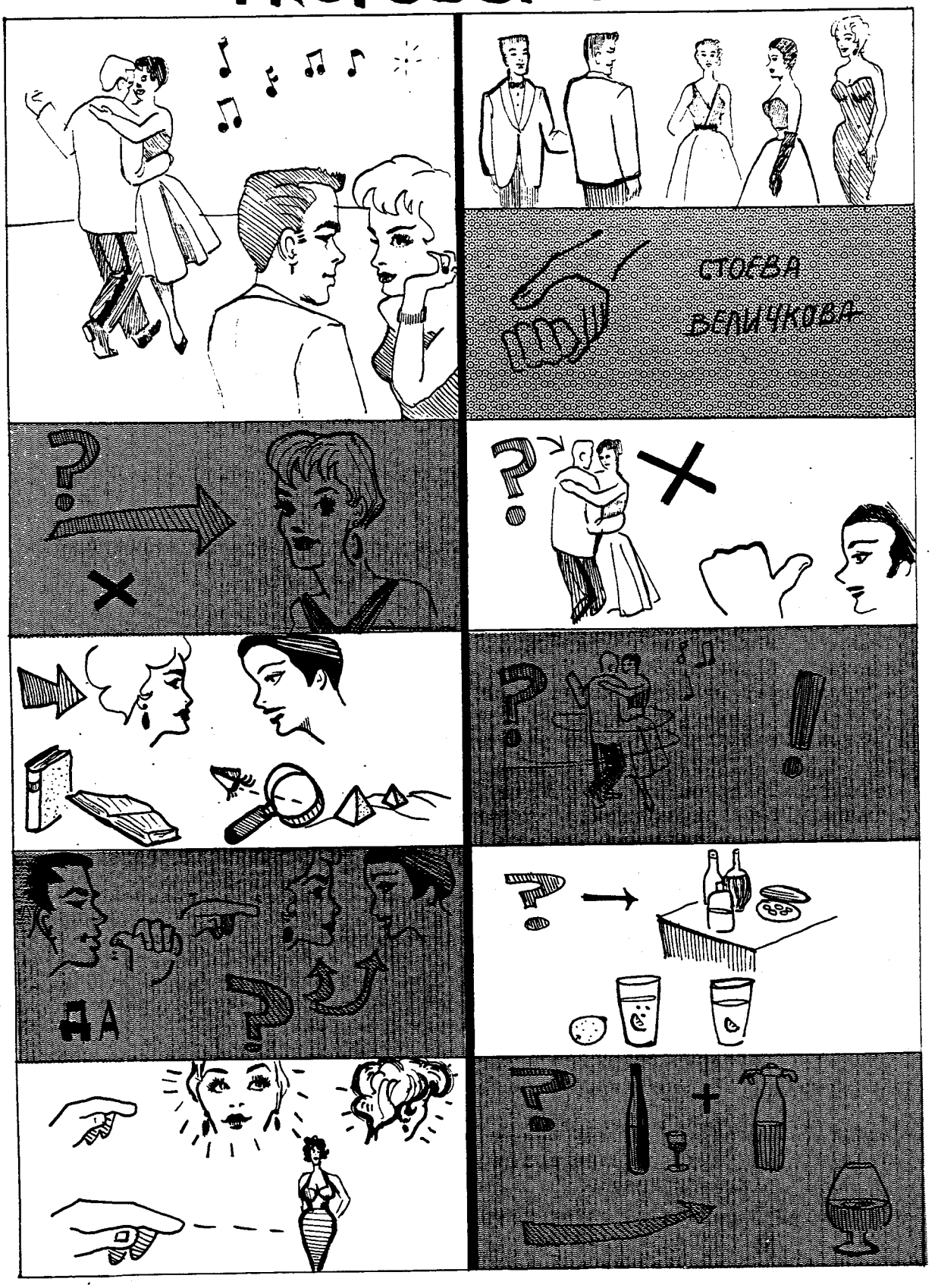

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

УРОК 53 - РАЗГОВОР

НА ГОСТИ

Атанас Георгиев Цветана Стоева
Христо Ковачев Люба Величкова

- Христо, познаваш ли оная брюнетка с тъмночервената рокля?
- Не,не я познавам.

- Жалко. А двете момичетата на канапето?
- Тях ги познавам. Те са студентки по археология.

- Много са хубави. Я ме запознай с тях!
- Добре. Коя ти харесва повече на теб?

- На мен ми харесва блондинката. Има красиво лице и хубави руси коси.
- На мен пък ми харесва другата. Тя е по-стройна.

/Отиват при тях. Христо поздравява студентките и им представя другаря си./

Христо: Позволете да Ви представя своя състудент Георгиев.

/Ръкуват се./

Атанас: Много ми е приятно, Георгиев.
Стоева: Приятно ми е, Стоева.
Величкова: Приятно ми е, Величкова.

/Почва да свири танцова музика./

Атанас: Танцува ли Ви се на Вас?
Стоева: Не, благодаря. Поканете приятелката ми. На нея ѝ се танцува много.

/Обръща се към Величкова./

Атанас: Мога ли да Ви поканя за този танц?
Величкова: С удоволствие.

/След танца./

Атанас: Желаете ли да Ви донеса нещо от бюфета?
Величкова: На нас ни донесете по една лимонада.

Атанас: Христо, на теб вино ли да ти донеса?
Стоева: На него му донесете чашка коняк. Той предпочита силни питиета.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

AT A PARTY

Atanas Georgiev
Christo Kovachev
Tsvetana Stoeva
Lyuba Velichkova

- Christo, do you know that brunette in the dark red dress?
- No, I don't know her.
- It's a pity. And the two young women on the sofa?
- I know them. They are students of archeology.
- They are very pretty. Introduce me to them.
- All right. Which one do you like better?
- I like the blonde better. She has a beautiful face and pretty blonde hair.
- I, on the other hand, like the other one. She is more shapely.

(They go to them. Christo greets the coeds and introduces his friend to them.)

- Chr: Permit me to introduce to you my fellow student Georgiev.

(They shake hands.)

- At: I am very pleased to meet you , Georgiev.
- St: Pleased to meet you, Stoeva.
- Ve: Pleased to meet you, Velichkova.

Dance music started.

- At: Do you feel like dancing, Miss Stoeva?
- St: No, thank you. Invite my friend. She wants to dance very much.

(He turns to Miss Velichkova.)

- At: May I invite you for this dance?
- Ve: With pleasure.
- (After the dance.)
- At: Do you want me to bring you something from the buffet?
- Ve: Bring each of us a lemonade.
- At: Christo, shall I bring you wine.
- St: Bring him a glass of cognac. He prefers strong drinks.

---

8. я reinforces the imperative запозна́й.
16. Handshaking ръкува́не is practiced between men, women, and men and women at any meeting or introduction. Restraint from handshaking is considered an insulting and unfriendly act.
28. бюфе́т is not only a counter or a table with refreshments, but, like in this case, the refreshments themselves.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

DOUBLE FORMS OF THE PERSONAL PRONOUNS

I. FORMATION

Besides the short forms* and the long forms,** the personal pronouns have double forms for the dative and the accusative case.

The double forms are a combination of the short and the long forms for the dative and the accusative case. These forms are as follows:

Nominative Case	Dative Case	Accusative Case
аз	мé́н/е/ ми, на мé́н/е/ ми (to) me	мé́н/е/ ме me
ти	тé́б/е/ ти, на тé́б/е/ ти (to) you	тé́б/е/ те you
той	нé́му му, на нé́го му (to) him	нé́го го him
тя	ней ѝ, на нé́я ѝ (to) her	нé́я я her
то	нé́му му, на нé́го му (to) it	нé́го го it
ние	нам ни, на нас ни (to) us	нас ни us
вие	вам ви, на вас ви (to) you	вас ви you
те	тям им, на тях им (to) them	тях ги them

---

* For the short forms see III 228; IV 170 ss.
** For the long forms see V 123,124,

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

II.USAGE

1. The double forms of the personal pronouns are always used without any preposition. An exception to this rule are the dative forms which are used also with the preposition НА (see the chart above).

2. The double forms of the personal pronouns are often used in the colloquial language.

The dative forms with the preposition НА /на мéне ми, на тéбе ти, на нéго му/ are more common than the corresponding forms without a preposition /мéне ми, тéбе ти, нéму му etc./

3. The double forms are emphatic, i.e. they are used when the stress of the sentence falls on the pronoun which can be an indirect* (dative) or direct (accusative) object.

4. The double forms of the personal pronouns can be placed anywhere in the sentence. The strongest emphasis on them is expressed when they are in the beginning of the sentence.

Examples:

a. Dative

На мен ми харéсва блондúнката.	I like the blonde better.
На нас ни донесéте по еднá лимонáда.	Bring each of us a lemonade.
На тях ще им дам парú, а на Вас ще ви дам хляб.	I'll give money to them and bread to you.

---

* The double personal pronouns in dative are used after the same verbs, after which the short and the long personal pronouns are used. See Vol.IV, P.170-173 for these verbs.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Танцу́ва ли Ви се на Вас?	Do you feel like dancing?
Жела́ете ли да Ви донеса́ не́що на Вас?	Do you want me to bring you something?
Да́дохте ли му на не́го мля́ко?	Did you give him milk?
Той им заповя́да на тях да стре́лят.	He ordered them to shoot.
Тя не ми ка́за това́ на ме́не.	She did not tell me that.
Те ще ти сбеща́ят на те́бе вси́чко.	They will promise you everything.

b. Accusative

Аз не я позна́вам не́я.	I don't know her.
Вие ви́ждате ли ги тях?	Do you see them?
Тя оби́ча ли го не́го?	Does she like him?
Те те пра́щат те́бе, а не ме́не.	They are sending you not me.
Ние и́скаме да Ви пока́ниме Вас, а не тях.	We want to invite you not them.
Защо́ Ви́е не ги поздравя́вате тях?	Why don't you greet them?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 53

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Double Forms of the Personal Pronouns

1.

Аз познавам г-жа Иванова.
Аз я познавам.
Аз я познавам нея.
Познавам я.
Познавам я нея.

Аз познавам г-жа Иванова.

Аз я познавам.
Познавам я.
Аз я познавам нея.
Познавам я нея.

Аз срещнах г-н Стоянов снощи.
Аз телефонирах на Христо вчера.
Той е сърдит на Радка.
Атанас покани Цветана.
Те поздравиха студентките.
На Христо хареса брюнетката.
Той представи своя състудент.
На Люба се пиеше лимонада.
На студентките се яде гювеч.
Той поздрави студентките.
Тя писа на майка си вчера.
и т.н.

2.

Студено му е.

Пие им се шприц.
Нужни ми са пари.
Тя ми харесва много.
Те ни поканиха.
Аз не те видях.
Той не ви писа.
Тя му е сърдита.
Яде ѝ се фасул.
и т.н.

А.: Студено ли му е на него?
На него студено ли му е?
Б.: Да,.....
Не,.....

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Г-н А..., попитайте г-н Б..., дали брюнетката му харесва!

А.: Г-н Б...., харесва ли ти брюнетката?
харесва ли ти брюнетката на тебе?
на теб харесва ли ти брюнетката?
теб харесва ли ти брюнетката?

Б.: Да, тя ми харесва.
харесва ми.
тя ми харесва на мен.
харесва ми на мен.
мен ми харесва.

Г-н А..., попитайте г-н Б...,

дали му се ядат пържоли!
дали се пие лимонада на Люба!
дали познава двете госпожици!
дали познава блондинката!
дали иска да ти донесе чашка коняк!
дали са нужни пари на Боян!
на Люба
на Георгиеви
на него
на Вас
дали Радка е сърдита на Петър!
на Цветана
на братята си
на мен
на Вас
дали ѝ трябват пари!
дали трябват пари на родителите ѝ!
на сестра ѝ
на Петър
дали е видял Христо вчера!
Надежда
Стоеви
приятелката си
братовчед си
дали върна книгите на Стоян!
на Радка
на приятелката си

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Дончо Николов беше студент в Софийския държавен университет. Той живееше при[1] родителите си на улица "Генерал Гурко". Дончо обичаше да се весели и често канеше приятели у дома си. Всички се веселяха, танцуваха и пееха[2] до късно.

Една неделя Дончо пак покани приятели. Този път имаше много студенти и студентки от университета. Дойдоха също така и двамата му приятели Атанас и Христо. На тях им се танцуваше много. Атанас помоли Христо да го представи на момичетата, които му бяха непознати.

Една хубава брюнетка в тъмночервена рокля стоеше в ъгъла на стаята. Атанас я хареса много. На него много му се искаше да се запознае с нея. Христо обаче не я познаваше и затова не можеше да го представи на нея.

На едно канапе на другия край на гостната стая[3] бяха седнали две други момичета. Те бяха студентки по археология и бяха добри познати на Христо. Едната беше руса, с красиво лице и хубава дълга коса. Брюнетката пък беше по-стройна и имаше зелени очи. Атанас хареса блондинката. Брюнетката не му хареса много. Христо го представи и на двете. Запознаха се. Едната, русата, се казваше Цветанка, а другата, брюнетката - Люба.

---

1. при родителите си - with his parents.
2. The Imperfect Tense denotes a habitual action.
3. гостна стая - living room

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Свиреше танцова музика. Атанас покани Цветанка да танцуват. На нея обаче не ѝ се танцуваше. Била уморена. Поблагодари му за вниманието и се извини. Атанас покани Люба и тя прие поканата му да танцуват.

След танца Атанас поиска да пие нещо. Момичетата също искаха да пият нещо. Той ги попита какво да им донесе[4]. Те поискаха лимонада. Атанас искаше да донесе вино на Христо, но Цветанка каза да му донесе коняк, понеже Христо предпочитал[5] силни питиета.

Както и друг път всички се веселиха, танцуваха, пиха и пяха до късно.

---

4. донесé - is present tense. In English past tense: What he should bring them.
5. предпочи́тал - is hearsay, since this is the opinion of Цветáнка.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

When I went to the dentist's, I had a lot of luck. He was free and could receive me right away. When I was entering his office, I looked with awe at all the instruments around. I sat down in the dentist's chair and opened my mouth. The dentist started to examine my teeth. I wasn't calm at all. I got scared and started to shout. The dentist told me that there was no reason why I should worry. As he was examing my teeth, he found that two molars and a front tooth had large cavities.

Then he made an X-ray of my bad teeth. After he had looked over the X-ray photo, he told me that he had to pull the two molars and to put a filling in my front tooth. He said he could put in either a gold or a silver filling. However, I wanted a porcelain one for my front tooth. Before he started to work, I asked him to give me an injection. I thought that it would hurt me a lot without an injection. The dentist told me that it wasn't necessary to give me an injection. He gave me two pills for killing pain. He cleaned the tooth and put a temporary filling in. While he was cleaning my front tooth, it didn't hurt me much.

Now I am at home and I'm worrying a lot again. Why? Because I have to go to the dentist's again in order to have the two molars pulled.. My God, what am I going to do?

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Какъв беше Дончо Николов?
   Дончо Николов беше млад студент в Софийския университет.

2. Къде живееше той?
   Той живееше при родителите си на улица "Генерал Гурко".

3. Какво му се искаше на него като на всички млади хора?
   Като на всички млади хора на него му се искаше да се весели.

4. Какво правеше той, когато на него му се искаше да се весели?
   Когато на него му се искаше да се весели, той канеше приятели у дома си.

5. Кого поканваше той у дома си?
   На тях той поканваше свои приятели и приятелки.

6. Какво правеха всички там?
   Всички се веселяха, танцуваха, пиеха и пееха до късно.

7. Кога покани Дончо приятели?
   Той покани приятели една неделя.

8. Кого беше поканил той този път?
   Този път той беше поканил много студентки и студенти от университета.

9. Само студентки и студенти ли беше поканил той?
   Не. Той беше поканил и много други свои другари и другарки.

10. Кои от неговите състуденти дойдоха на гости?
    Двамата му състуденти Атанас Георгиев и Христо Ковачев.

11. Какво им се правеше на тях?
    На тях им се танцуваше много.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

12. Какво поиска Атанас от Христо?
Той поиска да го представи на момичетата , които му бяха непознати.

13. Кой стоеше в един ъгъл на гостната стая?
Една хубава брюнетка в тъмночервена рокля стоеше в един ъгъл на гостната стая.

14. Кой от състудентите на Дончо я хареса много?
Атанас я хареса много.

15. Какво му се поиска на Атанас, след като я хареса много?
На него му се поиска веднага да се запознае с нея.

16. Защо Христо не можеше да го представи на нея?
Той не можеше да го представи на нея, защото не я познаваше.

17. Къде бяха седнали две момичета?
Те бяха седнали на едно канапе на другия край на гостната стая.

18. Какви бяха те?
Те бяха студентки по археология и бяха добри познати на Христо.

19. Каква беше блондинката?
Блондинката беше с красиво лице и хубава дълга руса коса.

20. А брюнетката?
Тя пък беше по-стройна и имаше големи зелени очи.

21. Коя от двете хареса Атанас?
Атанас хареса блондинката.

22. Защо не му хареса на него брюнетката?
На него не му хареса брюнетката, защото той винаги предпочита блондинките.

23. Какво направи Христо, след като Атанас поиска да го запознае с двете госпожици?
Той го представи на двете.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

24. Как се казваха двете момичета ?
Едната, блондинката, се казваше Цветанка, а другата брюнетката - Люба.

25. Какъв танц започна да свири грамофонът?
Грамофонът започна да свири валс.

26. Какво направи Атанас, когато започна да свири танцова музика?
Той покани Цветанка да танцуват.

27. Защо не ѝ се танцуваше на Цветанка?
На нея не ѝ се танцуваше, защото била уморена.

28. Какво направи Цветанка, когато отказа на Атанас да танцува с него?
Тя му благодари за вниманието и се извини.

29. Какво направи Атанас след това?
След това той покани Люба.

30. Защо Люба прие поканата да потанцуват?
Тя прие поканата да потанцуват, защото на нея ѝ се танцуваше много.

31. Какво му се пиеше на Атанас след танца?
След танца на него му се пиеше сливовица.

32. Кой друг искаше да пие нещо?
Момичетата искаха да пият нещо.

33. Какво ги попита Атанас?
Той ги попита тях какво да им донесе.

34. Какво поискаха те да пият?
Те поискаха да пият лимонада.

35. Какво искаше Атанас да донесе на Христо?
Той искаше да му донесе чаша вино.

36. Защо Цветанка каза да му донесе коняк?
Тя каза това, понеже той предпочитал силни питиета.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

37. Какво донесе Атанас за себе си?
За себе си той донесе също коняк.

38. Какво правиха всички у дома на Дончо?
Те се веселиха, танцуваха, пиха и пяха до късно.

На забава.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Част I

Преведете на български:

Every Sunday I go to the movies with my friend Peter. But this Sunday we didn't feel like going to the movies. We wanted to go dancing. We decided to go and have a bite at a restaurant first. I felt like eating a few pork chops, but he felt like eating fried chicken. We ordered beans.

A blonde and a brunette were sitting at a table near-by.We liked them both. I liked the blonde better, but Peter liked the brunette. He knew her. We went to their table and Peter introduced me to them. We asked them whether they wanted to go with us to a dancing party. They felt like dancing very much, that's why they agreed to come with us immediately.

Част II

Домашна работа на магнитофонен апарат:

1. Запишете разговора на урока на магнитофонна лента!
2. Разкажете ни за някоя танцова забава, на която сте присъствували!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

археоло́гия f.	archeology
блонди́нка f.	blonde
брюне́тка f.	brunette
валс m.pl. ва́лсове after numerals ва́лса	waltz
внима́ние n.	attention
генера́л m.	general
госпо́жица f.	(young) unmarried woman, Miss
друга́рка f.	friend (female)
е́то защо́	that's why
жа́лко	it's a pity! what a pity!
жур m.pl. жу́рове /забава/	party (during the day) of a limited number of people (usually in the home of one of the participants)
запозна́вам с запозна́я, е, а́х	to introduce to / to get acquainted
засви́рвам/засви́ря, и, их	to start to play
зелен на, но, ни	green
канапе́ n.pl. канапе́та	sofa
коня́к m.	cognac, French brandy
коса́ f.pl. коси́ тя и́ма ру́си коси́	hair she has blonde hair
лимона́да f.	lemonade
непозна́т, а, о, и непозна́т m.	unknown unknown person, stranger
организи́рам	to organize
питие́ n.pl. питие́та си́лно питие́	drink hard liquor, strong drink
благодаря́/поблагодаря́	to thank
позволя́вам/ позволя́	to permit
пока́на f.	invitation
пока́нвам	to invite
предла́гам/ предло́жа	to offer
предста́вям предста́вя, и, их	to introduce, to present
прия́телка f.	friend (female), girl friend
прия́тно ми е прия́тно ми е /да се запозна́я с Вас/	I am pleased pleased to meet you

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

рус, а, о, и	blonde
ръку́вам се с ня́кого	to shake hands with somebody
си́лен, си́лна, о, и	strong
стро́ен, стро́йна, о, и	shapely, slender, slim
студе́нтка f.	a female student
състуде́нт m.	fellow student
танц m.pl. та́нци	dance
тъ́мночерве́н, а, о, и	dark red
ча́шка f.	small glass
шприц m.	wine with soda

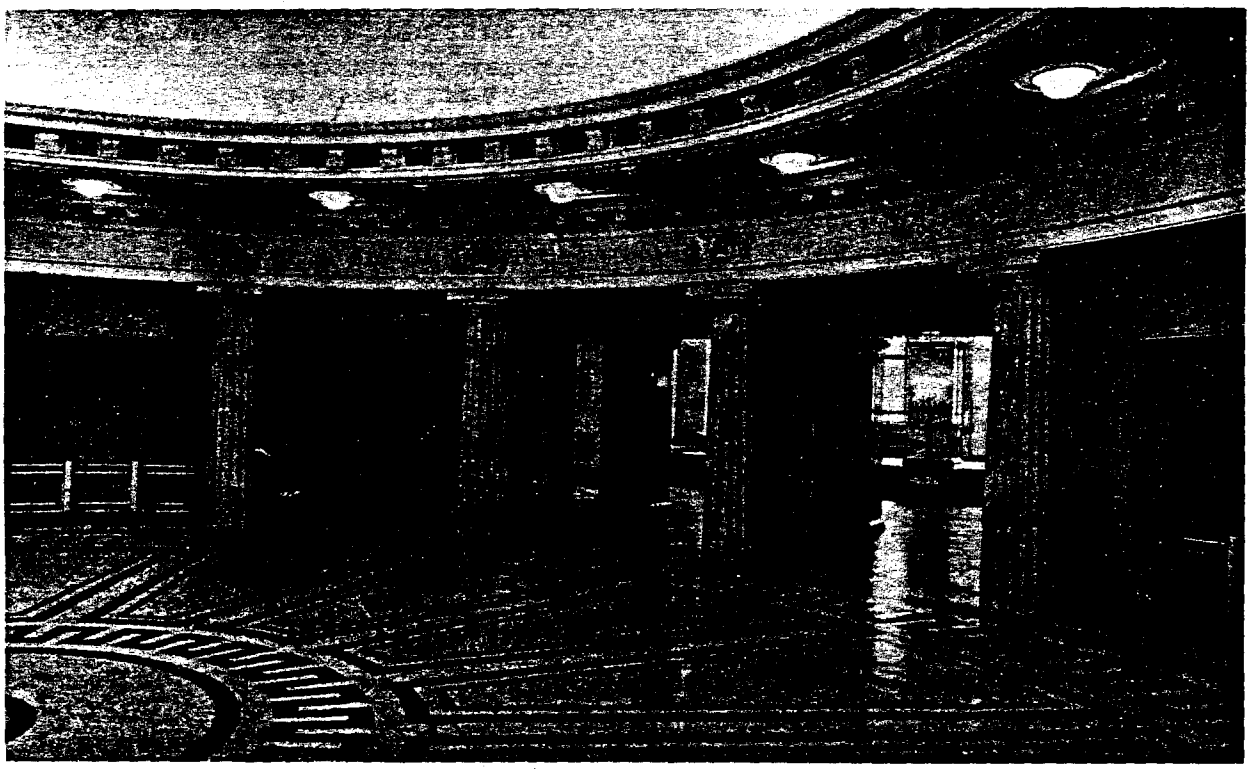

Фоайето на новата Народна опера в София

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

П Е Т Д Е С Е Т И Ч Е Т В Ъ Р Т И У Р О К

L E S S O N 5 4

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Hearsay Form of the Past Tense.

1.

Аз ходих на кино вчера.
Той казва, че аз съм ходил на кино вчера.

Г-н А...., г-н Б..... ходи ли на кино вчера?
Да, той ходи на кино вчера.

Г-н Б...., какво казва г-н А.....?
Той казва, че съм ходил на кино вчера.
Аз съм ходил на кино вчера.
Ходил съм на кино вчера.

ти, той, тя, ние, вие, те, то

Писах писма снощи.
Написах три писма вчера.
Бях на театър снощи.
Не се бръснах тази сутрин.
Отидох на гости вчера следобед.
Пих много снощи.
Ядох пуйка преди няколко дена.
Дойдоха навреме.
Настинах на Витоша миналата неделя.
Легнах си късно снощи.
Станах много рано тази сутрин.
Запознах се с една хубава блондинка на жура вчера.
Бях на курорт миналото лято.
Четох американски списания снощи.
Отбих се в кръчмата преди малко.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Върна ли се председателят?	Върнал се.
г-жа Б....	Чух, че се върнал.
момичето	Чувам, че.....
Георгиеви	Казаха ми, че....
и т.н.	Разправят, че....
	Четох, че.....
	Писаха ми, че....
	Казват, че.....

Стоянови бяха ли в Рим?
Вие напихте ли се на сватбата?
Ти беше ли на село миналия месец?
Пяха ли български песни?
Кога се разболя нейното дете?
Тя разгледа ли музеите, когато беше в столицата?
Кога отидоха Стоеви на село?
А Боян?... А Надежда?
А момичето ѝ?... А той?
Кога се прибраха децата?
Къде беше Радка снощи?
Къде е Ирина сега?
Кой ходи на черква всяка неделя?
Кой ходеше на кино всеки ден по-рано?
Кой ходи на гости у Христови преди няколко дена?
Той яде ли месо всеки ден?
Тя яде ли месо вчера?
То ядеше ли месо по-рано?
Яде ли ѝ се гювеч сега?
Какво пи тя снощи?
Какво ѝ се пие сега?
Какво пиеше тя по-рано?
Те четоха ли български вестници снощи?
Какво четеше тя, когато ти я видя?
Къде беше ти снощи?
Къде играхте на карти вчера?
Учиш ли много български?
Аз бях ли на кино вчера?
Тя взе ли книгите?
Кога отиде то на черква?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

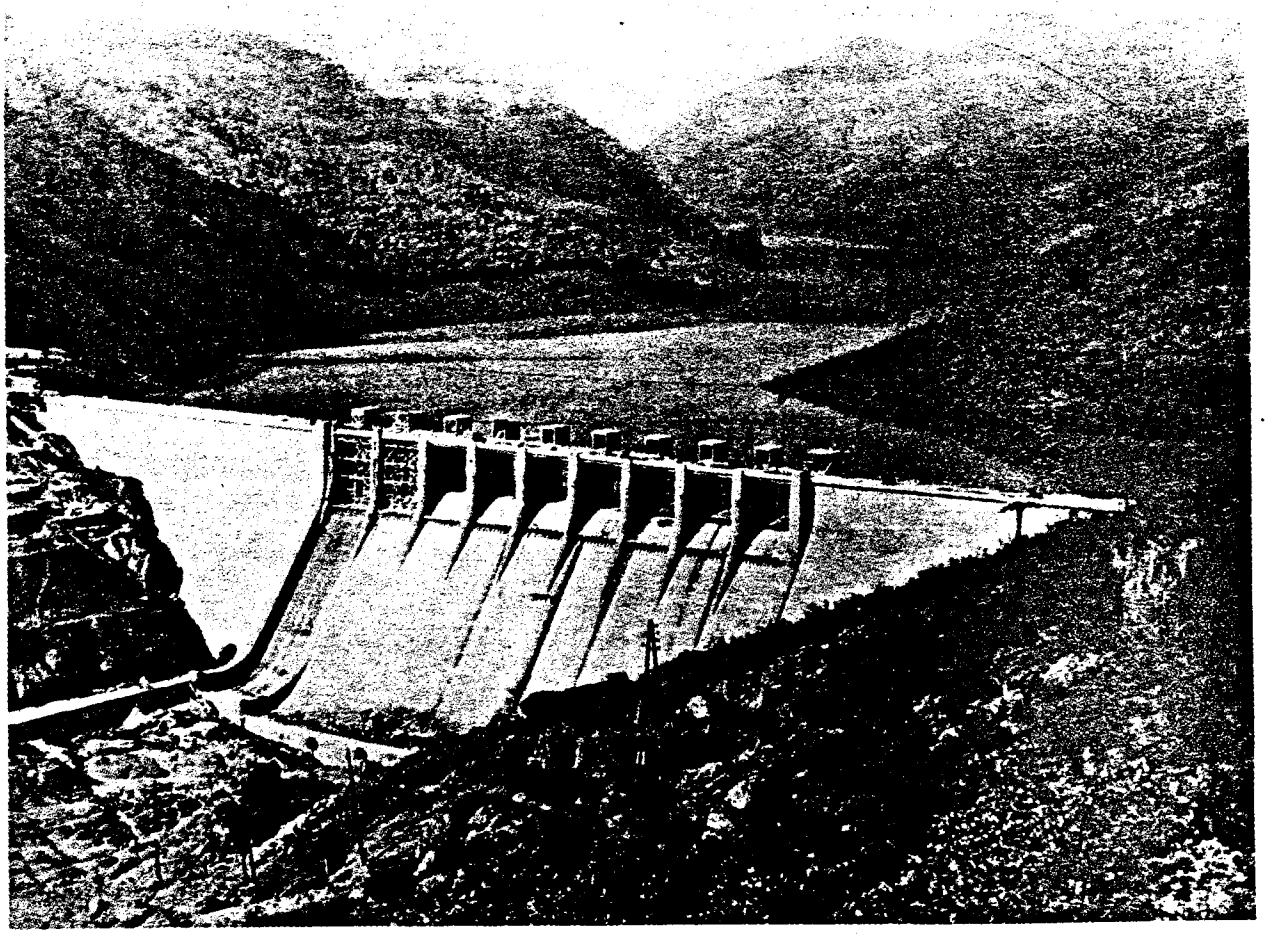

Язовир /бараж/ на река Арда в Родопите

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 54.

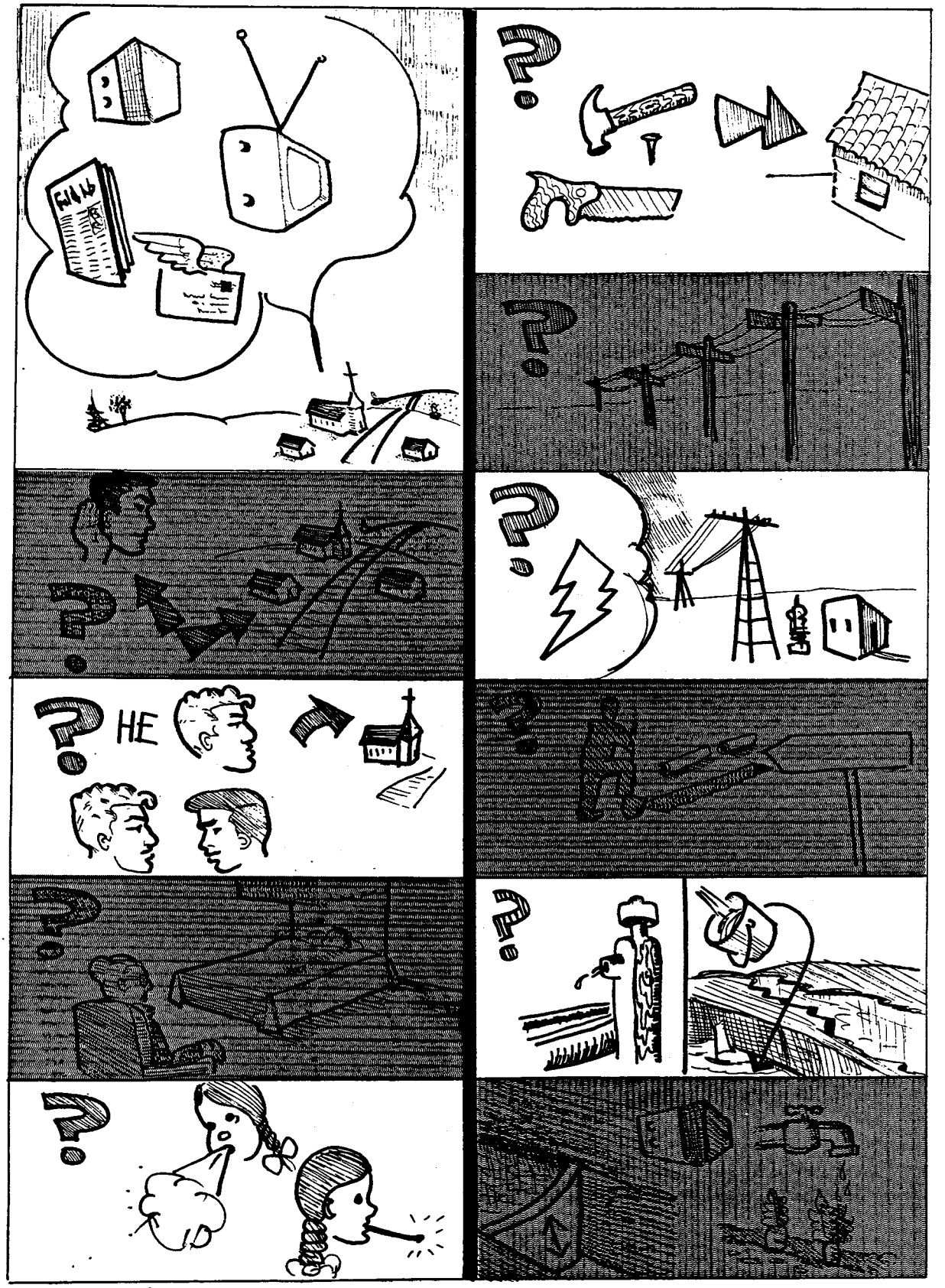

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

НОВИНИ ОТ СЕЛО

Христо
Стефан

- Чух, че си хо́дил на се́ло ми́налата неде́ля.
- Какво́? Аз съм хо́дил на се́ло?

- Не си ли хо́дил?
- Не. Ки́рил си хо́ди. Току-що́ гово́рих с не́го.

- Какво́ ти разпра́ви?
- Сестри́чето му се разболя́ло и ле́ля му оти́шла́ да го гле́да.

- От какво́ било́ бо́лно?
- Насти́нало мно́го, и и́мало висо́ка температу́ра.

- Свъ́ршили ли попра́вката на къ́щата?
- Да. Споре́д Ки́рил свъ́ршили вси́чко.

- Какво́ дру́го ти ка́за?
- Прока́рали ве́че електри́чество в се́лото.

- Откъде́ получа́ват електри́чество?
- От електри́ческата центра́ла при град Вра́ца.

- Запо́чнали ли канализа́цията?
- Да. Споре́д не́го канализи́рали гла́вната у́лица.

- Изпо́лзват ли ве́че водопрово́да?
- Не съвсе́м. До сега́ постро́или са́мо една́ чешма́.

- Къде́ хва́нали вода́та?
- Капти́рали река́та над е́зерото.

- Чух, че бара́жът на река́та ста́нал мно́го висо́к.
- Кой ти ка́за?

- Съобщи́ха по ра́диото.
- То́зи строе́ж е голя́ма придоби́вка за се́лото. Ще и́ма доста́тъчно вода́ за напоя́ване на гради́ните.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

NEWS FROM OUR VILLAGE
(FROM THE COUNTRY)

Christo
Stephan

- I heard that you went to our village last week.
- What? (you heard that) I went to our village?
- Didn't you go there?
- No. Kiril went. I just talked with him.
- What did he tell you?
- (He told me that) His little sister got sick and his aunt went to look after her.
- (Did he tell you) What is she sick from?
- (He told me) She caught an awful cold and had a high temperature.
- (Did he tell you) Did they finish repairing the house?
- Yes. According to Kiril they finished everything.
- What else did he tell you?
- (He told me that) They already brought electricity to the village.
- From where do they receive the electric power?
- From the main power plant at the town of Vratza.
- (What did he say) Did they start putting in the sewerage?
- Yes. According to him they put in the sewerage for the main street.
- (According to him) Do they use the water supply system already?
- Not quite. (According to him) So far they built a fountain only.
- Where (does he say) did they catch the water?
- (He says that) They caught it at the river above the lake.
- I heard that the river dam has been built very high.
- Who told you?
- They announced it on the radio.
- This construction is a great gain for the village, There'll be enough water for irrigating the gardens.

---

5. Какво́? Аз съм хо́дил на се́ло? are questions expressing astonishment or disagreement. No answer is usually expected. Questions of that kind have throughout rising intonation. Notice that the second question does not have any interrogative particle. The intonational pattern replaces it.
9. разпра́вям means to tell something in detail, to narrate, e.g. a story.
10. сестри́че is the diminutive of сестра́. Compare моми́че "a girl" and мома́ "a girl of marrying age".

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

11. Since the whole report of Stephan is hearsay, Christo also uses hearsay forms whenever he expects an answer in hearsay (compare lines 13,19,21,23), but he uses witness forms whenever he does not expect an answer in hearsay (compare 17,27).

19. Very few villages have sewers. For that reason one seldom finds toilets inside the dwellings. The toilet is a small wooden shack built for that purpose, away from the house, over a hole, which is covered with dirt after it is filled up. Human excreta are not used for fertilizer.

22. една́ чешма́ "one fountain". Few villages have water supply in the dwellings. There are usually one or more public fountains with one or several faucets from which the population gets its water. For that purpose they use special tinned buckets котли́ made of copper. Котли́те are handcarried home.

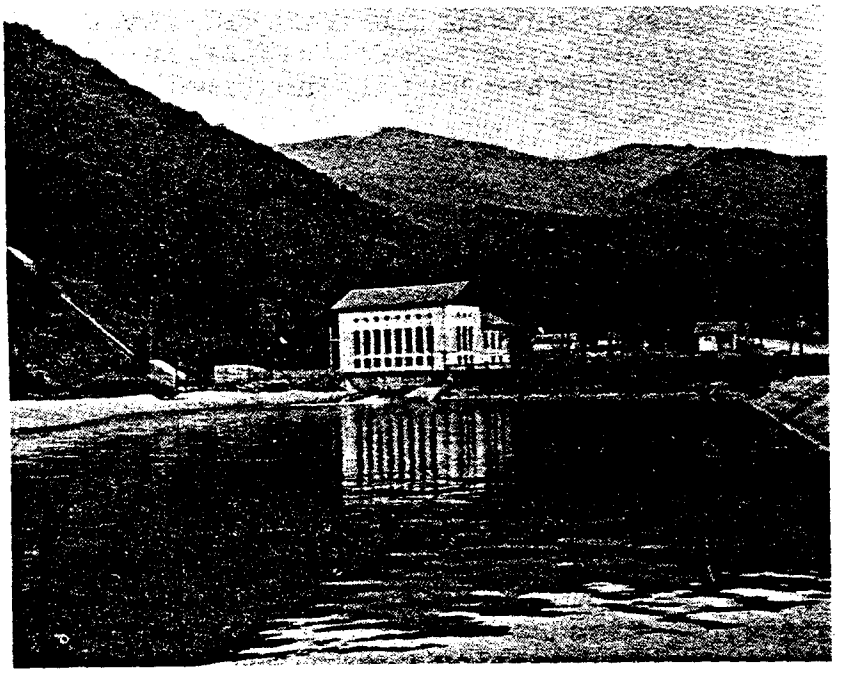

Водно-електрическа централа "Бързия"
в Стара планина

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

HEARSAY FORM OF THE PAST TENSE*

The hearsay forms of the past tense consist of the past active participle** and the present tense of the auxiliary verb СЪМ "to be" except in the 3rd person singular and plural, when the participle is used alone.

Past Tense
1st Group

Witness Form			Hearsay Form			
аз	пях	I sang	аз	съм пял, а, о	(they say)
ти	пя		ти	си пял	I sang
той	пя		той	пял	
тя	пя		тя	пя́ла	
то	пя		то	пя́ло	
ние	пя́хме		ние	сме пе́ли	
вие	пя́хте		вие	сте пе́ли	
те	пя́ха		те	пе́ли	

2nd Group

аз	хо́ди́х	I went	аз	съм хо́ди́л, а, о	(they say)
ти	хо́ди́		ти	си хо́ди́л	I went
той	хо́ди́		той	хо́ди́л	
тя	хо́ди́		тя	хо́ди́ла	
	etc.			etc.	

3rd Group

аз	и́ма́х	I had	аз	съм и́ма́л, а, о	(they say)
ти	и́ма́		ти	си и́ма́л	I had
той	и́ма́		той	и́ма́л	
тя	и́ма́		тя	и́ма́ла	
	etc.			etc.	

---

* See Граматика, Lesson 51 for the meaning and the usage of the Hearsay form in general.

** For the formation of the past active participle see V.5

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 54

Past Tense

Witness Form			Hearsay Form			
		Verb СЪМ "to be"				
аз	бях	I was	аз	съм	бил, а, о	(they say) I was
ти	бе́/ше/		ти	си	бил	
той	бе́/ше/		той		бил	
тя	бе́/ше/		тя		била́	
то	бе́/ше/		то		било́	
ние	бя́хме		ние	сме	били́	
вие	бя́хте		вие	сте	били́	
те	бя́ха		те		били́	

1. Notice that the hearsay forms of the past tense coincide with the witness forms of the past indefinite tense* except in the third person singular and plural, where the auxiliary verb (E or CA) is missed in the past tense.

2. There will be no trouble to differentiate between the hearsay forms of the past tense and the witness forms of the past indefinite tense, when we have to do with the 3rd person, singular or plural. The surrounding text will show us, however, whether we have to do with the hearsay of the past tense or the witness forms for the past indefinite tense when 1st or 2nd persons are used.

Examples:

Чух, че си хо́дил на се́ло.	I heard that you went to our village.
Той ка́за, че аз съм хо́дил на се́ло.	He says that I went to our village.
Той хо́дил на се́ло.	(They say that) He went to our village.

* See V,16-19 for the past indefinite tense.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Ле́ля му оти́шла да гле́да сестри́чето му.	(They say that) His aunt went to look after his little sister.
Споре́д не́го канализи́рали гла́вната у́лица.	According to him they put in the sewerage for the main street.
До сега́ постро́или са́мо една́ чешма́.	(They say that) So far they built one fountain only.

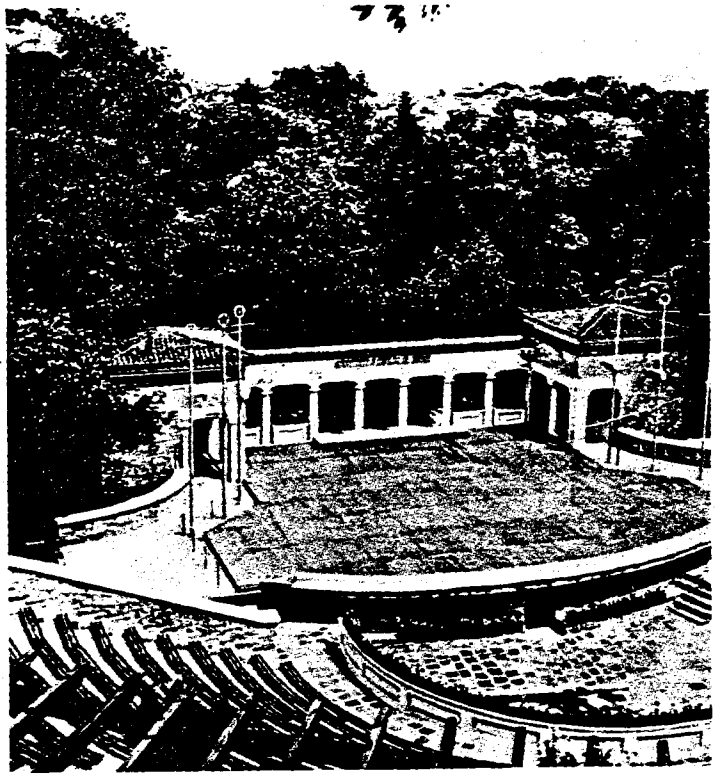

Театър на открито в Пловдив

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Hearsay Form of the Past Tense.

1.

Тя отиде на кино.

вие, то, ти, те, ние,
аз, тя

Отишла на кино.
Според него тя отишла на кино.
Чух,че....
и т. н.

Започнаха канализацията.
Канализираха главната улица.
Съобщиха по радиото.
Това беше голяма придобивка на селото.
Получиха електричество.
Тя прокара електричество в къщата си.
Ти ходи на село миналата седмица.
Сестричето му се разболя.
Леля му дойде да го гледа.
Аз говорих с милиционера.
Той започна да канализира улицата.
Баражът стана много висок.
Той срещна приятеля си на улицата.
Спряха се и почнаха да говорят.
Той му разправи много неща.
Аз бях в странство.
Тя беше болна миналата седмица.
Ти чете вестници снощи.
Тя заведе децата на кино преди малко.
Той донесе американските списания.
Тя доведе приятелката си.
Те взеха пари на заем.
Ние продадохме къщата.
Те слязоха от върха.
То излезе от стаята.
Детето отиде в градината.

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Тя отиде ли на кино?

А той?.... А те?...
А момичето?....А ти?
и т.н.

Отишла.
Чух, че отишла.
Казаха ми, че....
и т.н.

Той ходи ли на екскурзия миналата седмица?
Той ходи ли на екскурзия често?
Той ходеше ли често на кино по-рано?
Те прокараха ли електричество в къщата си?
Тя доведе ли приятелката си?
Той продаде ли колата си?
Леля му дойде ли?
Те бяха ли в странство?
В чужбина ли са те сега?
Той учеше ли, когато тя влезе в стаята?
Те играеха ли на карти, когато тя им се обади по телефона?
Той пееше ли, когато тя свиреше на пиано?
Момичето играеше ли хоро, когато падна?

и т.н.

3.

Кой ходи на курорт миналото лято?
Кой ходеше на курорт всяко лято по-рано?
Кой ходи на кино всяка вечер?
Кой прокара електричество в къщата си?
Кой влезе в стаята, когато студентите учеха?
Кой беше на театър снощи?
Кой е на село сега?
Кой изпи виното?
Кой пиеше вино, когато Вие влязохте в класната стая?
и т.н.

Разправят, че	г-н...ходил.
Чух	г-жа
Казаха ми	аз
Според г-н..	то
	вие
	ти
	Христови
	ние

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

Христо не беше виждал отдавна приятеля си Стефан. Един ден той го срещна на улицата. Спряха се и започнаха да говорят. Стефан му каза, че срещнал Кирил. Кирил му разправил много неща за себе си и за домашните си на село.

Кирил и брат му Борис били на село. Родителите им решили да поправят къщата си. Наели майстор. Той поправил покрива на къщата и поставил нови керемиди.[1] Брат им Петко построил нова каменна ограда вместо старата дървена. Залели мазето с бетон. Кирил и Борис поправили подовете и стълбите. След това пренесли камъни от реката за оградата. Понеже имало много работа, леля им дошла да гледа сестричето[2] им. То било настинало и имало висока температура.

Селсъветът прокарал електричество в селото. Получавали го от електрическата централа при град Враца. Започнали и канализацията. Канализирали главната улица. Те почнали да използуват водопровода. До сега построили само една чешма. Хванали водата, като каптирали реката над езерото.

Освен това Христо чул по радиото едно съобщение за селото. Според това съобщение баражът на реката станал много висок. Това било голяма придобивка за селото. Имало достатъчно вода и за напояване на градините.

---

1. керемиди "tiles" are made of fired clay. They are usually red, sometimes gray.
2. да гледа сестричето "to look after","to take care of" their little sister.
3. напояване irrigation

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

I am attending the University of Sofia. This year, in order to prepare myself for the examinations, I had to study very much. I succeeded in passing the examinations very well. But I felt very tired after that. I felt like going to a resort. I decided to go to "The Golden Sands", a resort complex near Varna.

I arrived there on a Sunday. I rented a room on the third floor of a hotel. From the windows of my room I could see the beach and the sea.

The food at the hotel was very good. I ate a lot and started to put on weight. I always put on weight when I am at the seashore.

I went to the beach every morning. During the first few days I rubbed my body with a special cream. The sun was very strong, and I didn't want to get burned. I usually burn very easily. This time,however, I got a very nice tan.

I went fishing once or twice a week. And every time I caught a few fish.

Now I am at the beach again. I'm lying on the sand and baking in the sun. I'm thinking of my girl friend who'll come here in a few days. Then we'll have a very nice time together. We'll go swimming, fishing and dancing. We'll lie on the beach and bake in the sun. I am a lucky man.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Откога не беше виждал Христо приятеля си Стефан?
   Той не беше го виждал от дълго време.

2. Къде го срещна той един ден?
   Един ден той го срещна на улицата.

3. Какво направиха двамата, след като се спряха?
   След като се спряха, те започнаха да си говорят.

4. Какво каза Стефан на Христо?
   Той му каза, че срещнал Кирил.

5. Какво разправил Кирил на Христо, когато го срещнал?
   Той му разправил много неща за себе си и за домашните си на село.

6. Къде били Кирил и брат му Борис?
   Те били на село.

7. Какво решили да правят родителите им?
   Те решили да поправят къщата си.

8. Защо пазарили те майстор?
   Те пазарили майстор, за да поправи покрива на къщата им и да му постави нови керемиди.

9. Какво построил брат им Петко?
   Той построил нова каменна ограда вместо старата дървена.

10. Какво направили в мазето?
    Те залели пода му с бетон.

11. Кой поправил подовете и стълбите?
    Кирил и Борис ги поправили.

12. Какво направили те след това?
    След това те пренесли камъни от реката.

13. Защо дошла леля им да гледа сестричето им?
    Тя дошла да гледа сестричето им, защото то било болно и имало висока температура.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

14. Какво прокарал селсъветът в селото?
Селсъветът прокарал електричество в селото.

15. Откъде получавали електричеството?
Получавали го от електрическата централа при град Враца.

16. Какво започнали да правят в селото?
Започнали да строят канализацията.

17. Какво канализирали?
Канализирали главната улица.

18. Защо селяните можели да използуват само част от водата на водопровода?
Те можели да използуват само част от нея, защото до сега построили само една чешма в селото.

19. Как хванали водата?
Хванали я над езерото, където каптирали извора.

20. Какво чул Христо по радиото?
Той чул едно съобщение за селото.

21. Какъв станал баражът на реката според това съобщение?
Според това съобщение баражът на реката станал много висок.

22. Защо се радвали селяните, след като построили бараж?
Те се радвали, защото това било голяма придобивка за селото.

23. Защо баражът бил голяма придобивка за селото?
Той бил голяма придобивка за селото, защото имало достатъчно вода за напояване на градините.

24. Защо родителите на Кирил и Борис пазарили майстор Иван да поправи покрива на къщата им?
Те пазарили майстор Иван, защото той бил голям майстор по покриви на къщи.

25. Защо селото получавало електричество от елекрическата централа при гр. Враца?
То получавало електричество от електрическата централа при гр. Враца, защото тя била най-близо до селото.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 54

ДОМАШНА РАБОТА

Част I

Преведете на български:

I hear that Kiril returned from our village a few days ago. He is telling nice things about the village. They built many new houses around the square. They brought electricity to the village from the main power plant near the capital. They started putting in the sewerage.

His parents hired a craftsman and a few workers. They repaired the roof and covered the cellar floor with concrete. His little sister became sick. His aunt came to look after her. His cousin left for abroad. Only his friend Stoyan was there. He helped them a lot. According to him if I go there, I can help them too. They are waiting for me there.

Част II

Домашна работа на магнитофонен апарат:

1. Запишете разговора на урока на магнитофонна лента!
2. Превърнете* в преизказана форма** четивото на урок №24!

---

* превръ́щам в, to change to
  превъ́рна, е, ах
**преизка́зана форма - hearsay form

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РЕЧНИК

бара́ж m.	dam
висо́к, а, о, и	tall, loud (voice), high
водопрово́д m.	water supply system, water pipe
гле́дам	to look after, to take care of
погле́дам	
дома́шни pl. only	one's folks
разпра́ви му за дома́шните си	he told him about his folks
е́зеро n.pl. езера́	lake
електрически, а, о, и	electric, electrical
електри́ческа центра́ла	main power plant
електри́чество n.	electricity
канализа́ция f.	sewerage
канализи́рам	to put in the sewerage
капти́рам	to catch water, at a river,
получа́вам	to receive
полу́чя, и, их	receive
построя́вам	to construct
построя́, и́, и́х	
придоби́вка f.	gain
прока́рвам	to pass through, to introduce
прока́рам	
прока́рвам електри́чество /в/	to bring electricity to
ра́дио n.	radio
споре́д prep.	according to
ста́вам	to become
ста́на, е, ах	
се́ло	
от се́ло	from our (my, your etc.) village, from the country
сестри́че n.	little sister
стро́е́ж n.	construction
съвсе́м adv.	quite, completely
съобща́вам	to announce
съобща́, и́, и́х	
съобще́ние n.	announcement, communication, message, information
хва́щам	to catch
хва́на, е, ах	
центра́ла f.	main office, etc.
електри́ческа центра́ла	main power plant
чешма́ f.	fountain, faucet

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

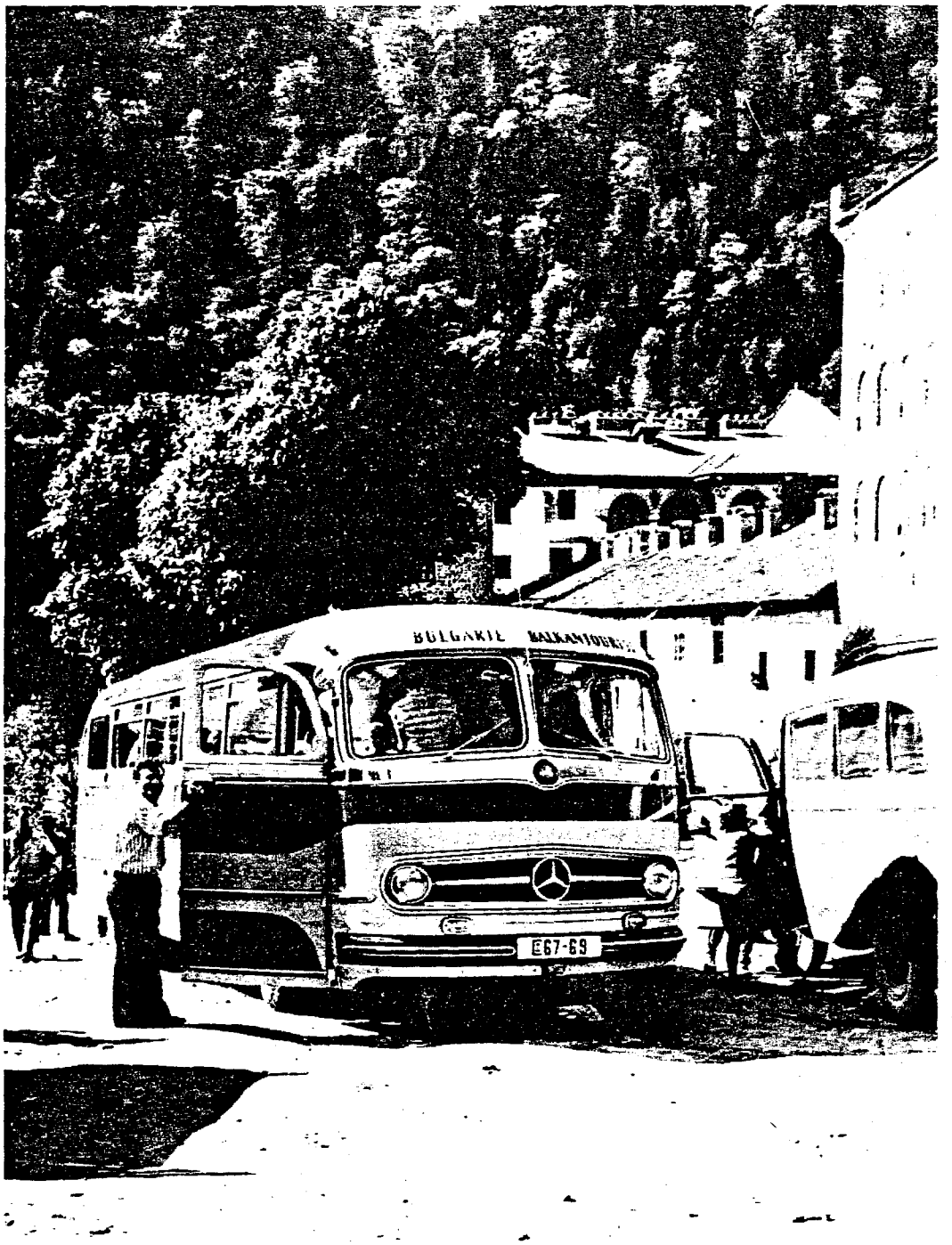

С автобус из България

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

П Е Т Д Е С Е Т И П Е Т И У Р О К

L E S S O N 5 5

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВСТЪПИТЕЛНИ ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Hearsay Form of the Future Tense

1.

Аз ще отида на кино довечера.
Той казва, че аз съм щял да отида на кино довечера.

Ти ще отидеш на кино довечера.
Той казва, че ти си щял да отидеш на кино довечера.

Г-н А..., г-н Б.... ще отиде ли на кино довечера?
Да, той ще отиде на кино довечера.

Г-н Б..., какво казва г-н А.....?
Той казва, че съм щял да отида на кино довечера.
Щял съм да отида на кино довечера.

Г-н Х..., аз ще отида ли на кино довечера?
Да, ти ще отидеш на кино довечера.

Г-н У..., какво каза г-н Х.....?
Той каза, че ти си щял да отидеш на кино довечера.
Ти си щял да отидеш на кино довечера.
Щял си да отидеш на кино довечера.

Аз ще напиша няколко писма утре.
Аз ще си легна рано довечера.
Аз ще бъда у Христови утре вечер.
Аз ще се обръсна след малко.
Аз ще прекарам на море идущето лято.
Аз ще му дам пари на заем.
Аз ще се окъпя след малко.
Аз ще замина утре.
Аз ще се прибера късно довечера.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Той ще замине утре.
Чух, че той щял да замине утре.
Той щял да замине утре.

Тя щяла да замине утре.
Момичето щяло да замине утре.

Той ще замине ли утре?

Чух, че щял да замине.
Щял да замине.
Каза ми, че.....
и т. н.

Тя ще замине ли утре?
Кога ще замине сестричето ти?
Кога ще се върне брат ти?
Кога ще се обръсне твоят приятел?
Кога ще ме запознае той с брюнетката?
Братовчедка ти ще си купи ли нова кола?
Тя ще ни дойде ли на гости довечера?

и т. н.

3.

Ние ще отидеме на кино довечера.
Той казва, че ние сме щели да отидем на кино довечера.
Ние сме щели да отидем на кино довечера.
Щели сме да отидем на кино довечера.

Вие сте щели да отидете на кино довечера.
Щели сте да.....
Те щели да отидат на кино довечера.
Щели да.....

Какво каза той?

Той каза, че ние сме щели да отидем на кино довечера.
Щели сме да.....
ние, те, вие

Те ще заминат ли утре?
Кога ще заминеме?
Ще купите ли тази къща?
Те ще отидат ли във Варна това лято?
Кога ще се върнат децата?

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

4.

Аз няма да отида у Ганчеви довечера.
Той казва, че аз нямало да отида у Ганчеви довечера.
Нямало да отида.....
Не съм щял да отида....

Аз няма да отида у Ганчеви довечера.

Нямало да отида.....
Той казва, че.....
и т.н.

ти, той, тя, то, ние, вие, те

Аз няма да чета довечера.
Тя няма да дойде утре.
Ние няма да заминем утре сутрин.
Той няма да бъде там.
Ти няма да ми дадеш пари на заем.
Те няма да му услужат.
Той няма да купи този автомобил.
Аз няма да изпратя това писмо препоръчано.
Тя няма да се върне навреме.
Майсторът няма да поправи колата за утре.
Ние няма да пишем писма довечера.

и т. н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

РАЗГОВОР 55.

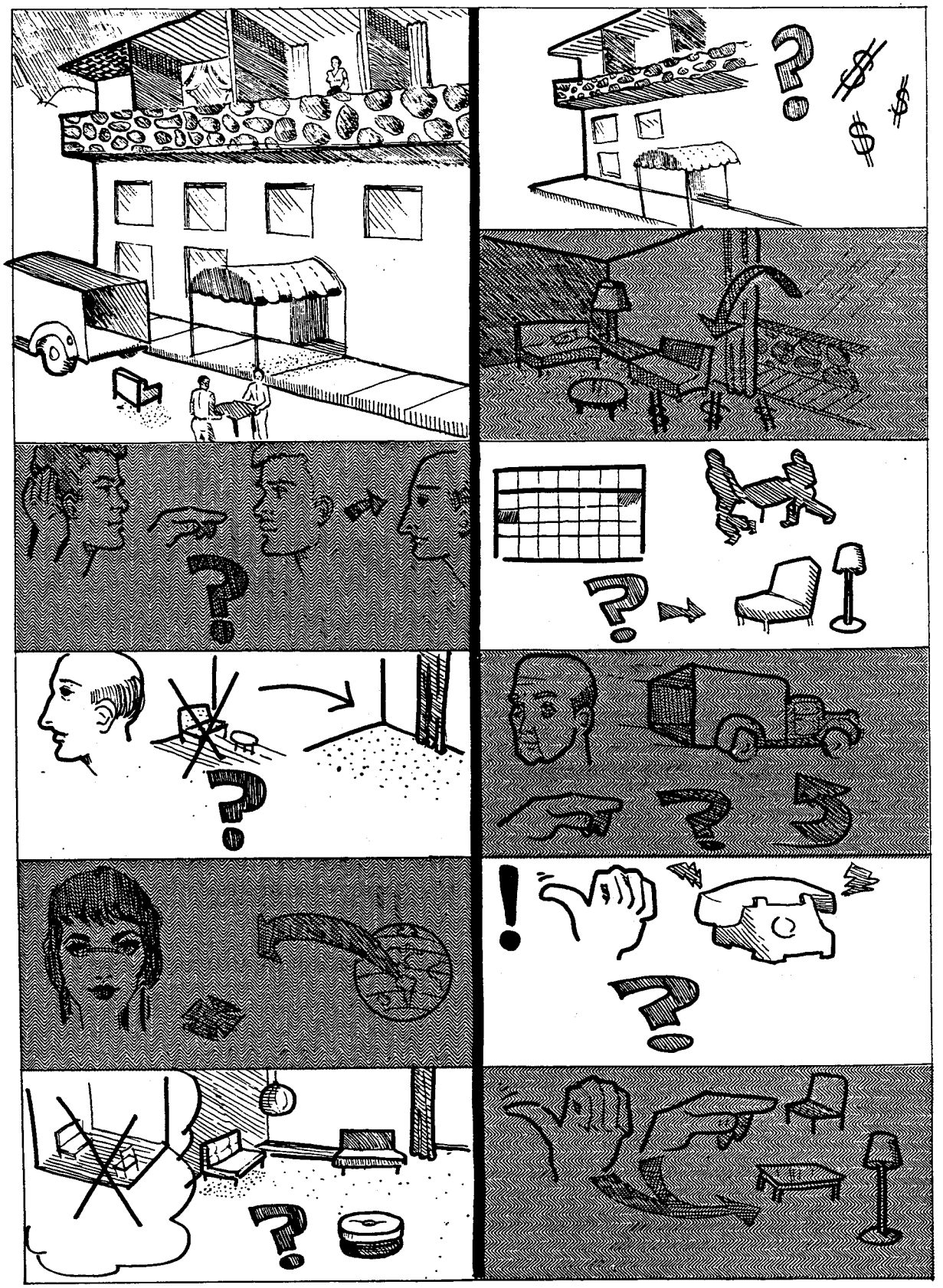

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕНАСЯНЕ В НОВО ЖИЛИЩЕ

Сава
Методи

- Ще помо́гнеш ли на Га́нчеви при прена́сянето?
- Защо́? Ще се прена́сят ли?

- Да. Ще́ли да се ме́стят в дру́га кварти́ра.
- Защо́ ще се ме́стят?

- Ма́ра ця́ла да се завъ́рне от стра́нство.
- Че какво́ от това́?

- Тря́бвала им по́-голя́ма кварти́ра.
- Сега́ разби́рам. Къде́ ще се преме́стят?

- Ще́ли да се преме́стят в жи́лищния компле́кс "Мла́дост".
- Не са ли мно́го висо́ки наемите там?

- Да. Но́вото жи́лище ця́ло да им стру́ва по́вече, но ня́мало какво́ да пра́вят.
- Кога́ ще се пренеса́т?

- В кра́я на се́дмицата. Щом сега́шните наема́тели освободя́т апартаме́нта.
- Как ще пренеса́т ме́белите си?

- Ще́ли да нае́мат камио́н.
- Ти ще им помо́гнеш ли при прена́сянето?

- Разби́ра се. Сно́щи ми се оба́диха по телефо́на.
- За какво́ гово́рихте?

- Да сме им помо́гнели. Ще́ли сме да им напра́вим голя́ма услу́га.
- Добре́, ще им помо́гнем.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

3rd Group

Witness Form		Hearsay Form		
аз ще ка́рам	I will drive	аз съм щял да ка́рам		(they say)
ти ще ка́раш		ти си щял да ка́раш		I will
той ще ка́ра		той щял да ка́ра		drive
тя ще ка́ра		тя щя́ла да ка́ра		
etc.		etc.		

Note: Since the forms for the present tense of the verb съм (съм, си, сме, сте) cannot begin a sentence, we have the following order when a sentence starts with a hearsay form of the future tense: щял съм, щял си, ще́ли сме, ще́ли сте.

Examples:

Ще́ли сме да оти́дем у́тре на теа́тър.
(They say) We will go to the theater tomorrow.

Щял съм да им напра́вя голя́ма услу́га.
(They say) I will do them a great favor.

Щя́ла си да игра́еш на ка́рти дове́чера.
(I heard) You will play cards tonight.

Ще́ли сте да освобо́дите апартаме́нта след три се́дмици.
(They say) You will vacate the apartment in three weeks.

B. The Future Tense - Negative

The negative forms of the hearsay for the future tense consist of the hearsay form of the impersonal verb ня́ма plus да and the present tense of the verb.

The hearsay form of the impersonal verb ня́ма is ня́мало.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Future Tense - Negative

1st Group

Witness Form		Hearsay Form	
аз ня́ма да пе́я ти ня́ма да пе́еш той ня́ма да пе́е тя няма да пе́е то няма да пе́е ние ня́ма да пе́еме вие ня́ма да пе́ете те ня́ма да пе́ят	I will not sing	аз ня́мало да пе́я ти ня́мало да пе́еш той ня́мало да пе́е тя ня́мало да пе́е то ня́мало да пе́е ние ня́мало да пе́еме вие ня́мало да пе́ете те ня́мало да пе́ят	(they say) I will not sing

2nd Group

аз няма да хо́дя	I will not go	аз ня́мало да хо́дя	(they say) I will not go
etc.		etc.	

3rd Group

аз ня́ма да ка́рам	I will not drive	аз ня́мало да ка́рам	(they say) I will not drive.

Note: Sometimes the forms: аз не съм щял да пе́я, аз не съм щял да хо́дя, аз не съм щял да освобожда́вам, аз не съм щял да ка́рам are also used as negative future hearsay tense.

Examples of the usage of the future hearsay form.

In the examples below each sentence is given twice: 1. in witness form 2. in hearsay form. The second represents somebody else's opinion or assertion.

Ти ще оти́деш у Га́нчеви.	You will go to Ganchevs'
Ти си щял да оти́деш у Га́нчеви.	(They say) You will go to Ganchevs'.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

MOVING TO A NEW HOME (LIVING QUARTERS)

Sava
Metody

- Will you help the Ganchevs with the moving?
- Why? Are they going to move?
- Yes. (I heard that) They will move to other living quarters.
- Why are they going to move?
- (I heard that) Mara will return from abroad.
- What of it?
- (According to him) They need bigger living quarters.
- Now I understand. Where will they move?
- (I hear) They'll move into the apartment building "Progress".
- Isn't the rent very high there?
- Yes. (They say) The new living quarters will cost them more, but they can't help it.
- When will they move?
- This weekend. As soon as the present tenants vacate the apartment.
- How are they going to move the furniture?
- (They say) They will rent a truck.
- Are you going to help them with the moving?
- Of course. They called me on the phone yesterday.
- What did you talk about?
- (They said) We should help them. We'll do them a big favor.
- O.K. We'll help them.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИКА

HEARSAY FORMS OF THE FUTURE TENSE

The hearsay form of the future tense consists of the hearsay form of the verb ЩА "to want" plus the conjunction ДА and the present tense of the verb.

The hearsay form of ЩА is as follows:

аз	съм	щял, а, о	ние	сме	щéли
ти	си	щял	вие	сте	щéли
той		щял	те		щéли
тя		щя́ла			
то		щя́ло			

A. Future Tense - Affirmative

1st Group

Witness Form		Hearsay Form	
аз ще пéя	I will	аз съм щял да пéя	(they say)
ти ще пéеш	sing	ти си щял да пéеш	I will
той ще пéе		той щял да пéе	sing
тя ще пéе		тя щя́ла да пéе	
то ще пéе		то щя́ло да пéе	
ние ще пéеме		ние сме щéли да пéеме	
вие ще пéете		вие сте щéли да пéете	
те ще пéят		те щéли да пéят	

2nd Group

аз ще хóдя	I will	аз съм щял да хóдя	(They say)
ти ще хóдиш	go	ти си щял да хóдиш	I will
той ще хóди		той щял да хóди	go
тя ще хóди		тя щя́ла да хóди	
etc.		etc.	

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Те ще се ме́стят в дру́га кварти́ра. Те ще́ли да се ме́стят в дру́га кварти́ра.	They will move to other living quarters. (They say) They will move to other living quarters.
Ще се ме́стят в коопера́ция "Напре́дък". Щели да се ме́стят в коопера́ция "Напре́дък".	They will move to the apartment building "Progress". (They say) They will move to the apartment building "Progess".
Ще пренеса́т ме́белите си с камио́н. Ще́ли да пренеса́т ме́белите си с камио́н.	They will move their furniture by truck. (They say) They will move their furniture by truck.
Той ня́ма да им помо́гне. Той ня́мало да им помо́гне.	He will not help them. (They say) He will not help them.

Note: The hearsay form, future tense of the auxiliary verb съм "to be" is formed in the same way as the hearsay forms, future tense of the verbs of the three groups.

There are two forms for the hearsay form, future tense of the verb съм, which, as far as the aspect is concerned, do not differ in meaning.

Examples:

аз	съм	щял,	а,	о	да	съм	аз	съм	щял,	а,о	да бъ́да
					(They say)		I will be.				
ти	си	щял,	а,	о,	да	си	ти	си	щял,	а,о	да бъ́деш
той		щял			да	е	той		щял		да бъ́де
тя		ща́ла			да	е	тя		ща́ла		да бъ́де
то		ща́ло			да	е	то		ща́ло		да бъ́де

etc.

The forms аз съм щял, а,о да бъда, ти си щял, а, о да бъ́деш are colloquially more frequent than the forms with съм,си,е, etc.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ГРАМАТИЧНИ УПРАЖНЕНИЯ

Grammar: Hearsay Form of the Future Tense

1.

Тя ще замине утре.

аз, ти, той, ние,
момичето, вие, те,
тя и т. н.

Според Х....., тя щяла да замине утре.
Г-н Х... каза , че.....
Чух, че.....
Четох, че.....
Разправят, че.....

Аз ще се местя в друга квартира.
Аз ще се преместя идущата събота.
Тя няма да се завърне от странство това лято.
Те ще освободят апартамента утре.
Той ще им услужи с камиона си.
Ние ще им помогнем с пренасянето.
Той няма да замине утре.
Той ще замине идущата седмица.
Те няма да минат през това село.
Аз няма да следвам медицина.
Ти ще отидеш на черква утре сутрин.
Тя няма да дойде с теб.
Той ще се обръсне след малко.
Той няма да се окъпе.
Ние ще се поразходим из парка.
Вие ще се отбиете в тази кръчма.
Аз ще влеза в този ресторант.
Тя няма да чака дълго.
Те ще останат до полунощ.
Аз ще си легна рано довечера.
Той ще стане късно утре сутрин.
Тя ще се пече на слънце всеки ден.
Тя няма да плува в морето всеки ден.
Момичето ще се върне късно довечера.
То няма да се прибере рано.
Аз ще почна да работя в Тракторния завод. идущия месец.
Те ще играят на карти довечера.
Те няма да танцуват.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

2.

Кой ще замине утре? — Той щял да замине.

Кой от Вас няма да дойде утре на училище? — аз, ти, тя, то, ние, вие, те

Кой ще се мести в друга квартира? — Разправят, че...
Кой няма да се завърне от странство това лято? — Чух, че.....
Кой ще им услужи с камиона си? — и т.н.
Кой ще им помогне при пренасянето?
Кой няма да отиде на черква утре?
Кой ще се премести идущата събота?
Кой ще играе на карти довечера?
Кой ще бъде у Благоеви довечера?
Кой ще живее в тази къща?
и т.н.

3.

Кога ще се завърне Мара от странство?
Къде ще вземат квартира?
Къде ще живее братовчедка ти, след като пристигне?
Ще им направим ли услуга, ако им помогнем?
Къде ще работи Мара, като се завърне от странство?
Той ще отиде ли на кино, ако майка му му даде пари?
Цветана ще дойде ли?
А сестричето ѝ?....А Христо?
Ще ѝ плащат ли добре?
Кой ще им услужи с пари?
Ти ще им услужиш ли с пари?
Какво ще следва той?
А сестра му?....А братята му?
Наскоро ли ще се пренесат?
Ще ѝ трябва ли по-голяма квартира?
В кой хотел ще отседне сестра ти?

и т.н.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ЧЕТИВО

По булевард "Руски" в София, столицата на България, има няколко кафе-сладкарници[1]. Една от тях е кафе-сладкарница "Берлин". Масите ѝ са покрити с чисти бели покривки, а на стените има големи огледала. От прозорците ѝ посетителите на сладкарницата могат да виждат всичко по булеварда. Когато времето е хубаво, повечето от посетителите седят на маси, които са поставени на тротоара пред кафе-сладкарницата. Студентите от университета посещават често тази сладкарница. Там те пият кафе или чай, ядат сладки[2] и говорят на различни теми.

- - - -

Двамата братовчеди Сава и Методи, които следват право в Софийския университет, често ходят в тази кафе-сладкарница. Днес те отидоха пак там. Те седнаха на една маса, на тротоара, и Сава разправи на Методи за чичо им и за леля им. Дъщеря им Мара следвала медицина в Полша. Тя завършила следването си и щяла да се завърне скоро от странство. След като се върнела в София, щяла да живее при родителите си. На тях сега им трябвала по-голяма квартира.

Чичо им и леля им обикаляли дълго време из София, за да търсят жилище. Разгледали много апартаменти, но най-много им харесал един апартамент в жилищен камплекс[3] "Младост". Стаите на апартамента били големи, високи и светли, а кухнята модерна. В апартамента имало топла и студена вода. Наемът бил висок, но въпреки това те решили да го наемат.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Апартаметът бил на най-горния етаж на блока[4]. Не можели се пренесат веднага в него, защото сегашните наематели щели да го освободят в края на седмицата. Леля им искала те, Сава и Методи, да им помогнат при пренасянето. С това те щели да им направят голяма услуга. Те щели да наемат камион. Така те можели да се пренесат в новото си жилище за един ден.

---

1. кафе́-сладка́рница - coffee shop
2. сла́дки - pastries, cookies
3. жи́лищен компле́кс - housing complex
4. жи́лищен блок - housing building

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ПРЕВОД

- Hi, Boris, how is your family?
- Kiril received a letter from our folks. He says that they want us to return to our village right away. There is a lot of work there. They are repairing the house. A roofer is working now. He is putting on new tiles.

According to the letter Nadejda is a bit sick. She is leaving for Varna. She wants to lie on the beach and bake in the sun for a few days. Only Petko is helping them at the moment. He's building a new stone fence in place of the old wooden one. Every day they have to carry stones from the river. There is enough lumber there, however. They'll be very happy if we help them. They write that I am a lazybones and that I am not studying enough.

- - - - - - - - - - -

He tells me what they used to do when they were in Rome. They would get up early in the morning. After they had breakfast, they would go around town. His wife would visit the museums. He would take the children to some park or sometimes to the Zoo. In the afternoon they used to go sightseeing in the city, while his little sister was taking pictures. Once or twice a week they would go to the opera. They liked very much the Italian singers.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ВЪПРОСИ И ОТГОВОРИ

1. Какво има на бул. "Руски" в София?
   На бул. "Руски" в София има няколко кафе-сладкарници.

2. Какъв град е София?
   София е голям град. Той е столица на България.

3. Коя е най-голямата и най- хубавата кафе-сладкарница.

   Най-голямата и най-хубавата кафе-сладкарница е "Берлин".

4. С какво са покрити масите на тази кафе-сладкарница?
   Масите ѝ са покрити с чисти, бели покривки.

5. Какво има на стените ѝ ?
   На стените ѝ има големи огледала.

6. Какво могат да виждат посетителите на кафе-сладкарницата от прозорците ѝ ?
   От прозорците ѝ те могат да виждат всичко на булеварда.

7. Къде седят повечето от тях, когато времето е хубаво?
   Когато времето е хубаво, повечето от тях седят на маси на тротоара пред кафе-сладкарницата.

8. Кой посещава редовно тази кафе-сладкарница.
   Студенти от близкия университет я посещават редовно.

9. Какво правят те там?
   Там те пият кафе или чай, ядат сладки и говорят на разни теми.

10. Какво следват двамата братовчеди?
    Двамата братовчеди Сава и Методи следват право.

11. Къде ходят те често?
    Те ходят често в кафе-сладкарница "Берлин".

12. Къде отиват те днес?
    Днес те отиват пак там.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

13. Какво разправя Сава на Методи?
Той му разправя, че братовчедка им Мара Ганчева щяла да се завърне наскоро от странство.

14. Защо се завръщала тя от Полша?
Защото била вече завършила следването си по медицина.

15. Къде щяла да живее тя, след като пристигнела?
След като пристигнела, тя щяла да живее при родителите си.

16. Защо на родителите ѝ им трябвала по-голяма квартира?
На тях им трябвала по-голяма квартира, понеже и тя щяла да живее при тях.

17. Защо чичото и лелята на Сава и Методи ходили дълго време из София?
Те ходили дълго време из София, за да търсят ново жилище.

18. Какво правили те, когато търсели ново жилище?
Те разгледали много къщи и апартаменти.

19. Какво им харесало най-много?
Най-много им харесали апартаментите в жилищния комплекс "Младост".

20. На колко етажа е жилищният блок?
Той е на пет етажа.

21. Какви били стаите на апартамента.
Стаите му били големи, високи и светли.

22. Каква била кухнята му?
Тя била модерна.

23. Какво имало в кухнята?
В нея имало студена и топла вода.

24. Какви били наемите?
Те били високи.

25. Къде наели те апартамент?
Те наели апартамент на най-горния етаж в този жилищен блок.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

26. Защо решили те да наемат този апартамент,въпреки че наемът му бил висок?
Те решили да наемат този апартамент, защото го харесали много.

27. Защо не можели да се пренесат веднага в него?
Не можели да се пренесат веднага в него, защото сегашните наематели щели да го освободят в края на седмицата.

28. Какво искала лелята на Сава и Методи?
Леля им искала те, двамата, да им помогнат при пренасянето.

29. Какво щели да им направят, ако им помогнели?
Те щели да им направят голяма услуга.

30. С какво щяли да се пренасят те?
Те щели да се пренасят с камион.

31. За колко време те щели да се пренесат в новото си жилище, ако Сава и Методи им помогнат?
Те щели да се пренесат в него за един ден.

32. Какво решиха да направят Сава и Методи?
Те решиха да помогнат на чичо си и леля си при пренасянето.

33. Какво разбраха те, когато се обадиха по телефона на чичо си и леля си?
Те разбраха, че пренасянето щяло да стане в събота.

34. Какво казаха те на чичо си и леля си тогава?
Тогава им казаха, че ще бъдат у тях в старата им квартира рано сутринта в събота.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

ДОМАШНА РАБОТА

Част I

Преведете на български:

Ivan is walking on one of the main streets toward "Victory" square. Accidentally he meets his old friend Petko. Petko tells him about Gantcheff's son, who will soon return from abroad. After he arrives, he'll live with his parents. Besides, their daughter Radka has been living with them for three months. That's why they need a bigger apartment.

They are going to move to the new apartment on the 15th of January. The present tenants will vacate the apartment on the 14th. They will rent a truck.

This way they'll be able to move to the new apartment in one day. Only Ivan won't be there, because he is sick at the moment.

Част II

Домашна работа на магнитофонен апарат:

1. Запишете разговора на урока на магнитофонна лента!
2. Превърнете в преизказна форма четивото на урок № 22!

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

LESSON 55

РЕЧНИК

бли́зък, бли́зка, о, и	near by, neighboring, near, close
жи́лищен, щна, о, и	pertaining to a residence, to a dwelling house
жи́лищна кооперáция	cooperative apartment building, house
завръ́щам се	to return, to come back
завъ́рна се, е се, ах се	
завъ́ршвам	to finish, to end, to bring to an end
завъ́рша, и, их	
завъ́ршвам университе́т	to graduate from a university
завъ́ршвам медици́на	to finish medical school
камио́н m.	truck
квартúра f.	living quarters
квартирáнт m.	tenant, lodger, roomer
край m.	weekend
край на се́дмицата	at the weekend
в крáя на се́дмицата	
ме́стя се, и се, их се	to move from one place to another
преме́стя се	
на́ем m.	rent
напре́дък m.	progress
наскóро adv.	recently, not very long ago, soon
обáждам се нáкому	to tell, to talk to somebody
обáдя се, и се, их се	
обáждам се по телефóна	to call somebody on the phone
освобождáвам	to free, to liberate, to vacate
освободя́, и́, и́х	
покри́т, а, о, и	covered
прáвя	
нáма какво́ да прáвя	I can't help it
прáвя услу́га нáкому	to do a favor to somebody
преме́ствам се	to move from one place to another
преме́стя се, и се, их се	
прена́сяне n.	moving, carrying over, transporting
рáзен, рáзна, о, и	different, various
сегáшен, шна, о, и	present
слáдка n.	cooky, pastry

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

сле́дване n.	study, studying
сле́дване медици́на	(at a university or college) studying medicine
телефо́н m.	
по телефо́на	on the phone
говоря́ по телефо́на	to talk on the phone
оба́ждам се ня́кому по телефо́на	to call somebody on the phone
те́ма f.	subject, topic, theme
тротоа́р m.	sidewalk
услу́га f.	favor
пра́вя услу́га	to do a favor

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

The Roman numerals II,III,IV,V, and VI indicate the Volumes of this Textbook, while the Arabic numerals refer to their pages.

Accent
in Bulgarian in general II 22,23;
of imperative II 211;
neuter nouns II 148;
past tense III 104-106;
short forms of personal pronouns: acc. case III 228; dat. case IV 172-173.

Accusative Case
of personal pronouns, short forms III 228.

Adjectives
article of - III 138,139;
ending in И,А,О,И III 170;
change in gender & number III 136;
changing Я to Е III 141;
definite article for - III 138,139;
double НН III 138;
omission of Ъ & Е II 137;
orthography of - indicating nationality II 19;
position of - III 140,141;
stable Е III 137.

Affirmative Form
of future tense II 175-177;
past tense III 17-19, 46-48, 76,77, 104, 106;
present tense:
verbs of the 1st group II 125;
verbs of the 2nd group II 103;
verbs of the 3rd group II 73;

Article
definite - of:
adjectives III 138,139,170;
cardinal numerals IV 84-85;
fem. nouns II 76;
masc.nouns II 45,104;
neuter nouns III 49;
plural III 139, II 76,149,

Aspect
and conjugation II 182;
formation of - II 180;
imperfective - formed with:
suffix АМ VI 33;
suffix ВАМ VI 57;
suffix ЯМ VI 56;
in Bulgarian II 179;
in general II 177,178;
perfective of СЪМ III 202;
usage of perfective - II 209.

Auxiliary Verb СЪМ "to be"
present tense:
affirmative form II 17;
interrogative form II 20,21;
interrogative-negative form II 47;
negative form II 17;
hearsay form
future tense VI 177;
past tense VI 156;
present & imperfect tenses VI 82;
perfective aspect of - III 202;
past tense II 19;
position of - in the past indefinite tense V 19,20;
present tense of - II 17.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Cardinal Numerals IV 10-14.
special form of - for masc. gender IV 36-37;
article for - IV 84-85.

Change of
consonant sound in:
nouns: К to Ц II 46;
verbs: in -жа, -ча,-ша to за,ка,са III 19.
vowel sound in:
adjectives Я to Е III 41;
masc. nouns III 79;
neuter nouns II 148.

Colloquial Pronunciation of card. numerals IV 10, ss.

Colloquial Usage of possessives III 201.

Conjugation & Aspect II 122.

Dative Case of the personal pronouns, short form IV 170.

Declension of personal pronouns (short forms), accusative II,228, dative IV 170.

Definite Article of
fem. nouns II 76;
masc. nouns (full art.) II 45;
masc. nouns (short art.) II 104;
neuter nouns II 149;
pronunciation of - II 46.

Degrees of Comparison
comparative III 171-172;
superlative III 172-173.

Demonstratives V 146-147.

Dialect Forms of
the personal pronouns II 16;
the verbs, 1st group II 125;
the verbs, 2nd group II 103.

Double Forms
of the personal pronouns VI 132-134.

Double Negation II 127.

Ending
-М of the verbs, 1st group II 126.

Ending of Nouns
feminine II 43;
masculine II 43;
neuter II 44.

Familiar Form
of personal pronouns II 16;
verb II 16.

Feminine Nouns
definite article II 76;
endings II 43.

For (preposition)
idiomatic translation into Bulgarian of - II 19.

Formation of the
imperfective verbs from perfective VI 30;
imperf. tense IV 138-140;
perf. asp. with suffix Н IV 58;
perf. verbs by means of a prefix V 51-62.

Formal Pronoun II 16.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Future Tense
affirmative form II 175;
hearsay form VI 177;
interrogative form II 176;
interrogative-negative
form II 177;
negative form II 175;
of бъда III 202;
of съм III 202.

Gender of Nouns II 43.

Groups of Verbs II 73.

Hearsay Form of the Verb VI 78-83
formation of - VI 79;
future tense VI 174-177;
past tense VI 155-157;
present and imperfect tenses
VI 81-82;
има, няма, трябва, може
VI 82.

Idiomatic Use of Present
tense II 19.

Imperative
formation of - II 210;
accent of - II 211;
irregular forms V 50-51;
negative - II 212;
of perfective verbs II 212.

Imperfect Tense
formation and meaning IV
138-140;
hearsay form VI 155-157;
special usage IV 196.

Imperfect Active Participle
formation VI 80;
usage VI 81.

Imperfective Aspect
formed with
suffix -АМ VI 33;
suffix -ВАМ VI 57;
suffix -ЯМ VI 56.

Imperfective Verbs
formation of - from
perfective VI 30, VI 56.

Impersonal Forms
има, няма II 75.

Interrogative Form of the Verb
future tense II 176;
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd group II 74;
past tense III 19;
present tense II 125;
съм II 20.

Interrogative-Negative Form
of the Verb
future tense II 176;
past tense II 19;
present tense II 75.

Interrogative Pronouns VI 106-110.

Inversion of the Subject VI 109,110.

Irregular Imperative Forms V 50-51.

Irregular Past Active Participle
V 176-178.

Long Personal Pronouns V 123-124
usage of - V 124.

Masculine Nouns
article of (full) -II 45;
article of (short) - II 104;
changing К to Ц II 44;
ending in ЕЦ II 45;
ending in plural in А IV 86;
ending in plural in Е V 125;
ending of - II 43;
masc. ending in pl. in Е V 125;
monosyllabic - III 78-80;
monosyllabic ending in plural
in И VI 8;
plural after numerals IV 14;
plural of - II 44;
vocative case in -Е VI 10.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

МОГА
present tense III 106;
past tense of - III 106;
usage with another verb III 106.

Meaning & Translation of the
imperfect tense IV 140.

Monosyllabic Masculine Nouns
accent of III 78-80;
ending in plural in И VI 8;
plural III 78
changing Я to Е III 79;
unchangeable Я III 80.

Negation
double II 127.

Negative Form of the Verb
present tense:
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd group II 74; II 17;
imperative II 212;
future tense II 175;
past tense III 19.

Negative Imperative II 212.

Neuter Gender
accent rule II 148;
nouns of - II 147.

Neuter Nouns
ending in plural in И VI 10.

Nouns
accent rule of - II 148;
changing К to Ц II 44;
ending in a vowel II 76;
ending in ЕЦ and ИН II 45;
used after numerals IV 85-86;
feminine II 76;
gender of - II 43;
indicating nationality II 19;
masculine II 43-45;
ending in plural in:
Е V 125; И VI 8;
vocative case in Е VI 10;
monosyllabic masculine III 78-80;
neuter II 147;
neuter - ending in plural in И
VI 10.

Numerals
cardinal IV 10-14;
ordinal V 88-91;
special form of the cardinal
numerals for masculine gender
IV 36-37.

Omission of the Personal Pronoun
when used as a subject II 18.

Ordinal Numerals V 86-91.

Orthography
of the def. article II 104;
of nouns & adjectives indicating
national origine II 19.

ОТБЕЛЕЖА
past tense of - III 107.

Participle
imperfect active VI 80,81;
past active V 14,16.

Past Active Participle V 14-16
accent V 15;
change of Я to Е V 16;
formation V 15;
irregular forms V 176-178.

Past Indefinite Tense V 16-19.
formation V 16;
meaning and translation V 40.

Past Perfect Tense V 200-204
formation V 200;
usage V 202.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Past Tense
endings of - III 16;
formation of - III 17-19; 46-48;
verbs of the 1st group
Е to Я III 18;
Е to А III 48;
жа,ча,ша to за,ка,са
III 19; ox III 46,47;
disappearance of the root
vowel III 48;
of съм III 19;
verbs of the 2nd group III
76-77;
И to Я III 77;
Я to А III 77;
of the verb взема III 77;
verbs of the 3rd group III 104;
accent of the - III 104-106;
of мога III 106;
hearsay form VI 155-157;
interrogative form III 19;
negative form III 19;
interrogative-negative III 19.

Perfective Aspect
formation in general II 180;
formation of - by means of a
prefix V 51-62;
with suffix Н IV 58-60;
usage II 209;
of съм III 202.

Personal Pronouns
accent IV 172;
accusative case III 228;
dative case IV 170-174;
dialect form II 16;
double forms VI 132-134;
familiar form II 16;
formal II 16;
insertion of - in the past
indefinite tense V 21,22;
long forms of - V 123,124;
place in general IV 173;
position of the short pers.pron:
in past indef. tense V 21,22;
in past perfect tense V 203;
short forms III 228;
subjective case II 16;
usage in general IV 170;
usage of - as possessives
V 174-176.

Place in the Sentence of the
reflexive pronoun IV 112,113;
short personal pronouns IV 173.

Plural of Nouns
after numerals with the word
души - IV 37;
after колко and няколко
IV 14;
ending in a vowel II 76;
ending in ЕЦ and ИН after
numerals IV 85 86;
feminine nouns II 76;
masculine nouns II 44;
monosyllabic masculine nouns
III 78;
neuter nouns II 147,148.

Position of the Short Pers.Pron.
when used as possessives V 176;
when used with the past indefi-
nite tense V 21,22;
when used with the past perfect
tense V 203.

Possessives III 200,201
colloquial usage of - III 201.

Present Participle V 226-229
formation V 226,227;
usage V 228, 229.

Present Perfect Tense
translated with present tense
in Bulgarian II 19.

Present Tense of the Verbs
of the 1st group II 125;
of the 2nd group II 103;
of the 3rd group II 73;
of съм II 20;
hearsay form VI 155-157.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

Pronunciation of
definite art.,masc. gender
II 104;
present tense:
1st group II 125;
2nd group II 103;
3rd pers. plural of съм
II 16.

Pronouns
demonstrative V 146;
interrogative VI 106-110;
personal, subject form II 17;
familiar form II 16;
formal II 16.

Questions
formation of - II 20.

Reflexive Form of the Verb
IV 110-113.

Reflexive Pronouns 110-113
place IV 112-113;
usage of си as possessive
V 175,176.

Short Art. of Masc.Nouns
II 104.

Short Forms of the Personal
Pronouns
accusative case III 223;
dative case IV 170-174.

Since, idiomatic translation
of - into Bulgarian II 19.

Special Form of the
cardinal numerals for
masculine gender IV 36-37.

Special Usage of
imperfect tense IV 196.

Structure of the Simple
sentence II 17.

Suffix Н
used for formation of the
perfective aspect IV 58-60.

Tenses
imperfect IV 138-140;
future II 175-177;
past II 16-19; 46, 48; 76,77;
104-106;
present II 73, 103.

Usage of the
perf. aspect in present tense
II 209;
pers. pron, dat. case V 170-172;
reflexive pronoun си as posses-
sive V 175, 176;
short personal pronouns as
possessives V 174-176.

Verb
the - II 72.

Verbs
changing
К to Ч, Г to Ж II 126;
of the 1st group II 126;
of the 2nd group II 123;
of the 3rd group II 73;
ending М in the 1st group
II 126;
having one form for imperfec-
tive & perfective aspects
V 91-94.

Vocative Case of
masculine nouns
ending in Е VI 10.

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

СПИСЪК НА ИЛЮСТРАЦИИТЕ

		Страница
1.	Лекуване в къщи с електрически апарат	17
2.	Художник - реалист /карикатура/	26
3.	Агне; селянин с волска кола /туш/	45
4.	Селянка сред нива от мак, от който се произвежда опиум	46
5.	Златните пясъци	52
6.	На плажа в град Балчик	52
7.	На плажа край град Созопол	61
8.	Мраморен орнамент от Рилския манастир	66
9.	Плажът при град Варна	70
10.	Във фоайето на хотел край Варна	70
11.	Стари български къщи в град Котел	74
12.	Врата на старата крепостна стена в град Видин	92
13.	Изглед от град Пловдив	95
14.	Селско момиче от Вл. Димитров - Майстора	96
15.	Селянки обират реколтата от рози	102
16.	Гайдарът и новото вино	110
17.	Прибиране на овощна реколта	114
18.	Зарязване на лозята	118
19.	Селски поп	121
20.	Селяни отиват на полска работа	122
21.	Народни танци изпълнявани от ученици	128
22.	На жур	143
23.	Фоайето на новата Народна опера в София	146
24.	Язовир /бараж/ на река Арда в Родопите	150
25.	Водно-електрическа централа "Бързия" в Стара планина	154
26.	Театър на открито в Пловдив	157
27.	В автобус из България	166
28.	Запазена марка Bulgarplodexport	173
29.	Железопътна линия и далекопровод	188

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School

More DLI courses on LiveLingua - Online Language School